

การรับรู้ ทัศนคติ และความตระหนักเรื่องปัญหาสังคมของผู้ชมภาพยนตร์เพื่อสังคม

นางสาวดิศณีย์ อธิธิ์ธีรวงศ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์พัฒนการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2553

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

PERCEPTION, ATTITUDE AND AWARENESS OF MOVIE-GOERS ABOUT
SOCIAL PROBLEMS IN PRO-SOCIAL FILMS

Miss Disney Ittihirunwong

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Communication Arts Program in Development Communication

Department of Public Relations

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2010

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การรับรู้ทัศนคติ และความตระหนักเรื่องปัญหาสังคมของ
ผู้ชมภาพยนตร์เพื่อสังคม

โดย

นางสาว ดิสนีย์ อธิธิทรัพย์วงศ์

สาขาวิชา

นิเทศศาสตร์พัฒนาการ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

อาจารย์ ดร. ไสภาวรณ บุญนิมิตร

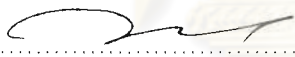
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

รองศาสตราจารย์ รัตนา จักกะพาก

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

 คณบดีคณะนิเทศศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.ยubl เบ็ญจงศ์กิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ พัทนี เขยจรรยา)

 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(อาจารย์ ดร. ไสภาวรณ บุญนิมิตร)

 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(รองศาสตราจารย์ รัตนา จักกะพาก)

 กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(อาจารย์ ดร. ศรัณย์ธร ศศิธนากรแก้ว)

ดิสนีย์ อิททิงส์ : การรับรู้ ทศนคติ และความตระหนักเรื่องปัญหาสังคมของผู้ชมภาพยนตร์เพื่อสังคม. (PERCEPTION, ATTITUDE AND AWARENESS OF MOVIE-GOERS ABOUT SOCIAL PROBLEMS IN PRO-SOCIAL FILMS)

อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : อ.ดร. โสภาวรณ บุญนิมิตร, อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม : ร.ศ. รัตนา จักกะพาก, 112 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงการรับรู้ ทศนคติ รวมถึงความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาสังคมของผู้ชมจากการชมภาพยนตร์เพื่อสังคม โดยการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กับผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม ได้แก่ ประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจในการชมภาพยนตร์ นิสิตนักศึกษาที่เรียนเกี่ยวกับสาขาวิชาการภาพยนตร์ และกลุ่มนักเรียนรงค์และเคลื่อนไหวเพื่อสังคม จำนวนทั้งสิ้น 30 คน

ผลการสนทนากลุ่มพบว่า

1. การรับรู้เกี่ยวกับปัญหาสังคมของผู้ชมจากการชมภาพยนตร์เพื่อสังคม สามารถรับรู้และเข้าใจถึงปัญหาสังคมที่ภาพยนตร์นำเสนอในแต่ละเรื่องได้เป็นอย่างดี และเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ที่ภาพยนตร์แต่ละเรื่องต้องการสื่อ โดยประสบการณ์เดิมทั้งทางตรงและทางอ้อมหรือสิ่งแวดล้อม มีผลต่อการรับรู้และทำความเข้าใจความหมายในภาพยนตร์เพื่อสังคมได้ง่ายขึ้น
2. ทศนคติของผู้ชมเกี่ยวกับปัญหาสังคมจากการชมภาพยนตร์เพื่อสังคม เป็นไปในด้านบวก โดยให้ทัศนคติว่าเป็นภาพยนตร์ที่ดีสร้างสรรค์สังคม มีสาระ สอดแทรกปัญหาสังคมมีข้อคิดเตือนใจผู้ชม แต่ภาพยนตร์เพื่อสังคมทั้ง 3 เรื่องไม่ได้มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม โดยให้เหตุผลว่า ขึ้นอยู่กับวิจรรย์ญาณของตัวผู้ชมแต่ละบุคคลในการนำไปปรับใช้
3. ความตระหนักถึงปัญหาสังคมของผู้ชมที่ได้รับผ่านจากภาพยนตร์เพื่อสังคม คือ การให้แง่คิดสะท้อนปัญหาสังคม ช่วยกระตุ้นจิตใจให้ผู้ชมรับรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม พร้อมกับจิตสำนึกที่ดี ที่จะทำประโยชน์แก่สังคม และเห็นว่าคนในสังคมควรร่วมมือกันเพื่อทำให้สังคมดีขึ้น โดยสิ่งที่สามารถทำให้สังคมได้ดีที่สุดก็คือ การทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด ไม่สร้างปัญหาให้แก่สังคม

ภาควิชา..... การประชาสัมพันธ์..... ลายมือชื่อนิสิต..... *Orn*
 สาขาวิชา..... นิเทศศาสตร์พัฒนาการ..... ลายมือชื่ออ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก..... *ล.พ.*
 ปีการศึกษา..... 2553..... ลายมือชื่ออ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม..... *Orn*

5284862028 : MAJOR DEVELOPMENT COMMUNICATION

KEYWORDS : SOCIAL PROBLEMS / PRO-SOCIAL FILMS

DISNEY ITTIHIRUNWONG : PERCEPTION, ATTITUDE AND AWARENESS OF
MOVIE-GOERS ABOUT SOCIAL PROBLEMS IN PRO-SOCIAL FILMS.

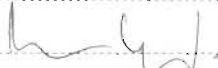

ADVISOR : SOPAWAN BOONNIMITRA, PH.D., CO-ADVISOR :

ASSOC.PROF.RATANA CHAKKAPHARK, 112 pp.

The purpose of this research was to study the perception, attitude and awareness of movie-goers about social problems in pro-social films. This qualitative research was conducted upon 3 focus group interviews altogether 30 people which are a group of people who are interested in watching movie, a group of students who study in film and social action groups.

The result of the focus group discussion showed that:

1. The perception of movie-goers about social problems in pro-social films is they can perceive and understand the social problems that each film is presented properly and understand the objective of each film tries to convey. Both direct and indirect ways of experience of each person affect the perception and easily understand the message conveyed in pro-social films.
2. The attitude of movie-goers about social problems in pro-social films is they think about the films in positive ways which are the good films that can create the good society. informativeness about social problems and remind the movie-goers about them. However, those films cannot change their behaviors because it depends on the judgment of each person to apply in real life.
3. The awareness of movie-goers about social problems in pro-social films is to provide the aspects of social problems, stimulate them to aware about social problems happened in society, waken the conscious mind to do the good things for society and think that people in society should mutual help to make the society better. The best thing is to do their own duties properly and not cause any problems in society.

Department : Public Relations	Student's Signature
Field of Study : Development Communication	Advisor's Signature
Academic Year : 2010	Co-advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ ด้วยความกรุณาของอาจารย์ทั้ง สี่ท่านของผู้เขียน หนึ่งคือ อาจารย์ ดร .โสภาวรรณ บุญนิมิตร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณสำหรับคำชี้แนะอันมากคุณค่าของอาจารย์สำหรับวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ท่านที่สองคือ รองศาสตราจารย์ รัตนา จักกะพาก อาจารย์ที่ปรึกษา ร่วม ขอขอบคุณที่คอยชี้แนะ ให้คำแนะนำและเคี่ยวเข็ญจนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ท่านที่สาม รองศาสตราจารย์พัชนี เที่ยจรรยา อาจารย์อีกท่านของผู้เขียนซึ่งให้เกียรติมาเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์เล่มนี้ และท่านสุดท้าย อาจารย์ ดร . ศรัณย์ธร ศศิธนากรแก้ว กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้เขียนกราบขอพระคุณอาจารย์ทั้งสี่ท่านไว้ ณ ที่นี้

วิทยานิพนธ์นี้ไม่อาจสำเร็จ หากปราศจากผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่เต็มใจสละเวลาหลายชั่วโมงเพื่อให้ข้อมูล นอกจากนี้ต้องขอบคุณเพื่อนๆ ที่คอยให้กำลังใจมาตลอด โดยเฉพาะ แก้ม, ฝน และหวาน รวมทั้งเพื่อน DEV COMM รุ่น 32 ภาคนอกเวลาทุกคน โดยเฉพาะพี่เอก และตุ๊กที่คอยกระตุ้นและให้คำปรึกษา และขอบคุณจอย , อีฟ เอ และต่ายซลที่ร่วมมาบั่นด้วยกันมา และที่ลืมไปไม่ได้ต้องขอบคุณโอมที่มาช่วยเหลือทุกอย่าง

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อนร่วมงาน ทุกๆ คนที่คอยถามไถ่ และเอาใจช่วย มาโดยตลอด โดยเฉพาะอู้งที่คอยให้คำปรึกษาและคำแนะนำ ที่มีประโยชน์พร้อมทั้งให้กำลังใจ ทั้งยังช่วยจัดการเรื่องงานให้ด้วย จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณพ่อกับแม่กับยายที่คอยเป็นแรงใจ และแรงสนับสนุนทางการศึกษาเสมอมา และขอบคุณอาเจ็ก, อาตุ่ย, อาหนุ่ย และอาน้องมากที่ผลักดันให้ผู้วิจัยทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	10
ปัญหาคำถามวิจัย.....	10
ขอบเขตการวิจัย.....	11
คำนิยามศัพท์.....	11
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	12
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
แนวคิดเรื่องภาพยนตร์สะท้อนปัญหาสังคม.....	13
ทฤษฎีการรับรู้.....	19
แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ.....	22
แนวคิดเกี่ยวกับความตระหนัก.....	27
แนวคิดเรื่องการตีความหมาย.....	28
แนวคิดเกี่ยวกับผู้รับสาร.....	29
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	30
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	33
รูปแบบการวิจัย.....	33
ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม.....	33
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	37
เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	38

	หน้า
ขั้นตอนในการสนทนากลุ่ม.....	38
การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล.....	39
บทที่ 4 ผลการวิจัย	40
ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม.....	41
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	41
- กลุ่มสนทนาที่ 1 กลุ่มประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจในการชมภาพยนตร์.....	41
- กลุ่มสนทนาที่ 2 กลุ่มนิสิตนักศึกษาที่เรียนเกี่ยวกับสาขาวิชาการภาพยนตร์.....	54
- กลุ่มสนทนาที่ 3 กลุ่มนักทรงรักและเคลื่อนไหวเพื่อสังคม.....	66
สรุปผลการเปรียบเทียบผลการศึกษากลุ่ม.....	79
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ	88
สรุปผลการวิจัย.....	88
การอภิปรายผลการสนทนากลุ่มภาพยนตร์เพื่อสังคม 3 เรื่อง จากผู้ร่วมสนทนา 3 กลุ่ม.....	91
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	97
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	99
รายการอ้างอิง.....	100
ภาคผนวก.....	104
ภาคผนวก ก : แนวคำถามในการจัดสนทนากลุ่ม.....	105
ภาคผนวก ข : ภาพโปสเตอร์ของภาพยนตร์เพื่อสังคมที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม.....	108
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	112

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาพยนตร์นั้นเป็นศิลปะมวลชน (Mass Art) และถือเป็น "ศิลปะแขนงที่เจ็ด" เนื่องจากภาพยนตร์เป็นงานศิลปะชนิดหนึ่งที่ผนวกศิลปะดั้งเดิมหกแขนงที่เก่าแก่เข้าด้วยกันได้แก่ จิตรกรรม สถาปัตยกรรม นาฏกรรม ดนตรี ละคร และวรรณกรรม ดังนั้นการสร้างภาพยนตร์จึงเปรียบเสมือนการสร้างงานศิลปะที่ต้องรวบรวมศิลปะจากหลากหลายสาขามาทำงานร่วมกัน (บุญรักษ์ บุญญะเขตมาลา, 2553: 10) นอกจากนี้ภาพยนตร์ยังเป็นเครื่องมือสื่อสารที่มีบทบาทในการให้ความรู้ ข่าวสาร ความบันเทิง ตลอดจนโน้มนำความคิดของประชาชน อีกทั้งยังนำเสนอเรื่องราวและเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม และถ่ายทอดออกมาเป็นภาพเคลื่อนไหวปรากฏอยู่บนหน้าจอ ภาพยนตร์จึงเปรียบได้กับภาพที่แสดงออกถึงความเป็นไปทางสังคม ดังนั้นทั้งความคิด ความเชื่อ ค่านิยม คุณธรรม ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของผู้คน ในแต่ละสังคม เชื้อชาติ และยุคสมัยจึงปรากฏรวมอยู่ในภาพยนตร์

ขณะเดียวกันสถาบันต่างๆ ในสังคมนั้น ก็มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อการรับรู้และ ทัศนคติของปัจเจกบุคคล ไม่ว่าจะเป็นสถาบันครอบครัวที่ช่วยอบรมบ่มเพาะและเลี้ยงดูปัจเจกบุคคลตั้งแต่วัยเยาว์ รวมไปถึงสถาบันการศึกษาที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้ต่างๆ เสริมสร้างให้ทุกคนมีความรู้ความสามารถและมีศักยภาพในการดำรงชีวิตต่อไป แน่แน่นอนว่า อีกสถาบันหนึ่งซึ่งต้องเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับทุกคนในชีวิตประจำวันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ตั้งแต่เข้าจรวดค่า และมีส่วนสำคัญที่นำไปสู่การรับรู้และความตระหนักนั้นคือ สถาบันสื่อมวลชน

ดังที่เราได้เห็นตัวอย่างของการที่สื่อมวลชนแขนงต่างๆ ช่วยให้เกิดการรับรู้และความตระหนักในทางใดทางหนึ่งมากมาย อาทิ ในงานวิจัยของแสงรพี ภัทรกิจกุลธร (2543) ซึ่งทำการศึกษาการเปิดรับ การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจสื่อมวลชนประเภทสิ่งพิมพ์ที่ให้ความรู้ในการพัฒนาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมปลายในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า สื่อมวลชนประเภทสิ่งพิมพ์มีส่วนในการรับรู้ เรียนรู้ และนำไปใช้ประโยชน์ในด้านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมปลายในเขตกรุงเทพมหานครในระดับสูงมาก

งานวิจัยของไศลทิพย์ จารุภูมิ (2535) ซึ่งทำการศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจที่ได้รับจากละครโทรทัศน์ของผู้หญิงอายุ 15 ปีขึ้นไปที่รับชมละครโทรทัศน์อย่างต่อเนื่อง ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มเป้าหมายได้รับการถ่ายทอดค่านิยมต่างๆ อาทิ การรักนวลสงวนตัว ความสำคัญของพรหมจรรย์ พร้อมทั้งได้รับรู้และตระหนักคิดถึงข้อคิดเตือนใจในการใช้ชีวิตของตนเอง

งานวิจัยของจุฑามาศ สุกิจจานนท์ (2539) ซึ่งทำการศึกษาเรื่อง วิเคราะห์เนื้อหาและการสื่อสารความหมายด้านจริยธรรมทั้งด้านบวกและลบที่ปรากฏในภาพยนตร์การ์ตูนของบริษัทวอลดิสนีย์ 3 เรื่อง ผลการวิจัยพบว่า ผู้รับสารสามารถรับรู้และตีความสารที่ปรากฏในภาพยนตร์การ์ตูนได้อย่างถูกต้อง

จากงานวิจัยข้างต้น จะเห็นได้ว่า สื่อมวลชนหลายๆ แขนงมีอิทธิพลต่อบุคคลในด้านการรับรู้และความตระหนักในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และเราพบว่าในความเข้าใจของคนส่วนใหญ่ บทบาทของภาพยนตร์ถูกจำกัดอยู่เพียงการเป็นสื่อที่ให้ความบันเทิงเท่านั้น ทั้งๆ ที่ในความเป็นจริงภาพยนตร์สามารถทำหน้าที่อื่นๆ ได้เช่นเดียวกับสื่อมวลชนแขนงต่างๆ

โดยภาพยนตร์ถือเป็นสื่อมวลชนชนิดหนึ่งที่มีบทบาทในการให้ความรู้ให้ ข้อมูลข่าวสาร การโน้มน้าวชักจูงใจ การสร้างทัศนคติ การรับรู้ และความตระหนักได้ ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างงานวิจัยข้างต้น ภาพยนตร์ได้เข้ามาเป็นส่วนประกอบหนึ่งในการโน้มน้าวความคิด ทัศนคติของคนผ่านทางเรื่องราวและการแสดงออกของตัวละคร ซึ่งไม่ว่าภาพยนตร์จะถูกนำไปใช้เพื่อจุดประสงค์ใดก็ตาม ภาพยนตร์ยังคงทำหน้าที่เป็น ดังกระจกเงาสะท้อนความเป็นอยู่ของสังคมนั้นๆ ไว้อย่างสม่าเสมอ เท่ากับว่าภาพยนตร์ได้บันทึกวัฒนธรรมแวดล้อมชีวิตของผู้คนมาตลอดทุกกาลสมัย ภาพยนตร์จึงเป็นสื่อมวลชนที่เอื้อต่อการศึกษาประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรมเป็นอย่างยิ่ง (จำเริญลักษณ์ ธนะวังน้อย, 2544: 1)

จากที่กล่าวมาทั้งหมด จะเห็นได้ว่า ภาพยนตร์สามารถสร้างการรับรู้ ทัศนคติ และความตระหนักได้ ซึ่ง ความแตกต่างระหว่าง การรับรู้ ทัศนคติ และความตระหนัก คือ การรับรู้เป็นผลเนื่องมาจากการที่เราใช้วัยวะรับสัมผัส หรือเครื่องรับทั้ง 5 ชนิด อันได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนัง โดยนำความรู้เข้าสู่สมองต่อไป ส่วนทัศนคตินั้น คือ ผลผสมผสานระหว่างความนึกคิด ความเชื่อ ความคิดเห็น ความรู้ และความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด คนใดคนหนึ่ง สถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งๆ ซึ่งออกมาในทางประเมินค่าอันอาจเป็นไปได้ในทางยอมรับ หรือปฏิเสธก็ได้ และความรู้สึกเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งขึ้น ได้

ท้ายที่สุดความตระหนัก มักจะเกิดขึ้นหลังจากที่เราเกิดการรับรู้ ทัศนคติ มีความสอดคล้องกับการรับรู้ ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างชัดเจน และนำไปสู่การนำเอาสิ่งที่ได้รับรู้ และเข้าใจอย่างชัดเจนนั้นมาคิดทบทวน

ดังนั้นภาพยนตร์จึงถือเป็นสื่อที่มีพลังและมีอิทธิพลมากที่สุดในการโน้มน้าวใจผู้ชม จึงทำให้ธุรกิจภาพยนตร์ สามารถ ยั่งยืน โดดเด่นและ อยู่รอดได้ในวงจรสื่อสารมวลชน จนพัฒนาขึ้นมา เป็นอุตสาหกรรม และธุรกิจข้ามชาติไปแล้ว

ปัจจุบันหลักเกณฑ์ในการแบ่งประเภทของภาพยนตร์นั้นมีหลายอย่าง และดังข้อมูลที่กำลังกล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าภาพยนตร์ไม่เพียงถูกแบ่งประเภทตามเนื้อหาของภาพยนตร์เท่านั้น ยังสามารถจำแนกประเภทได้ตามบทบาทและหน้าที่ของภาพยนตร์นั้นๆ ได้ ในที่นี้จะกล่าวถึงการ จำแนกประเภทตามบทบาทและหน้าที่ของภาพยนตร์ ดังต่อไปนี้คือ

1. ด้านความบันเทิง ภาพยนตร์เป็นสื่อที่มีบทบาทด้านความขำความบันเทิงมาตั้งแต่ ยุคเริ่มแรกจนถึงปัจจุบัน จากการศึกษารายชื่อของสื่อ สารมวลชนต่อการศึกษา ของชาวบ้าน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ , 2522) พบว่าภาพยนตร์ประเภทบันเทิง มีผู้ชมมากที่สุดถึงร้อยละ 98 หากไม่นับภาพยนตร์เฉพาะกิจต่างๆ เช่น ภาพยนตร์โฆษณาประชาสัมพันธ์ ภาพยนตร์การศึกษา อาจกล่าวได้ว่าภาพยนตร์ทั้งหมดที่จัดสร้างและนำออกฉายอยู่ในปัจจุบัน ล้วนมีจุดประสงค์ด้านธุรกิจการค้าขายความบันเทิงแทบทั้งสิ้น

2. ด้านการเสนอข่าวและสาระทั่วไป ภาพยนตร์ได้มีบทบาทสำคัญในการเสนอข่าวสาร เนื่องจากเป็นสื่อที่แสดงให้เห็นได้ทั้งเสียงและภาพเคลื่อนไหว ที่ยังไม่มีสื่ออื่นใดทำได้มาก่อน จึงทำให้ข่าวสารต่างๆ ที่นำเสนอโดยภาพยนตร์ ได้รับความสนใจจากประชาชนมาก แม้ว่าบางครั้งการ นำเสนอข่าวสารต่างๆ เหล่านั้นเกิดความล่าช้าไปก็ยังคงได้รับความนิยม เช่น ภาพยนตร์ข่าวใน พระราชสำนัก ภาพยนตร์ข่าวในประเทศและต่างประเทศ แต่เนื่องจากในปัจจุบันที่กิจการโทรทัศน์ ขยายตัวอย่างแพร่หลาย โทรทัศน์สามารถนำเสนอเสียงและภาพเคลื่อนไหวได้เช่นเดียวกับ ภาพยนตร์ แต่มีความรวดเร็วกระจายข่าวถึงประชาชนได้มากกว่า รายการภาพยนตร์จำนวนมาก ถูกถ่ายทอด หรือนำเสนอผ่านทางโทรทัศน์ การนำเสนอข่าวด้วยภาพยนตร์โดยตรงมีให้เห็นน้อย มาก

3. ด้านการศึกษา ด้วยคุณลักษณะที่ดีเด่นของภาพยนตร์ ที่สามารถทำให้ผู้ชมเกิดความเข้าใจเรื่องราวได้อย่างลึกซึ้ง ภาพยนตร์ จึงถูกนำมาใช้เพื่อกิจการทางการศึกษาอย่าง แพร่หลาย ทั้งในรูปแบบการใช้สำหรับการเรียนการสอน หรือการฝึกอบรมตามหลักสูตรโดยตรง และการใช้ภาพยนตร์สำหรับการศึกษาทั่วไป คุณค่าทางการศึกษาของภาพยนตร์แต่เรื่อง อาจมีมาก

บ้างน้อยบ้างแตกต่างกันไป การพิจารณาคุณค่าทางการศึกษาของภาพยนตร์อาจพิจารณาได้จากสาระสำคัญในเนื้อหาของเรื่องว่าเกี่ยวข้องกับ เรื่องใด ภาพยนตร์ที่ถือว่ามีคุณค่าทางการศึกษาที่เห็นได้ชัดเจน เช่น อุตชีวประวัติของผู้มีชื่อเสียงที่เคยทำคุณประโยชน์แก่สังคม การศึกษาค้นคว้าทดลองที่เป็นประโยชน์ และการสะท้อนให้เห็นปัญหาของ บุคคลและสังคมทั้งด้านจิตวิทยา คุณธรรม จริยธรรม

4. ด้านค่านิยมของบุคคลและสังคม ภาพยนตร์มีคุณสมบัติพิเศษที่สามารถสร้างอารมณ์ความรู้สึกให้กับผู้ชมได้อย่างมาก เช่น ตื่นเต้นสนุกสนาน ดีใจ เศร้า สะเทือนใจ อารมณ์หรือความรู้สึกที่เข้าถึงจิตใจในระดับลึกอันเกิดจากความ ประทับใจจากการชมภาพยนตร์บางเรื่อง บางตอน ทำให้เกิดความเชื่อที่ฝังใจกลายเป็นค่านิยมของบุคคลและสังคมขึ้นได้ ภาพยนตร์บางเรื่องทำให้ผู้ชมเกิดความคิด ความเชื่อ และค่านิยมในด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นเป็นไปในทางที่ถูกต้อง แต่ในภาพยนตร์บางเรื่องนำเสนอเรื่องราวที่ผูกพันกับ ความเป็นจริงในชีวิต โดยสร้างเหตุผลหรือเงื่อนไขของเหตุการณ์ที่ผู้ชมยากจะตัดสินได้ว่าสิ่งใดถูก สิ่งใดผิด จึงขึ้นอยู่กับ การพิจารณาของแต่ละบุคคล

5. ด้านการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ ภาพยนตร์ ถูกนำไปใช้เพื่อการโฆษณาและประชาสัมพันธ์เป็นจำนวนมากเนื่องจากคุณลักษณะที่สามารถเรียกร้องความสนใจ และกระตุ้นอารมณ์ของภาพยนตร์ จึงทำให้หน่วยงานต่างๆ ทั้งทางธุรกิจการค้าและองค์กรที่ดำเนินการด้านอื่นๆ นำประโยชน์ของภาพยนตร์มาใช้ ปัจจุบันมีภาพยนตร์เพื่อการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานต่างๆ เช่น บริษัทเอกชน องค์กรส่งเสริมการท่องเที่ยว สำนักนายกรัฐมนตรี ฯลฯ

ดังข้อมูลข้างต้น จะเห็นได้ว่า ภาพยนตร์มีบทบาทและหน้าที่ที่แตกต่างกันไป โดยในการวิจัยครั้งนี้เลือกศึกษาเฉพาะภาพยนตร์เพื่อสังคม ซึ่งเป็นภาพยนตร์ที่มีบทบาทและหน้าที่ใน ด้านค่านิยมของบุคคลและสังคม กล่าว คือ เป็นภาพยนตร์ที่ผลิตขึ้นเพื่อสะท้อนปัญหาด้านต่างๆ ในสังคมด้วยการหยิบยกปัญหาสังคมที่เป็นที่กล่าวถึงในช่วงเวลานั้นๆ มาถ่ายทอดเป็นเรื่องราวบนแผ่นฟิล์ม ภาพยนตร์เพื่อสังคมมีเนื้อหามุ่งเน้นในการนำเสนอประเด็นปัญหาสังคม รวมถึงบริบทต่างๆ ในสังคมเพื่อให้ผู้ชมเกิดการรับรู้ ทศนคติ และความตระหนักถึงปัญหาสังคมที่ ถูกถ่ายทอดไว้ในภาพยนตร์เพื่อสังคม เป็นภาพยนตร์ที่อิงพื้นฐานอยู่กับการสะท้อนความเป็นจริงโดยการตีแผ่ให้เห็นปัญหาและความเลวร้ายในสังคมเพื่อสามารถ กระตุ้นให้เกิดการแก้ไขปัญหาและเปลี่ยนแปลง ทศนคติหรือแม้กระทั่งสังคมให้ไปในทางที่ดีขึ้น พร้อมทั้งช่วยเสริมสร้างจิตสำนึกที่ดีให้แก่ผู้ชม และมักสร้างจากเรื่องจริงที่เกิดขึ้นในสังคม หัวใจสำคัญของภาพยนตร์แนวนี้ก็คือสามารถสื่อสารหรือทำให้ผู้ชมประจักษ์ในความเป็นจริงได้มาก ซึ่งถือเป็นหน้าที่หลักของภาพยนตร์แนวนี้เช่นเดียวกัน ในขณะที่เดียวกันสำหรับผู้ชมเอง ประเภทของภาพยนตร์ก็เป็ นตัวกำหนดการรับรู้และการ

ตีความหมายของผู้ชมได้ในอีกทางหนึ่ง ตัวอย่างเช่นภาพยนตร์เรื่อง Erin Brockovich (2000) เป็นภาพยนตร์ที่สร้างจากเรื่องจริงของผู้หญิงคนหนึ่งที่ถูกขึ้นต่อผู้กับบริษัทน้ำมันที่มีอิทธิพลเพื่อหยุดพวกเขาจากการทำให้แหล่งน้ำประปาในเมืองเนาส์เลีย จากการรับชมทำให้เราได้รับรู้และตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้หญิงคนหนึ่งในสังคมปัจจุบัน

จะเห็นได้ว่าภาพยนตร์เพื่อสังคมนั้นมีเนื้อหามุ่งเน้นในการนำเสนอประเด็นปัญหาสังคม ดังนั้นจึงมีผู้ให้ความหมายของคำ ว่าปัญหาสังคม ไว้หลายแนวทางซึ่ง Horton and Leslie (2001) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สภาพการณ์อย่างหนึ่งอย่างใด ซึ่งส่งผลกระทบต่อคนจำนวนหนึ่งซึ่งมากพอสมควร จนเกิดความรู้สึกกันว่าควรที่จะได้ดำเนินการบางอย่างด้วยกระทำการร่วมกัน โดยทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี (2553) กล่าว ไว้ว่า “ปัญหาในสังคมปัจจุบันในบ้านเมืองของเรานั้นมีอยู่หลากหลาย จากการนำเสนอข่าวสารของสื่อสารมวลชนนั้น มักจะมีการเน้นหนักในเรื่องของปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและปัญหาทางด้านการเมือง แต่โดยข้อเท็จจริงปัญหาที่พี่น้องประชาชนส่วนใหญ่ ประสบพบอยู่และสัมผัสได้ ล้วนแล้ว ว่าเป็นปัญหาทางด้านสังคมเกือบทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข ความเสื่อมโทรมทางด้านศีลธรรมและจริยธรรม ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด ปัญหาเรื่องบุหรี ปัญหาโสเภณี ปัญหาเด็กและครอบครัว เป็นต้น และหนึ่งในปัญหาสังคมซึ่งนับวันมีความรุนแรง มากยิ่งขึ้น ก็คือปัญหาเรื่องการตั้งครรรค์ก่อนวัยอันควร ซึ่งเป็นปัญหาที่มีความทำหายนเป็นอย่างยิ่ง และเป็นสิ่งที่รัฐบาลรวมทั้งหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนสังคมจะต้องช่วยกันในการที่จะป้องกันและแก้ไขปัญหานี้ให้หมดไป ซึ่งหากยังปล่อยให้ปัญหาเหล่านี้ดำรงอยู่ ต่อไป ก็จะมีผลกระทบอย่างกว้างขวาง ไม่ว่าจะเป็นต่อชีวิตความเป็นอยู่ของผู้เกี่ยวข้องเอง ไปจนถึงปัญหาของสังคม และลุกลามไปถึงปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และปัญหา ทางด้านการพัฒนาประเทศในภาพรวม”

ดังข้อมูล ข้างต้นจะเห็นได้ว่า ปัญหายาเสพติด ปัญหาเรื่องบุหรี และ ปัญหาเรื่องการตั้งครรรค์ก่อนวัยอันควรนั้น นับเป็นหนึ่งในปัญหาสังคมที่มีความร้ายแรงระดับชาติ จากรายงานผลสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติเกี่ยวกับ ความคิดเห็นของประชาชนต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดในสังคม ในเดือนกุมภาพันธ์ 2553 พบว่า ปัญหายาเสพติดในสังคมยังคงมี การแพร่ระบาดอย่างต่อเนื่อง โดยประชาชนร้อยละ 37.5 เห็นว่ายังมีปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชน/หมู่บ้านเพิ่มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในเดือน

กฎหมายฉบับปี 2552 ซึ่งมีร้อยละ 32.2 และพื้นที่กรุงเทพมหานครยังคงมีปัญหาด้านยาเสพติด ดมากที่สุดในประเทศ (ศูนย์ปฏิบัติการกระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

เช่นเดียวกับปัญหายาเสพติด บุหรี่จัดเป็นสิ่งเสพติดขั้นพื้นฐานถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ชักนำให้เกิดการติดยาเสพติด ปัญหาการสูบบุหรี่และพิษจากควันบุหรี่ จึงเป็นปัญหาด้านสาธารณสุขระดับชาติที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนและต่อเนื่อง โดยข้อมูลจากมูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่รายงานว่าจำนวนผู้สูบบุหรี่ระหว่าง พ.ศ. 2531 และ พ.ศ. 2547 นั้นลดลงจาก 10 ล้านเหลือ 9.6 ล้านคน ถึงแม้การสูบบุหรี่ของประชากรไทยมีแนวโน้มที่ลดลงแต่ด้วยพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของคนไทยที่ผ่านมา ทำให้การสูบบุหรี่เป็นสาเหตุสำคัญอันดับที่สองที่ทำให้คนไทยป่วยและเสียชีวิตก่อนวัยอันควร 1 ใน 10 ของผู้ใหญ่ที่เสียชีวิตทั่วโลกเป็นผลมาจากการสูบบุหรี่ทั้งนี้ควันบุหรี่ยังเป็นสารก่อมะเร็งที่สำคัญที่สุดของมนุษย์ รายงานยังกล่าวอีกว่าเยาวชนไทยสูบบุหรี่ 1,605,211 คน ในปี พ.ศ. 2550 พร้อมกันนี้เยาวชนที่ติดบุหรี่เพิ่มความเสี่ยงที่จะใช้ยาเสพติดเป็น 17.0 เท่า และมีเพศสัมพันธ์เป็น 3.7 เท่า (มูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่, 2553)

ปัญหาเรื่องการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร ถือเป็นอีกหนึ่งปัญหาที่เพิ่มสูงขึ้นและเป็นปัญหาที่สังคมไทยกำลังเผชิญ จากผลสำรวจโครงการติดตามสภาวะการณเด็กและเยาวชน พบว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 – 2551 มีเด็กอายุต่ำกว่า 19 ปี ตั้งครรภ์สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเมื่อปี พ.ศ. 2551 มีถึง 77,092 ราย ด้านการวิจัยของ คลินิกการตั้งครรภ์ในแม่วัยรุ่น คณะแพทยศาสตร์ วิทยาพยาบาลรามธิบดี พบว่าจากอัตราการตั้งครรภ์ของผู้หญิงทุกช่วงอายุ ร้อยละ 20 เป็นการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นอายุระหว่าง 10-24 ปี โดยในจำนวนนี้ร้อยละ 80 เป็นการตั้งครรภ์แบบไม่ตั้งใจ ซึ่งนำไปสู่การทำแท้งสูงถึงร้อยละ 30 ที่สำคัญพบว่ามากกว่า 25 หรือ 1 ใน 4 ของเด็กกลุ่มนี้จะกลับมาตั้งครรรภ์ซ้ำภายในระยะเวลา 2 ปี ซึ่งส่งผลกระทบต่อการครอบครัว ระบบการศึกษา ระบบสาธารณสุข และการพัฒนาประเทศ (กระทรวงยุติธรรม, โครงการกำลังใจในพระตำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา, 2553) ซึ่งเป็นอีกปัญหาหนึ่งที่เมื่อทราบแล้วไม่ควรปล่อยวางเป็นอย่างยิ่ง

สำหรับประเทศไทย ภาพยนตร์ได้รับความนิยมเป็นอย่างสูง จากข้อมูลจากเว็บไซต์ siamzone.com รายงานว่า จำนวนภาพยนตร์ที่เข้าฉายในประเทศไทยในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 – พ.ศ. 2552 นั้น มีทั้งสิ้นเกิน 1,000 เรื่อง ซึ่งประกอบไปด้วยภาพยนตร์อเมริกันที่มีสัดส่วนมากที่สุด ตามมาด้วยภาพยนตร์ไทย และภาพยนตร์จากประเทศอื่นๆ อาทิ เกาหลี จีน และญี่ปุ่น ซึ่งหนึ่งในภาพยนตร์ที่เข้าฉายในประเทศไทยทั้งหมดตามข้อมูลข้างต้นนั้นมีภาพยนตร์เพื่อสังคมที่สะท้อนปัญหาสังคมรวมอยู่ด้วยเช่นกัน

หากพิจารณาตามปัญหาทั้ง 3 ด้านที่กล่าวไว้ข้างต้นได้มีภาพยนตร์ เพื่อสังคม ที่กล่าวถึง ปัญหาทั้ง 3 ด้านที่อ้างถึงในการวิจัยนี้อย่างมากมาย แต่ภาพยนตร์ เพื่อสังคม ที่จะนำมาเป็น ตัวอย่างในการศึกษานั้นได้นำเสนอถึงแง่มุมที่แตกต่างจากภาพยนตร์เพื่อสังคมในแนวเดียวกัน โดยภาพยนตร์ที่กล่าวถึงปัญหาเกี่ยวกับบุหรี่ยุคนี้เป็นภาพยนตร์ฮอลลีวูดเรื่องแรกที่กล่าวถึง อันตรายของบุหรี่ยวมถึงเบื้องหลังของบริษัทผู้ค้าบุหรี่หรือโดยตรงไปตรงมาต่างจากภาพยนตร์ในแนวเดียวกันเรื่องอื่น ภาพยนตร์เรื่องต่อมาที่นำเสนอปัญหาการตั้งครุฑก่อนวัยนอกจากจะนำเสนอ มุมมองที่แตกต่างจากภาพยนตร์เรื่องอื่นในแนวเดียวกันแล้ว ยังได้รับรางวัล มากมายจากนัก วิจัยทั่วโลก และภาพยนตร์เรื่องสุดท้ายที่เสนอปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดนั้นถูกสร้างมาจากเรื่อง จริงที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ซึ่งผู้วิจัยเล็งเห็นว่า ภาพยนตร์ดังกล่าว สะท้อนสิ่งที่ ใกล้ตัว ที่สามารถ เกิดขึ้นได้กับสังคมอื่นๆ อีก อันเป็นแนวทางให้แก่ผู้วิจัยในการเลือกภาพยนตร์ ตัวอย่างที่สะท้อนถึง ปัญหาไว้ในภาพยนตร์ทั้ง 3 เรื่อง ซึ่งภาพยนตร์ที่จะนำมาศึกษานั้นเป็นภาพยนตร์ อเมริกันและไทย ที่ฉายในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาได้แก่ภาพยนตร์ดังต่อไปนี้

Thank you for smoking เป็นภาพยนตร์ที่สร้างในปี ค.ศ. 2005 ซึ่งเป็นผลงานกำกับของ Jason Reitman ที่ดัดแปลงมาจากนิยายชื่อเดียวกันของ Christopher Buckley ซึ่งตีพิมพ์ครั้งแรก ในปี 1994 และเข้าฉายเมื่อวันที่ 17 มีนาคม ค.ศ. 2006 หลายๆ คนคงมีคำถามในใจว่า “บุหรี่ยเป็น พิษภัยต่อสุขภาพอย่างไร” และ “ควันบุหรี่ยทำร้ายคนรอบข้างแค่ไหน” หรือ “ในบุหรี่ยแต่ละมวนมีสาร ที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกายบรรจุอยู่ชนิด ” และแน่นอนในภาพยนตร์เรื่องนี้ก็ไม่พลาดที่จะ กล่าวถึงอันตรายของบุหรี่ย แต่ภาพยนตร์เรื่องนี้ก็นำเสนอในมุมมองที่แตกต่างไปจากภาพ ยนตร์ที่ กล่าวถึงเฉพาะอันตรายที่เกิดจากการสูบบุหรี่ย โดยเลือกที่จะนำเสนอที่จะเบื้องหลังของผู้ค้าบุหรี่ย รวมทั้งโฆษณาของบริษัทผู้ค้าบุหรี่ยในการใช้กลยุทธ์เพื่อโต้แย้ง บิดเบือนเรื่องโทษของการสูบบุหรี่ย ทั้ง ผู้บริโภคยังเชื่อในสิ่งสื่อมวลชนเผยแพร่จากบริษัทผู้ค้าบุหรี่ย โดยใช้การวิจัยว่าสารนิโคตินกับการ เป็นโรคมะเร็งปอดไม่มีความเกี่ยวข้องซึ่งชี้ให้เห็นว่าการสูบบุหรี่ยไม่ทำให้เกิดอันตราย ขณะเดียวกัน ก็ไม่ลืมที่จะนำเสนอด้านมืดขององค์กรต่อต้านการสูบบุหรี่ยที่บางครั้ง ก็เลือกวิธีการรุนแรงหมิ่นเหม่ จนทำให้คนบริสุทธิ์ต้องเสียชีวิต โดยภาพยนตร์ได้ถ่ายทอดเรื่องราวของลอบบี้สตั๊ ของสถาบัน ศึกษาด้านยาสูบ ผู้ทำหน้าที่ในการหาหลักฐานมายืนยันแก่สังคมว่า บุหรี่ยไม่ได้เป็นอันตรายต่อ สุขภาพอย่างที่เข้าใจ ภาพยนตร์เรื่องนี้ไม่ใช่ภาพยนตร์ที่ทั้ง “ต่อต้าน” หรือ “สนับสนุน” การสูบบุหรี่ย เพราะตัวภาพยนตร์ เองนั้นยังคงเน้นย้ำถึงผลกระทบอันร้ายแรงของบุหรี่ยต่อสุขภาพและต่อผู้คน รอบข้าง พิษภัยของบุหรี่ยเป็นสิ่งที่ใครๆ ก็รู้ดี แต่ในอีกด้านหนึ่งทุกๆ คนก็ควรจะมีสิทธิ์และเสรีภาพที่ จะ “เลือก” สูบหรือไม่สูบมันก็ได้ มันเป็นหน้าที่ของบริษัทบุหรี่ยที่ต้องแบะป้ายหวัะโลกไขว่บ นของ

บุหรืหรือมันควรจะเป็นความรับผิดชอบของผู้ใหญ่ที่จะบอกเด็ก ๆ ให้ทราบถึงสิ่งไม่ดี คงไม่มีใครคาดคิดว่าภาพยนตร์เรื่องนี้จะเป็นภาพยนตร์ฮอลลีวูดเรื่องแรกที่กล่าวถึงอันตรายของบุหรื ซึ่งถือเป็นการประกาศตัวเป็นศัตรูกับผู้ค้าและผู้สูบบุหรือย่างชัดเจน ทั้งผู้กำกับการแสดงจริงจั่งตั้งแต่การคัดตัวนักแสดงนำซึ่งทุกคนจะต้องไม่สูบบุหรื ไม่เพียงแต่ภาพยนตร์เรื่องนี้จะทำให้นักแสดงในเรื่องทั้งที่ไม่สูบบุหรืและเคยสูบบุหรืเกิดอาการขยาดจนไม่คิดหันกลับไปสูบบุหรี่ แต่ทีมงานยังพยายามปลูกจิตสำนึกอย่างหนักให้ภาพการสูบบุหรืหายไปจากจอภาพยนตร์ให้มากที่สุด (การเกต ทิพทวี, 2549)

Juno เป็นภาพยนตร์ที่สร้างในปี ค.ศ. 2007 ซึ่งเป็นผลงานกำกับของ Jason Reitman ที่ดัดแปลงมาจากนิยายที่เขียนโดย Diablo Cody เข้าฉายเมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม ค.ศ. 2008 เป็นภาพยนตร์ที่กล่าวถึงการข้ามพันธุศาสตร์ความเป็นผู้ใหญ่ของเด็กสาวคนหนึ่งที่ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรกับเพื่อนชายของตัวเอง ในภาพยนตร์ชี้ให้เห็นถึงการตัดสินใจเผชิญหน้ากับปัญหาและพร้อมรับมือโดยมีความรักและความเข้าใจของพ่อและแม่เลี้ยงเป็นแรงสนับสนุน สิ่งที่ภาพยนตร์เรื่องนี้แตกต่างจากภาพยนตร์ในแนวเดียวกันก็คือ ภาพยนตร์เรื่องนี้เลือกที่จะนำเสนอมุมมองที่ว่าเด็กวัยรุ่นไม่จำเป็นต้องเป็นคู่รักกันเสมอไปจึงจะมีเพศสัมพันธ์กันก่อนเวลาที่เหมาะสม แต่อาจจะด้วยความอยากลองจึงเกิดมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนชาย นอกจากนี้ยังนำเสนอในด้านที่แตกต่าง ว่าหลังจากที่ตั้งท้องและเลือกที่จะอุ้มท้องลูกของตนเองไว้เพื่อครอบครัวอื่นที่ต้องการมีบุตรและพร้อมจะรับไปเป็นบุตรบุญธรรม ซึ่งต่างกับภาพยนตร์ในแนวเดียวกันเรื่องอื่นๆ ที่มักนำเสนอภาพการทำแท้งในการแก้ปัญหา และเด็กก็ยังคงเป็นคนที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะจึงยังคงต้องการผู้ใหญ่หรือผู้ปกครองคอยชี้แนะถึงสิ่งที่ถูกที่ ควรอยู่ สิ่งที่ภาพยนตร์เรื่องนี้ต้องการจะบอกก็คือ ทุกปัญหาที่มีทางออกส่วนจะเป็นทางออกที่สวยงามแค่ไหนขึ้นอยู่กับการใช้สติและปัญญาของคนๆ นั้น รวมทั้งความเข้าใจและยอมรับจากครอบครัว ภาพยนตร์เรื่องนี้เป็นหนังเล็กๆ ที่ประสบความสำเร็จคือสามารถทำเงินเป็นอันดับหนึ่งในการเปิดฉายสัปดาห์แรกที่อเมริกาและอังกฤษรวมทั้งทำรายได้สูงจากการฉายทั่วโลก ทั้งยังได้รับรางวัลบทภาพยนตร์ดั้งเดิมยอดเยี่ยมจากเวทีจากเวทีออสการ์ในปี ค.ศ. 2007 และอีก 25 รางวัลจากนักวิจารณ์ทั่วโลก สังกะยมอเมริกันที่เคยมีค่านิยมเพศเสรีจนสุดขีดมาแล้ว และเริ่มหันหลังกลับมารณรงค์ให้เด็กๆ ชายหญิงเห็นคุณค่าของการรักษานวลสงวนตัว ตระหนักในเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบ แต่บ้านเราในปัจจุบันกำลังเดินสวนทาง เด็กหญิงชายเริ่มเปิดเผยเนื้อตัวกันมากขึ้น มีความเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่คาดคิดกันมากขึ้น ก่อปัญหาตามมามากมาย ด้วยอิทธิพลของสื่อและวัฒนธรรมตะวันตก เราจะรับมือกับปัญหานี้กันอย่างไร จึงเกิดความคิดขึ้นว่า ในเมื่อวัยรุ่นชอบดู ภาพยนตร์และภาพยนตร์นั้นก็ มีอิทธิพล และสามารถจูงใจคนดูได้ หากนำเอาภาพยนตร์ บางเรื่องไปฉายให้เด็กดูในโรงเรียน แล้วใช้

กระบวนการเรียนการสอนทักษะชีวิต ต่อกับอย่างเรื่องนี้และ เราจะได้ประโยชน์มากกว่าปล่อยให้เด็ก ๆ ดูภาพยนตร์ตามลำพังโดยไม่มีกระบวนการกลุ่มเกลาไปในทางที่เป็นคุณกับพวกเขา ไม่เพียงแต่สอนเพศศึกษาแต่ถ้าเรารู้จักเลือก ภาพยนตร์ จะเป็นสื่อการสอนชั้นเยี่ยม ได้เลยทีเดียว ดังเช่นหลายๆ ประเทศในยุโรปซึ่งใช้ภาพยนตร์เป็นสื่อการสอน (เสาวลักษณ์ พัฒฒนกุล, 2551)

สามชุก เป็นภาพยนตร์ที่สร้างในปี 2552 ซึ่งเป็นผลงานการกำกับของ ธนิตย์ จิตนุกูล เข้าฉายเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2552 เป็นภาพยนตร์ที่กระทรวงวัฒนธรรมได้มีการสนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนไปชม เพราะถือว่าเป็นภาพยนตร์ที่สะท้อนปัญหาสังคมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดอย่างจริงจัง ได้เป็นอย่างดี ภาพยนตร์เรื่องนี้แตกต่างจากภาพยนตร์ในแนวเดียวกันเรื่องอื่น เพราะเรื่องราวที่นำมาเสนอนั้นเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริงในอำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรีในปี พ.ศ. 2536 พร้อมทั้งนำเสนอในมุมมองที่ต่างออกไปถึงสาเหตุของการติดยาเสพติดของวัยรุ่นไม่ใช่แค่ว่าอยากลองหรือตามเพื่อนเท่านั้น เด็กรักดีที่ได้คำแนะนำจากคนรอบข้างที่ผิดๆ หรือไม่ได้รับความรักความเข้าใจจากที่บ้านเพียงพอจนอาจเป็นสาเหตุไปสู่การติดยาเสพติดได้ ที่โดดเด่นกว่าภาพยนตร์เรื่องอื่นๆ ก็คือนอกจากคนในครอบครัวที่พร้อมจะให้โอกาสและอยู่เคียงข้างคอยให้กำลังใจแล้วนั้น ยังมีอาจารย์ท่านหนึ่ง มองเห็นปัญหา พร้อมทั้งจะให้โอกาสเด็ก ในกรกลับตัวกลับใจในขณะที่สังคมก็ไม่ได้เห็นด้วยในการที่จะให้โอกาส ในขณะที่ภาพยนตร์เรื่องอื่นนำเสนอว่าใครหรืออะไรเป็นต้นเห ตุให้เด็กหรือคนติดยาเสพติด แต่ภาพยนตร์สามชุกพยายามที่จะนำเสนอว่า แทนที่จะมาหาว่าใครเป็นคนผิด ควรที่จะหันหน้ามาช่วยกันหาทางแก้ไข ไม่ควรแบ่งว่าหน้าที่ใคร แต่เป็นเรื่องที่จะต้องร่วมมือกันแก้ไข และชาวสามชุกยินดีให้การสนับสนุนเรื่องนี้โดยยอมเปิดเผยและไม่ปกปิดให้คนได้เห็นข้อผิดพลาดที่เคยเกิดขึ้นกับชุมชนเขาเพื่อเป็นบทเรียน เรื่องราวเกี่ยวข้องกับชีวิตของเด็ก 7 คนที่มีปัญหาแตกต่างกันแต่ปัญหาพื้นฐานของแต่ละคนนั้นล้วนมาจากสถาบันครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นการขาดความรักความอบอุ่น ความลำบากในครอบครัว การขาดบิดามารดา หรือแม้กระทั่งการขาดการสั่งสอนจากบิดามารดา รวมทั้งการคบเพื่อน จึงทำให้เด็กทั้ง 7 คนหันไปพึ่งยาเสพติด กับครูอีกท่านหนึ่งที่พยายามจะช่วยลูกศิษย์ให้พ้นจากยาเสพติด ประเด็นที่ตัวภาพยนตร์ที่สะท้อนให้เห็นคือ พื้นฐานสถาบันครอบครัวมีผลอย่างมากต่อการเติบโตของเด็กและเยาวชน ดังจะเห็นได้ว่าในปัจจุบัน ครอบครัวของคนเมืองส่วนมากพ่อแม่ต้องทำงานจนกระทั่งลืมความรักความเอาใจใส่ต่อคนในครอบครัว อีกสิ่งหนึ่งที่ภาพยนตร์เรื่องสะท้อนได้อย่างชัดเจน คือ ทักษะคิดของคนในสังคมไทย กล่าวคือยังขาดการให้โอกาส รั้งเกี่ยวคนที่เคยทำเลวหรือเคยติดยา ปิดกั้นโอกาส จนลืมนึกไปว่า ในส่วนลึกของทุกคนมีความดีอยู่ในจิตใจ ซึ่งกระทรวงวัฒนธรรมและสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ให้การสนับสนุนและเชิญชวนให้คนไทยได้ชมเนื่องจากปัญหาเสพติดเป็นปัญหาที่ยังคงระบาดอยู่ใน

สังคมไทย ไม่เพียงภาพยนตร์จะกล่าวถึงโทษของยาเสพติดแต่ยังเน้นประเด็นที่ว่าเมื่อเด็กติดยาเสพติดแล้ว ผู้ใหญ่จะทำอย่างไรกับปัญหานี้ นับเป็นครั้งแรกที่รัฐบาลเล็งเห็นความสำคัญและสนับสนุนภาพยนตร์อย่างเต็มที่ (สามชุกบทสะท้อนความเสื่อมทรมานในมุมมองของสังคมไทย , 2552 : ออนไลน์)

ดังข้อมูลที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้วนั้นนอกจากภาพยนตร์นอกจากจะให้ความบันเทิง พร้อมทั้งสอดแทรกวัฒนธรรมของผู้คนในสังคมลงไปแล้วนั้น ในมุมมองของผู้วิจัยเองนั้นคิดว่าผู้วิจัยได้รับรู้และตระหนักถึงปัญหาสังคมที่ยังคงมีอยู่ที่ถูกสะท้อนไว้ในภาพยนตร์จากการชมภาพยนตร์เพื่อสังคม รวมทั้งแง่มุมต่างๆ ที่ถูกสะท้อนไว้ในภาพยนตร์ด้วย ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจที่จะลงไปศึกษาและสำรวจถึงทัศนคติของบุคคลอื่นๆ ในแง่มุมที่ว่าเมื่อได้รับชมภาพยนตร์เพื่อสังคมแล้วนั้นแต่ละคนได้มี การรับรู้ รวมทั้ง ความตระหนักถึง ปัญหาสังคมที่ ถูกสะท้อนไว้ในภาพยนตร์ รวมถึงแง่มุมต่างๆ นอกเหนือ อจากปัญหาสังคมเหล่านั้นอย่างไรบ้าง โดยในแต่ละบุคคลมีการรับรู้และความตระหนักที่แตกต่างกัน เนื่องจากมาจากสภาพแวดล้อมหรือสังคมที่แตกต่างกัน โดยมุ่งเน้นไปที่การศึกษาถึงสิ่งที่ปรากฏในภาพยนตร์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาของภาพยนตร์มากกว่าที่จะศึกษาว่าผู้ชมได้อะไรจากการชมภาพยนตร์เพื่อ สังคม เพื่อการตรวจสอบว่าผู้รับสารสามารถเข้าใจในเนื้อหาสาระว่าตรงกับความตั้งใจของผู้ส่งสารหรือไม่ จึงเป็นที่มาของงานวิจัยชิ้นนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับปัญหาสังคมของผู้ชมจากการชมภาพยนตร์เพื่อสังคม
2. เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้ชมเกี่ยวกับปัญหาสังคมจากการชมภาพยนตร์เพื่อสังคม
3. เพื่อศึกษาความตระหนักถึงปัญหาสังคมของผู้ชมที่ได้รับผ่านจากภาพยนตร์เพื่อสังคม

ปัญหานำวิจัย

1. ผู้ชมมีการรับรู้เกี่ยวกับปัญหาสังคมจากการชมภาพยนตร์เพื่อสังคมหรือไม่ อย่างไร
2. ผู้ชมมีทัศนคติเกี่ยวกับปัญหาสังคมจากการชมภาพยนตร์เพื่อสังคมอย่างไร
3. ผู้ชมมีความตระหนักถึงปัญหาสังคมที่ได้รับผ่านจากภาพยนตร์เพื่อสังคมหรือไม่ อย่างไร

ขอบเขตการวิจัย

1. ภาพยนตร์ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกเอาภาพยนตร์ไทยและจากประเทศสหรัฐอเมริกา ที่ถูกนำมาจัดฉายภายในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 – พ.ศ. 2552 ศึกษาเฉพาะภาพยนตร์เพื่อสังคมที่สะท้อนปัญหาสังคมที่รุนแรงและควรปรับเปลี่ยนที่ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี กล่าวไว้ คือ ปัญหายาเสพติด ปัญหาเรื่องบุหรี่ และปัญหาการตั้งครรรค์ก่อนวัยอันควร ซึ่งตรงกับประเด็นของตัวแปรที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา ซึ่งก็คือ การรับรู้และทัศนคติของผู้ชมเกี่ยวกับปัญหาสังคมจากการชมภาพยนตร์เพื่อสังคมและความตระหนักถึงปัญหาสังคมของผู้ชมที่ได้รับผ่านจากภาพยนตร์เพื่อสังคม
2. กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้รับชมภาพยนตร์ซึ่งอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครที่ใช้ในการศึกษาจะแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ
 - 2.1 ประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจในการชมภาพยนตร์
 - 2.2 นิสิตนักศึกษาที่เรียนเกี่ยวกับสาขาวิชาการภาพยนตร์
 - 2.3 กลุ่มนิรโทษกรรมและเคลื่อนไหวเพื่อสังคม ได้แก่ เจ้าหน้าที่จากมูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ เจ้าหน้าที่จากมูลนิธิป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และเจ้าหน้าที่จากมูลนิธิเพื่อนหญิง
3. ภาพยนตร์ที่จะนำมา จัดฉายให้กับกลุ่มตัวอย่างได้ชมในการ สนทนา แบบกลุ่ม (Focus Group Discussion) นั้น ผู้วิจัยได้เลือกภาพยนตร์เพื่อสังคมมาเป็นตัวอย่างสำหรับการสนทนากลุ่มจำนวน 3 เรื่อง

คำนิยามศัพท์

1. ทัศนคติ หมายถึง ความคิดและรู้สึกของบุคคลต่อคน วัตถุ หรือสถานการณ์ต่างๆ ว่าชอบหรือไม่ชอบ โดยทัศนคติถือเป็นความเชื่อที่ส่งผลถึงพฤติกรรมในอนาคตได้
2. ภาพยนตร์เพื่อสังคม หมายถึง ภาพยนตร์ที่ผลิตขึ้นเพื่อสะท้อนปัญหาด้านต่างๆ ในสังคม ด้วยการหยิบยกปัญหาสังคมที่เป็นที่กล่าวถึงในช่วงเวลานั้นๆ มาถ่ายทอดเป็นเรื่องราวบนแผ่นฟิล์ม โดยที่งานวิจัยนี้ได้ศึกษาภาพยนตร์เพื่อสังคมที่สะท้อนปัญหา สังคมในประเด็นต่อไปนี้เป็น คือ ปัญหายาเสพติด ปัญหาเรื่องบุหรี่ และปัญหาการตั้งครรรค์ก่อนวัยอันควร ซึ่งสำหรับงานวิจัยนี้ศึกษาภาพยนตร์เรื่อง Thank you for smoking ที่นำเสนอในเรื่องปัญหาเกี่ยวกับบุหรี่ ภาพยนตร์เรื่อง Juno ที่นำเสนอเกี่ยวกับปัญหาการตั้งครรรค์ก่อนวัยอันควร และภาพยนตร์เรื่องสามชุก ที่นำเสนอเกี่ยวกับปัญหายาเสพติด

3. การรับรู้ หมายถึง การที่บุคคล รู้สึกถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากประสาทสัมผัสโดยการมองเห็นอันนำไปสู่การประเมินค่าและตีความจากสิ่งที่ได้รู้สึกโดยการอาศัยประสบการณ์ของตนเอง
4. ความตระหนัก หมายถึง การที่บุคคลรู้ถึงสิ่งที่ตนเองคิด และมีความสอดคล้องกับสถานการณ์การรับรู้ นำไปสู่ความรู้ความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างชัดเจน สามารถสรุปใจความสำคัญของสิ่งที่ รับรู้นั้น และสามารถในการสะท้อนการคิดของตนออกมา เป็นการกระทำที่เกิดจากความตระหนักในทางบวกหรือลบเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์
5. ผู้ชม หมายถึง ผู้ที่ได้ชมภาพยนตร์เพื่อสังคม ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายอันประกอบไปด้วยประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจในการชมภาพยนตร์ นิสิตนักศึกษาที่เรียนเกี่ยวกับสาขาวิชาการภาพยนตร์ และกลุ่มนักรณรงค์และเคลื่อนไหวเพื่อสังคม ได้แก่ เจ้าหน้าที่จากมูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ เจ้าหน้าที่จากมูลนิธิป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และเจ้าหน้าที่จากมูลนิธิเพื่อนหญิง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เพื่อเป็นการวิจัยเบื้องต้นในการศึกษาถึง การรับรู้และทัศนคติเกี่ยวกับปัญหาสังคมจากการชมภาพยนตร์เพื่อสังคม พร้อมทั้งศึกษา ความ ตระหนัก ถึงปัญหาสังคม ที่ถูกสะท้อนไว้ในภาพยนตร์เพื่อสังคมของผู้ชม เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องในการปรับปรุง วางแผน ตลอดจนคัดเลือกภาพยนตร์ ที่จะนำมาจัดฉาย เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การรับรู้ทัศนคติและความตระหนักเรื่องปัญหาสังคมของผู้ชมภาพยนตร์เพื่อสังคม” นี้ มีแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเรื่องภาพยนตร์สะท้อนปัญหาสังคม (The Social Problem Film)
2. ทฤษฎีการรับรู้ (Perception Theory)
3. แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ (Attitude)
4. แนวคิดเกี่ยวกับความตระหนัก (Awareness)
5. แนวคิดเรื่องการตีความหมาย (Decode)
6. แนวคิดเกี่ยวกับผู้รับสาร
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเรื่องภาพยนตร์สะท้อนปัญหาสังคม

เนื่องจากภาพยนตร์ไม่ได้กำเนิดขึ้นและดำรงอยู่อย่างเป็นเอกเทศ หากแต่เป็นผลผลิตของสภาพสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ เป็นต้น เช่นเดียวกับสื่อมวลชนอื่นๆ ดังนั้น การศึกษาภาพยนตร์จึงไม่อาจหลีกเลี่ยงที่จะทำความเข้าใจถึงมิติความสัมพันธ์ระหว่างภาพยนตร์กับสังคมได้

ภาพยนตร์ได้รับการยกย่องให้เป็นงานศิลปะ แต่ความเป็นจริงประการหนึ่งก็คือ นอกเหนือจากการเป็นงานศิลปะแล้ว ยังจัดเป็นงานทางด้านสื่อสารมวลชนอีกด้วย ถ้าหากจะมองในขอบเขตของความเป็นสื่อมวลชนก็จะพบว่า ผู้สร้างมีลักษณะเป็นกลุ่มมิใช่ปัจเจกบุคคล ถึงแม้ผู้สร้างบางคนจะผูกขาดตำแหน่งสำคัญใน กระบวนการสร้าง แต่ก็ยังต้องพึ่งพา คณะทำงานในส่วนอื่นๆ อยู่บ้างไม่มากนักน้อย เมื่อมองไปยังผู้ชมจะพบว่า เป็นกลุ่มคนที่มีขนาดใหญ่ และมีความหลากหลาย ภาพยนตร์จึงถือเป็นงานของ “กลุ่มคน” ที่ถูกสร้างเพื่อ “กลุ่มคน” โดยแท้จริง

ภาพยนตร์เป็นสื่อที่มีการแพร่กระจายอย่างทั่วถึงและกว้างขวาง มีจุดประสงค์เพื่อสนองความพึงพอใจของผู้ชมจำนวนมาก ดังนั้นจึงอาจจะกล่าวได้ว่า มันจำเป็นต้องตกอยู่ภายใต้เงื่อนไขของสังคม มีผู้เชื่อว่าภาพยนตร์เป็นงานที่ตกอยู่ในสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์และการเมือง ภาพยนตร์เป็นปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมและเป็นผลผลิตของสังคมหนึ่งๆ และน่าจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้เข้าใจสังคมขึ้นอีกด้วย

เมื่อก้าวถึงตรงนี้คงต้องยอมรับกันแล้วว่า ภาพยนตร์เกี่ยวข้องกับสังคมและเป็นภาพสะท้อนของสังคม ปรากฏการณ์หลายอย่างในอุตสาหกรรมการสร้างภาพยนตร์เป็นตัวบ่งชี้ว่าสังคมในขณะนั้นมีสภาพและทิศทางอย่างไร แต่เมื่อก้าวถึง “ภาพยนตร์สะท้อนปัญหาสังคม (The Social Problem Film)” นั้นย่อหมายถึงบทบาทหน้าที่และคุณสมบัติในขอบเขตและความหมายที่แตกต่างกันออกไป

ในวงการภาพยนตร์ของสหรัฐอเมริกาได้มีการถกเถียงกันมาเป็นเวลาช้านานแล้วในเรื่องภาพยนตร์สะท้อนปัญหาสังคมนั้น จุดแห่งการถกเถียงกันก็คือการยึดมั่นในความคิดความเชื่อที่มีต่อภาพยนตร์ ซึ่งแตกต่างกันอย่างตรงกันข้าม ฝ่ายหนึ่งเชื่อว่ามันเป็นความบันเทิงเต็มรูปแบบ หน้าที่ของมันคือ การมอบความเพลิดเพลินแก่ผู้ชมอย่างเต็มที่ ฝ่ายนี้เชื่อว่าภาพยนตร์เป็นสิ่งที่ช่วยให้คนดู “หลีกหนี” จากเรื่องราวที่อยู่ยากในชีวิตประจำวัน หน้าที่ซึ่งต้องกระทำก็คือ การพาคนดูหลีกหนีไปจากโลกแห่งความเป็นจริงที่โหดร้ายตลอดเวลา ประมาณ 2 ชั่วโมง อีกฝ่ายหนึ่งเชื่อว่านอกจากจะเป็นสิ่งบันเทิงแล้ว ภาพยนตร์ควรจะให้ประโยชน์และสาระแก่ผู้ชม ควรจะให้ข่าวสารและช่วยชี้แนะให้คนดูได้ทราบความเป็นไปที่เป็นจริงในสังคม ฝ่ายหลังนี้เองที่เป็นแรงผลักดัน ทำให้เกิดภาพยนตร์สะท้อนปัญหาสังคมขึ้นมา (กฤษฎา เกิดดี, 2541)

ก่อนที่จะไปถึงเรื่องอธิบายความหมายของภาพยนตร์สะท้อนปัญหาสังคม คงต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับคำว่า “ปัญหาสังคม” เสียก่อน ได้มีนักวิชาการทางด้านสังคมหลายท่านทั้งไทยและต่างประเทศให้คำจำกัดความของปัญหาสังคม ดังนี้

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2526) ได้กล่าวไว้ว่า “ปัญหาสังคม คือ สถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งที่ไม่สอดคล้องกับค่านิยมของคนจำนวนมากของกลุ่มคนหรือสังคมหนึ่งจนเป็นเหตุให้เขาตกลงที่จะกระทำการแก้ไขสถานการณ์นั้นๆ เมื่อเขาตระหนักว่าอยู่ในวิสัยที่จะทำได้”

พัทยา สายหู (2529) กล่าวว่า ประเด็นสำคัญของปัญหาสังคมจะอยู่ที่ลักษณะ 2 ประการ คือ

1. สมาชิกส่วนใหญ่ของสังคมรู้สึกเดือดร้อนเพราะปรากฏการณ์นั้น และ
2. ต้องการและพยายามหาทางแก้ไขจัดปรากฏการณ์ที่ไม่พึงปรารถนานั้น

Harton และ Leslie (1976) ได้ให้คำจำกัดความปัญหาสังคมว่า เป็นสภาวะการณ์ที่ จะกระทบกระเทือนต่อการเป็นอยู่ของบุคคลจำนวนหนึ่ง เป็นสภาวะการณ์ที่ไม่พึงปรารถนา และ ทุกคนรับรู้ร่วมกันว่า จะต้องร่วมกันทำการแก้ไข โดยประกอบไปด้วยลักษณะ 4 ประการ คือ

1. สภาวะการณ์นั้นจะต้องกระทบกระเทือนต่อบุคคลจำนวนหนึ่งมากพอสมควร ซึ่ง หมายความว่า สถานการณ์นั้นมีผลทำให้คนกลุ่มหนึ่งเริ่มต้นตั้งข้อสังเกต กล่าวขวัญ ถึง เขียน หรือทักท้วง ก็ถือได้ว่าเป็นปัญหาสังคม
2. สภาวะการณ์นั้นอยู่ในวิถีทางที่ไม่พึงปรารถนา ปัญหาสังคมจึงเกี่ยวข้องกับค่านิยม ของแต่ละคนที่ยึดอยู่ (Value Judgement) ซึ่งของแต่ละสังคมอาจจะดีหรือเลวก็ได้ ทั้งนี้แล้วแต่ค่านิยมของแต่ละสังคม เช่น การเสพยาเสพติดถือเป็นปัญหาสังคมที่ ร้ายแรงและต้องการการแก้ไขโดยด่วนในประเทศไทย
3. บุคคลจำนวนหนึ่งที่มีจำนวนมากพอ มีความรู้สึกว่า ควรกระทำบางอย่างซึ่งสามารถที่ จะแก้ไขปัญหานั้นได้ หมายความว่า สภาวะการณ์ที่จะเป็นปัญหาสังคมได้นั้น จะต้อง มีหนทางที่จะแก้ไขปัญหานั้นได้ หรือหวังว่าคงจะแก้ไขได้
4. เป็นสภาวะที่ต้องกระทำร่วมกัน เพื่อแก้ไขปัญหานั้นให้บรรเทาเบาบางเมื่อเกิดปัญหา ขึ้นมา สมาชิกส่วนใหญ่ของสังคมที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับปัญหาจะแสดงความคิดเห็น และเสนอแนวทางการแก้ไข

ปัญหาสังคม หมายความว่า สภาพอันไม่เป็นที่พึงปรารถนา ซึ่งส่งผลกระทบต่อ สมาชิกในสังคมเป็นสภาพการณ์ที่สมาชิกในสังคมมองเห็นว่ามันเป็นปัญหา มีการนำเอา ประเด็นปัญหานั้นมาโต้แย้งกัน และสภาพ หรือประเด็นที่เป็นปัญหานั้นต้องมีหนทางแก้ไข (Lee Rainwater, cited in Maland, 1988: 306)

ดังนั้นจึงสามารถสรุปเกี่ยวกับความหมายรวมของปัญหาสังคมได้ดังนี้ว่า ปัญหา สังคม คือ สถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งที่ไม่สอดคล้องกับค่านิยมของคนจำนวนมากของ

กลุ่มคนหรือสังคมหนึ่ง ในสถานที่แห่งหนึ่ง ณ เวลาหนึ่ง จนเป็นเหตุให้สังคมนั้นๆ เกิดความเดือดร้อน ทำให้สมาชิกในสังคมเห็นพ้องต้องกันที่จะกระทำการแก้ไขสถานการณ์ที่เป็นปัญหานั้นๆ ให้หมดไปจากสังคม เมื่อสังคมได้เห็นว่า อยู่ในวิสัยที่จะสามารถทำการแก้ไขได้ ซึ่งสิ่งที่ไม่เป็นปัญหาสังคมในปัจจุบัน อาจเป็นปัญหาสังคมก็ได้ในอนาคต (ลีปปลั๊ว สำเร็จ , 2545: 59)

หากจะสรุปความหมายของภาพยนตร์สะท้อนปัญหาสังคมอย่างตรงไปตรงมา โดยอาศัยความหมายของคำว่า ปัญหาสังคมเป็นพื้นฐานก็คงจะได้ว่าภาพยนตร์สะท้อนปัญหาสังคมคือ ภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาว่าด้วยสภาพอันไม่เป็นที่พึงปรารถนาซึ่งส่งผลกระทบต่อสมาชิกของสังคม หยิบยกเอาประเด็นที่เป็นความขัดแย้งในสังคมมากล่าวถึง

ศูนย์กลางของเรื่องในภาพยนตร์สะท้อนปัญหาสังคมต้องเกี่ยวข้องกับความขัดแย้งและปัญหาของสังคม ภาพยนตร์สะท้อนปัญหาสังคมควรจะมีฉากเป็นเหตุการณ์ปัจจุบัน แต่ในบางกรณีก็สามารถมีฉากในอดีตได้ แต่ต้องเป็นฉากเหตุการณ์ในอดีตที่มีผลถึงเหตุการณ์ปัจจุบันและทำให้เข้าใจรากฐานของปัญหาดังกล่าวได้ดีขึ้น

กล่าวโดยสรุป ภาพยนตร์สะท้อนปัญหาสังคม หมายความว่าถึง ภาพยนตร์ที่มีฉากเป็นเหตุการณ์ร่วมสมัย เนื้อหาจะต้องมุ่งเน้นไปที่ความขัดแย้งในประเด็นปัญหาสังคม ซึ่งมีการยอมรับแล้วว่าเป็นปัญหา ปัญหาดังกล่าวอาจเป็นไปได้ทั้งปัญหาภายในประเทศและปัญหาระหว่างประเทศ (กฤษฏา เกิดดี, 2541: 139) ดังที่ได้กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่าภาพยนตร์สะท้อนปัญหาสังคมเป็นภาพยนตร์ที่ถูกถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับปัญหาในช่วงนั้นๆ เพื่อให้ประชาชนหมุ่มมากได้รับรู้รับทราบถึงปัญหาที่ยังมีอยู่และต้องการความร่วมมือร่วมใจเพื่อช่วยในการแก้ไขปัญหาเหล่านั้น

ภัทรวดี สุพรรณพันธุ์ (2553) ได้กล่าวถึงภาพยนตร์สะท้อนปัญหาสังคมไว้ว่า ภาพยนตร์แนวสะท้อนปัญหาสังคมนั้นเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าคือความบันเทิงแบบ “มีเนื้อหาสาระ” ที่ต้องอิงพื้นฐานอยู่กับการ “สะท้อนความเป็นจริง” โดยหวังว่าการตีแผ่ให้เห็นปัญหาและความเลวร้ายในสังคมจะสามารถกระตุ้นให้เกิดการแก้ไขปัญหาและเปลี่ยนแปลงสังคมไปในทางที่ดีขึ้น หรืออย่างน้อยก็ช่วยเสริมสร้างจิตสำนึกที่ดีให้แก่ผู้ชม ภาพยนตร์สะท้อนปัญหาสังคมจึงมี “หน้าที่” เฉพาะกิจที่นอกเหนือไปจากการสร้างสรรค์ความบันเทิงตามวิถีของหนังทั่วไป อย่างไรก็ตาม “หน้าที่” ดังกล่าวจะดำเนินลุล่วงไปด้วยดีเพียงใด ก็ขึ้นอยู่กับว่าภาพยนตร์สามารถสื่อสารหรือทำ

ให้ผู้ชมประจักษ์ใน “ความเป็นจริง” ได้มากขึ้นเพียงใดด้วย ดังนั้น “การสะท้อนความเป็นจริง” จึงเป็นหัวใจสำคัญของภาพยนตร์แนวนี้

ในประเทศไทยเองนั้นในยุค พ .ศ. 2515-2518 นับว่าเป็นช่วงที่เกิดควมเปลี่ยนแปลงอย่างมากในสังคมไทยและมันก็ถูกสะท้อนมายังวงการภาพยนตร์ไทยด้วย ในช่วงนี้นั่นเองที่ทำให้เกิดผู้กำกับหน้าใหม่ หัวก้าวหน้าขึ้นมาหลายท่าน นำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลงโฉมวงการภาพยนตร์ไทย อาทิเช่น หม่อมเจ้าชาติตรี เฉลิมยุคล หรือ ท่านม้วยที่ในปี พ .ศ. 2515 ท่านได้สร้างภาพยนตร์เรื่อง เขาชื่อกานต์ ซึ่งเป็นภาพยนตร์ที่มีปัญหาเกี่ยวกับการเซ็นเซอร์ตั้งแต่แรกเริ่มแล้ว เนื่องจากเป็นภาพยนตร์เรื่องแรกที่สร้างขึ้นเพื่อพูดถึงระบบคอร์รัปชันโดยตรง และถูกนำกลับมาสร้างใหม่อีกครั้งในปีพ.ศ. 2531 โดยไฟสตาร์ โปรดักชั่น จากความสำเร็จของภาพยนตร์เรื่อง เขาชื่อกานต์นั้น ทำให้ประเด็นทางสังคมกลายเป็นประเด็นใหม่ที่นักสร้างภาพยนตร์ไทย เริ่มคิดถึงรวมทั้งการวิพากษ์วิจารณ์ทางสังคมเริ่มเป็นที่ยอมรับมากขึ้น (เขาชื่อกานต์ถึงทองปาน (ยุคหนังไทยสะท้อนสังคม), 2550 : ออนไลน์)

นอกจากแนวความคิดที่เกี่ยวกับภาพยนตร์สะท้อนปัญหาสังคมดังที่ได้กล่าวถึงข้างต้นแล้วนั้น ภาพยนตร์แนวนี้ยังรวมถึงภาพยนตร์ที่สะท้อนถึงปัญหาด้านสุขภาพจิตของผู้คนในสังคมด้วย ดังข้อมูลข่าวในหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ออนไลน์ ฉบับเมื่อวันที่ 7 เมษายน พ.ศ. 2550 กล่าวไว้ว่าปัจจุบันต้องยอมรับความจริงว่า การรับรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับผู้ป่วยโรคจิตของสังคมไทย ยังมีไม่มากนัก หลายคนยังมองผู้ป่วยด้วยทัศนคติที่ไม่ดี บ้างก็มองว่าคนกลุ่มนี้เป็นตัวอันตราย เป็นบ้าไม่น่าเข้าใกล้ ด้วยเหตุนี้กรมสุขภาพจิต โดย รพ .ศรีธัญญา จึงได้นำสื่อภาพยนตร์มาเปิดฉายให้กับสื่อมวลชน และประชาชนทั่วไปได้รับชม เพื่อสร้างความเข้าใจ ไขปัญหาโรคทางจิต ผ่านสื่อภาพยนตร์เป็นการ “มองจิต ผ่านจอ” ขึ้นมา กรมสุขภาพจิตจึงได้มีแนวความคิดในการใช้สื่อภาพยนตร์เป็นตัวแทนในการเปิดเผยถึงเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้มีอาการเจ็บป่วยทางจิต โดยเรื่องแรกที่ได้เปิดฉายไปแล้วและอยากแนะนำให้ชมกัน คือ เรื่อง อะ บิวตี้ฟูล มายด์ (A Beautiful Mind) เนื้อหาของเรื่องมีส่วนที่คล้ายคลึงใกล้เคียงกับชีวิตจริงของใครอีกหลายคนเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยสอนให้มีความรู้ด้านสุขภาพจิตกับประชาชนว่าผู้ป่วยทางจิตไม่จำเป็นจะต้องเกิดขึ้นกับคนที่ไร้การศึกษาฐานะไม่ดีเท่านั้น จริงๆ แล้วสามารถเกิดขึ้นได้กับทุกคนชั้นและสภาพของอาการก็มีความแตกต่างกันซึ่งผิดไปจากความรู้เดิมๆ ของคนในสังคมที่รับรู้กัน นอกจากนี้ยังมีภาพยนตร์อีกหลายเรื่องที่สะท้อนปัญหาของผู้มีอาการเจ็บป่วยทางจิตได้ดีที่ประชาชนทั่วไปควรดู เช่น ฟอเรสต์ กัมพ์ (Forest Gump) เอ้อเธอเรนแมน (Rain man) หรือ ไอ แอม แซม (I am Sam) จะได้อ่านใจคนไข้กลุ่มนี้มากขึ้น ผศ.นพ.สุขเจริญ ตั้งวงษ์ไชย ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกล่าวว่า การนำภาพยนตร์มา เป็นสื่อในการให้ความรู้ทางด้านสุขภาพจิต จะสามารถเข้าถึงคนดูได้ง่ายกว่า และเข้าใจง่ายขึ้น เนื่องจากเป็นการนำเสนอเรื่องราวที่มีภาพการเคลื่อนไหว ภาพยนตร์สามารถสร้างให้เกิดปัญหาและตอบปัญหานั้นได้โดยการเล่าเรื่องเอง อีกทั้งยังให้แง่คิดโน้มน้าวจิตใจได้ง่าย นพ.ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์ ที่ปรึกษากรมสุขภาพจิตกล่าวว่า เสริมว่า ภาพยนตร์เรื่อง “อะ บิวตี้ฟูล มายด์” มีอยู่หลายฉากที่ไม่รู้ว่าฉากไหนเป็นเรื่องจริงหรือไม่จริงถือเป็นเทคนิคของการนำเสนอที่ทำให้เรารู้สึกว่าสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการหวาดระแวง การกลัวคนทำร้าย มันเหมือนกับเกิดขึ้นจริง แต่จริงๆ แล้วนั่นคือโลกความเป็นจริงของคนป่วยด้วยโรคทางจิตนั่นเอง จะทำให้เราเข้าใจอาการกระบวนการรักษาในเรื่องของโรคทางจิต ซึ่งกว่าจะรู้ความจริงนำมาสู่โลกของความเป็นจริงได้ก็ต้องมีการอ้างอิงกับคนที่อยู่รอบข้าง เช่น ครอบครัว ผู้ทำการรักษาจึงทำให้ความจริงเปิดเผยขึ้นมา นับเป็นตัวอย่างที่ดีของหนังเรื่องนี้ที่ควรให้ผู้ป่วยทางจิต และญาติผู้ป่วยทางจิตทุกคนทั่วประเทศได้มีโอกาสชมกัน เพราะปัญหาใหญ่สำหรับผู้ป่วยโรคจิตในปัจจุบันคือการที่สังคมไม่ยอมรับถูกรังเกียจเฉียดฉันท์นั่นเอง (มองจิตผ่านจอ, 2550 : ออนไลน์)

ถ้าเราเชื่อว่าบทบาทหน้าที่ของภาพยนตร์ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการให้ความบันเทิง แต่เป็นสื่อที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อชีวิตประจำวันของปัจเจกบุคคล และมีอิทธิพลต่อภาพใหญ่ของสังคมทั้งในด้านการเมือง วัฒนธรรม และเศรษฐกิจแล้ว การพัฒนาสื่อภาพยนตร์ก็น่าจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม

รองศาสตราจารย์ปิยกุล เลาว์ฉัตรศิริ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กล่าวว่า ภาพยนตร์เป็นสื่อมวลชนที่มีบทบาทสำคัญและทรงพลังที่สุดในบรรดาสื่อทั้งหมด สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการให้ความรู้ รวมไปถึงเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้ เช่น ในรัสเซียเคยใช้สื่อภาพยนตร์ในการเปลี่ยนแปลงความคิดด้านการปกครองหรืออเมริกาที่ใช้สื่อภาพยนตร์ในการขายวัฒนธรรม รวมถึงเกาหลี) ได้(ซึ่งมีนโยบายสนับสนุนภาพยนตร์เพราะเขามองว่าเป็นสื่อที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ "ภาพยนตร์ เป็นสื่อมวลชนที่ทรงอำนาจภาพ โปรดใช้ภาพยนตร์ให้เป็นประโยชน์ และการที่จะใช้ภาพยนตร์ให้ เป็นประโยชน์ได้นั้นโปรดให้ความสำคัญกับภาพยนตร์ เมื่อใดก็ตามที่พูดถึง หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ ขอให้ใส่ภาพยนตร์ลงไปด้วย วันไหนเราถึงจะยอมรับว่าภาพยนตร์เป็นสื่อมวลชนที่ยิ่งใหญ่แล้วใช้มันสร้างความเข้มแข็งแก่สังคมเรา ประเทศชาติเรา" (ปิยกุล เลาว์ฉัตรศิริ, 2550)

รศ.รักศานต์ วิวัฒน์สินอุดม (2550) คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวเสริมประเด็นนี้ว่า "สื่อภาพยนตร์ยังมีหน้าที่เป็นกระจกสะท้อนสังคม สิ่งที่ภาพยนตร์นำเสนอ นั่นคือสังคม สังคมเป็นอย่างไรสื่อสะท้อนออกมาอย่างนั้น และสื่อภาพยนตร์ยังเหมือนโคมโไฟที่ส่องสว่างซึ่งกันและกันให้กับสังคมและมวลชนด้วย"

ทฤษฎีการรับรู้

กระบวนการรับรู้ซึ่งบุคคลได้รับจากสิ่งรอบตัวแล้วส่งผ่านไปยังสมอง และเกิดการตีความหมายของการรู้สึกสัมผัสที่ได้รับจากสิ่งใดสิ่งหนึ่งและแปลความหมายเป็นความเข้าใจในสารที่แตกต่างกันได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความรู้พื้นฐานและประสบการณ์เดิมของบุคคลนั้น ด้วยตลอดจน สังคม ความเชื่อ เจตนาคติ ความคาดหวัง และสภาวะจิตใจของแต่ละบุคคลแตกต่างกันออกไป จึงมีผลทำให้การรับรู้และตีความหมายแตกต่างกันออกไป

การรับรู้ หมายถึง การรู้สึกสัมผัสที่ได้รับแล้วเกิดการตีความให้เกิดความหมาย การรับรู้เป็นผลเนื่องมาจากการที่มนุษย์ใช้อวัยวะรับสัมผัส (Sensory motor) ซึ่งเรียกว่า เครื่องรับ (Sensory) ทั้ง 5 ชนิด คือ ตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนังจากการวิจัยมีการค้นพบว่าการรับรู้ของคนเกิดจากการเห็น 75% จากการได้ยิน 13% จากการสัมผัส 6% จากกลิ่น 3% และจากรส 3% การรับรู้จะเกิดขึ้นมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับสิ่งที่มีอิทธิพล หรือปัจจัยในการรับรู้ ได้แก่ ลักษณะของผู้รับรู้ ลักษณะของสิ่งเร้า เมื่อมีสิ่งเร้าเป็นตัวกำหนดให้เกิดการเรียนรู้ได้นั้นจะต้องมีการรับรู้เกิดขึ้นก่อน เพราะการรับรู้ เป็นหนทางที่นำไปสู่การแปลความหมายที่เข้าใจกันได้ ซึ่งหมายถึง การรับรู้เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ ถ้าไม่มีการรับรู้เกิดขึ้นการเรียนรู้ย่อมเกิดขึ้นไม่ได้ การรับรู้จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดความคิดรวบยอด ทักษะคติของมนุษย์ อันเป็นส่วนสำคัญยิ่งในกระบวนการเรียนการสอนพฤติกรรมต่างๆ นำไปสู่การกำหนดทฤษฎีการเรียนรู้ต่างๆ

พัชรภา เที่ยงขำ (2546: 30-31) ให้ความหมายของ ทฤษฎีการรับรู้ ไว้ว่าเป็นทฤษฎีทางด้านจิตวิทยาที่เชื่อว่าคนเรามีการรับรู้ต่างกัน การที่ไม่ยอมรับถึงความแตกต่างในเรื่องการรับรู้ของแต่ละบุคคลจะส่งผลถึงความล้มเหลวทางการสื่อสารได้ การรับรู้จะเป็นตัวกำหนด พฤติกรรม การสื่อสาร ทักษะคติ และความคาดหวังของผู้สื่อสาร การรับรู้ยังเป็นกระบวนการทางจิตที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้า เป็นกระบวนการเลือกรับสาร จัดสารเข้าด้วยกันและตีความสารที่ได้รับตามความเข้าใจและความรู้สึกของตนเอง

วิทวัส รุ่งเรืองผล (2545: 72) ให้ความหมายของ การรับรู้ว่าการรับรู้ หมายถึง กระบวนการเปิดรับ ตีความ และทำความเข้าใจ สิ่งต่างๆ รอบตัวของผู้บริโภค ด้วยประสาทสัมผัส ทั้ง 5 ซึ่งการตีความดังกล่าวสำหรับแต่ละบุคคลจะแตกต่างกันตามประสบการณ์ และสิ่งที่แต่ละบุคคลได้พบเห็น โดยประสาทสัมผัสทั้ง 5 จะประกอบด้วย การได้ยิน การได้กลิ่น การมองเห็น การลิ้มรส และการสัมผัส ที่บุคคลจะนำข้อมูลที่ได้รับมาตีความ

ศุภร เสรีรัตน์ (2545: 143) ให้ความหมายของการรับรู้ /การสัมผัสไว้ว่า การรับรู้ (Perception) คือ วิธีการที่บุคคลมองโลกที่อยู่รอบๆ ตัวบุคคล ฉะนั้นบุคคล 2 คนอาจมีความคิดต่อตัวกระตุ้นอย่างเดียวกันภายใต้เงื่อนไขเดียวกัน แต่บุคคลทั้ง 2 อาจมีวิธียอมรับถึงตัวกระตุ้น (recognize) การเลือกสรร (select) การประมวล (organize) และการตีความ (interpret) เกี่ยวกับตัวกระตุ้นดังกล่าวไม่เหมือนกัน อย่างไรก็ตามยังขึ้นกับพื้นฐานของกระบวนการของ บุคคลแต่ละคนที่จะมีเกี่ยวกับความต้องการ ค่านิยม การคาดหวัง และปัจจัยอื่นๆ

ศิริพรรณวดี รุ่งวุฒิชัย (2541: 32) ให้ความหมายของการรับรู้ไว้ว่า เป็นกระบวนการหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเปิดรับ และแปลข่าวสารของแต่ละบุคคล คนสองคนอาจเปิดรับข่าวสารเดียวกันในสถานการณ์เดียวกัน แต่มีพฤติกรรมตอบสนองที่แตกต่างกันได้เพราะแต่ละคน “มอง” สถานการณ์ต่างกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากความแตกต่างของกระบวนการรับรู้ไม่ได้ขึ้นอยู่กับลักษณะของสิ่งเร้าที่มาในรูปของข่าวสารเท่านั้น แต่ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้ากับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเงื่อนไขภายในของแต่ละบุคคลอีกด้วย

พัชนี เขยจรรยา , เมตตา กฤตวิทย์ และ ถิรพันธ์ อนุวัชศิริวงศ์ (2534) ได้กล่าวถึงกระบวนการรับรู้ไว้ดังนี้

โดยทั่วไปการรับรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นโดยไม่รู้ตัวหรือตั้งใจและมักเกิดตามประสบการณ์และการสังสมทางสังคม คนเราไม่สามารถให้ความสนใจกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัวได้หมด แต่จะเลือกรับรู้เพียงบางส่วนเท่านั้น แต่ละคนมีความสนใจและรับรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวต่างกัน ฉะนั้นเมื่อได้รับสารเดียวกันผู้รับสารสองคน อาจให้ความสนใจและรับรู้สารเดียวกันต่างกัน โดยทั่วไปการรับรู้ที่แตกต่างกันเกิดจากอิทธิพลหรือตัวกรอง (Filter) บางอย่าง คือ

1. แรงผลักดันหรือแรงจูงใจ (Motives) เรามักเห็นในสิ่งที่เราต้องการเห็นและได้ยินในสิ่งที่เราต้องการได้ยินเพื่อสนองความต้องการของตนเอง

2. ประสบการณ์เดิม (Past Experience) คนเราต่างเติบโตขึ้นในสภาพแวดล้อมต่างกันถูกเลี้ยงดูด้วยวิธีต่างกันและคบสมาคมกับคนต่างกัน

3. กรอบอ้างอิง (Frame of Reference) ซึ่งเกิดจากการสั่งสมอบรมทางครอบครัวและสังคม ฉะนั้นคนที่มาจากต่างครอบครัว สถานภาพทางสังคมต่างกัน นับถือศาสนาต่างกัน จึงมีการรับรู้ในเรื่องต่าง ๆ ต่างกัน

4. สิ่งแวดล้อม คนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมต่างกัน เช่น อุณหภูมิ บรรยากาศ สถานที่ ฯลฯ จะเปิดรับข่าวสารและตีความข่าวสารที่ได้รับต่างกัน

5. สภาวะจิตใจและอารมณ์ ได้แก่ ความโกรธ ความกลัว ฯลฯ ตัวอย่างเช่น เรามักมองปัญหาของตนเองเป็นปัญหาใหญ่ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป การรับรู้ของบุคคลเป็นผลมาจาก สภาพร่างกายหรือความสามารถทางกายภาพ (Individual Biology or Physical Ability) การเรียนรู้ทางสังคมและวัฒนธรรม (Cultural Training) และลักษณะทางจิตวิทยาของบุคคล (Personal Psychology) นั้นเอง

กระบวนการรับรู้

1. การเลือก (Select) สิ่งเร้าที่เราจะรับรู้มักจะเป็นสิ่งเร้าที่เราตั้งใจ (Attention) ที่จะมอง ที่จะฟัง ที่จะสัมผัส ขั้นแรกของการรับรู้จึงเป็นการคัดเลือกสิ่งเร้าบางอย่างเพื่อเข้าสู่การตีความหมาย โดยเราจะทำการเลือกข้อมูลบางอย่าง และไม่รับรู้ข้อมูลบางอย่าง

2. การจัดระเบียบ (Organize) เมื่อสิ่งเร้าได้รับการคัดเลือก แล้ว ก็จะถูกจัดระเบียบให้เป็นหมวดหมู่หรือเป็นประเภทๆ เพื่อให้สะดวกในการแปลความหมายและการจัดเก็บข้อมูลในขั้นต่อไป สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการจัดระเบียบได้แก่

2.1 ความคล้ายคลึงกัน (Similarity) สิ่งเร้าลักษณะคล้ายกันจะถูกรับรู้ว่าเป็นกลุ่มเดียวกัน

2.2 ภาพและพื้น (Figure and Ground) สิ่งเร้าที่เห็นเป็นภาพจะเด่นออกมาจากส่วนอื่นๆ

2.3 ความใกล้ชิด (Proximity) สิ่งเร้าที่อยู่ใกล้กันก็จะถูกรับรู้ว่าเป็นกลุ่มเดียวกัน

2.4 ความต่อเนื่อง (Continual) สิ่งเร้าที่มีแนวทางเดียวกันจะถูกรับรู้ว่าเป็นกลุ่มเดียวกัน

2.5 การปิดช่องว่าง (Closure) บางส่วนของสิ่งเร้าที่ขาดหายไปจะถูกเติมเต็มเพื่อให้เกิด

ความสมบูรณ์

3. การแปลความหมาย (Interpret) เป็นขั้นที่สามารถตีความหรือแปลความหมายได้ว่าสิ่งเร้าที่เราเลือกรับรู้นั้นคืออะไร

4. การจัดเก็บข้อมูล (Store) เมื่อแปลความหมายของข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับสิ่งเร้าแล้วข้อมูลก็จะถูกเก็บบันทึกไว้ในสมองเพื่อเป็นประโยชน์ในการอ้างอิง และเรียกใช้ในภายหลังได้อย่างรวดเร็ว

การรับรู้เป็นตัวกำหนดพฤติกรรม การสื่อสาร ทักษะคิด และความคาดหวังของผู้สื่อสาร การรับรู้เป็นกระบวนการทางจิตที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่ได้รับเป็นกระบวนการเลือกรับสาร การจัดสรรเข้าด้วยกัน และการตีความสารที่ได้รับตามความเข้าใจและความรู้สึกของตนเอง เรารับรู้และตีความหมายสิ่งที่เราประสบ โดยอาศัยความหมายจากประสบการณ์ที่เรามีอยู่ หากสิ่งที่เราพบเห็นเป็นสิ่งใหม่ ซึ่งเราไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อนเราก็ทำให้สิ่งนั้นมีความหมายได้ด้วยการเลือก (select) เพิ่มเติม (add) บิดเบือน (distort) หรือโยงสิ่งนั้นให้เข้ากับประสบการณ์ของเรา ดังได้กล่าวแล้วว่าประสบการณ์ (Experience) มีอิทธิพลต่อการรับรู้ (Perception) และความหมาย (Meaning) ของคน

แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ

คำว่าทัศนคติมีผู้ให้ความหมายมากมายแตกต่างกันในด้านสังคมวิทยาและจิตวิทยา ดังต่อไปนี้

ทัศนคติ คือ ความชอบและความไม่ชอบ การประเมินในทางชอบหรือไม่ชอบและปฏิกิริยาต่อสิ่งของ บุคคล สถานการณ์ หรือแง่มุมอื่นๆ ในโลก รวมทั้งความคิดที่เป็นนามธรรมและนโยบายทางสังคม (Atkinson, Smith and Ben, 1993 อ้างถึงใน ปิยนุช สิงหกันต์, 2544)

ทัศนคติ (Attitude) หมายถึง ผลรวมของกระบวนการที่ก่อให้เกิดสภาพจิตใจอารมณ์ การยอมรับและ การรับรู้ (Cognitive) ซึ่งกระบวนการเหล่านี้ เป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์ของบุคคล (Kreth & Cruthfield, 1984: 152 อ้างถึงใน อัครพร เลอมานูวรรรัตน์, 2543)

ชัตติยา กรรณสูต (2516) ให้ความหมายของทัศนคติ คือ ความรู้สึกที่คนเรามีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือหลายสิ่งในลักษณะที่เป็นอัตวิสัย (Subjective) อันเป็นพื้นฐานเบื้องต้น หรือการแสดงออกที่เรียกว่า พฤติกรรม

สุชา จันทรโธม และสุรางค์ จันทรโธม (2520) ให้ความหมายทัศนคติ คือ ความรู้สึก หรือท่าทีของบุคคลที่มีต่อบุคคล วัตถุสิ่งของ หรือสถานการณ์ต่างๆ ความรู้สึก หรือท่าทีที่จะเป็นไปในทำนองที่พึงพอใจ หรือไม่พอใจ เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยก็ได้

สงวนศรี วิรัชชัย (2527) ให้ความหมายทัศนคติ คือ สภาพความคิด ความเข้าใจและความรู้สึกเชิงประเมินที่มีต่อสิ่งต่างๆ (วัตถุ สถานการณ์ ความคิด ผู้คน ฯลฯ) ซึ่งทำให้บุคคลมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งนั้นในลักษณะเฉพาะตัวตามทิศทางของทัศนคติที่มีอยู่

Allport (1935) ได้ให้คำจำกัดความของทัศนคติว่า “ทัศนคติเป็นการเรียนรู้ในการตอบสนองต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่มีความโน้มเอียงไปในทิศทางที่จะชื่นชอบหรือไม่ชื่นชอบต่อเรื่องนั้นๆ” ซึ่งจะแสดงออกทางความคิด ความเชื่อ และความรู้สึกของตน เช่น ดีและไม่ดี ชอบและไม่ชอบ พึงใจและไม่พึงใจ เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย เป็นต้น (อัศวพร เลอมานูวรรรัตน์, 2543)

Fishbein และ Ajzen (1975 Cited in Luty, 1991 อ้างถึงใน นรา พงษ์อักษร, 2544) ได้ให้คำนิยามของทัศนคติว่าเป็นความโน้มเอียงที่เกิดจากการเรียนรู้เพื่อก่อให้เกิดพฤติกรรมที่สอดคล้องกับลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (An attitude is a learned predeposition to behave in a consistently favourable or unfavourable way with respect to a given object.)

ทัศนคติ คือ ดัชนีที่บ่งชี้ให้เห็นว่าบุคคลนั้นคิดและ รู้สึกอย่างไรกับคนรอบข้าง วัตถุ และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสถานการณ์ต่างๆ โดยที่แนวความคิด หรือทัศนคตินั้นมีรากฐานมาจากความเชื่อถือที่อาจจะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมในอนาคตได้ ดังนั้นทัศนคติจึงเป็นมิติของการประเมิน เพื่อแสดงว่าชอบหรือไม่ชอบต่อประเด็นหนึ่งๆ ซึ่งถือเป็นการสื่อสารภายในบุคคล ที่เป็นผลกระทบมาจากการรับสาร อันจะมีผลต่อพฤติกรรมต่อไป (Rogers, 1978 อ้างถึงใน บดี บุญวานิช, 2545)

ทัศนคติ หมายถึง ความพร้อมของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งไว้ในสังคมรอบตัวหรือ แนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมในทางสนับสนุนหรือ ต่อต้านแนวความคิดสถาบัน บุคคลหรือสถานการณ์บางอย่าง (Kendler, 1974 อ้างถึงใน บดี บุญวานิช, 2545)

Gordon W. Allport เห็นว่า ทักษะคติ คือ ภาวะทางจิต ซึ่งทำให้บุคคลพร้อมที่จะโต้ตอบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดประสบการณ์ และเป็นตัวกำหนดทิศทาง ที่แต่ละบุคคลจะตอบสนองต่อสิ่งของ และเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้อง (อ้างใน ส่งกาญจน์ อนุเชียร, 2541)

Paul F. Second และ Carl W. Backman ให้ความหมายของทักษะคติว่าเป็นความรู้สึกรู้สึก (Affective) ความนึกคิด (Cognitive) และพฤติกรรม (Behaviour) ของแต่ละบุคคลต่อสภาพแวดล้อม (อ้างใน ส่งกาญจน์ อนุเชียร, 2541)

ดังนั้นทักษะคติจึงเป็นลักษณะของแนวโน้มตามปกติของตัวบุคคลในการที่จะชอบหรือเกลียดสิ่งใดสิ่งหนึ่งของบุคคลและปรากฏการณ์ต่างๆ กล่าวคือ ทักษะคติจะเป็นลักษณะของระบบที่มีแนวโน้ม ที่จะประเมินสิ่งใดสิ่งหนึ่งเสมอ (A System of Evaluative Orientation) (ธงชัย สันติวงษ์, 2539)

คุณลักษณะของทักษะคติ

จากคำนิยามของคำว่าทักษะคติจึงพอที่จะสรุปคุณลักษณะสำคัญของทักษะคติได้ดังต่อไปนี้ (ธงชัย สันติวงษ์, 2540: Loudon and Della, 1993 อ้างถึงใน เทียนชัย ไพฑูรย์ชัยภรณ์, 2544)

1. ทักษะคติเป็นเรื่องของระเบียบความนึกคิดที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของแต่ละคน
2. ทักษะคติมิใช่สิ่งที่มีมาตั้งแต่กำเนิด กล่าวคือเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ (Attitudes are learned predisposition) จากสิ่งต่างๆ รอบตัวเราซึ่งมีอิทธิพลอย่างมากต่อการสร้างทักษะคติของแต่ละบุคคล ทักษะคติเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้ เป็นผลจากประสบการณ์โดยตรงเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ ข้อมูลที่ได้รับจากบุคคลอื่น และการเปิดรับสื่อ
3. ทักษะคติมีลักษณะมั่นคงถาวรไม่เปลี่ยนแปลงโดยง่าย (Attitudes have consistency) เพราะทักษะคติที่ก่อตัวขึ้นนั้นจะมีกระบวนการวิเคราะห์ ประเมิน สรุปแล้วจัดระเบียบความเชื่อ ดังนั้นหากจะเปลี่ยนแปลงทักษะคติของแต่ละบุคคล จำเป็นต้องใช้เวลาเพื่อปรับตามกระบวนการดังกล่าวก่อน
4. ทักษะคติจะมีความหมายอ้างอิงถึงวัตถุ ตัวบุคคล หรือสิ่งของ เสมอ สิ่งเหล่านี้รวมเรียกว่า (Object) ในความหมายของทักษะคติที่มุ่งสู่ผู้บริโภคนั้นสามารถตีความอย่างกว้างว่าประกอบด้วยแนวความคิดการบริโภคเฉพาะอย่างหรือแนวความคิดที่สัมพันธ์กับ

การตลาด เช่น ผลิตภัณฑ์ ชนิดผลิตภัณฑ์ ตราสินค้า บริการ ความเป็นเจ้าของ การใช้
ผลิตภัณฑ์ การโฆษณา ราคา ผู้ค้าปลีก

- ทัศนคติเกิดขึ้นภายใต้สิ่งแวดล้อม (Attitudes occur within a situation) ทัศนคติเกิดขึ้นภายใต้เหตุการณ์ และสิ่งแวดล้อมที่ถูกกระทบโดยสถานการณ์

องค์ประกอบของทัศนคติ

องค์ประกอบของทัศนคติมี 3 ประการ คือ

- องค์ประกอบด้านความรู้ ความเข้าใจ (The Cognitive Component) เป็นส่วนที่ประกอบไปด้วยความรู้ และการรับรู้ที่ได้มาโดยการผสมผสานระหว่างประสบการณ์โดยตรง และข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องจากแหล่งต่างๆ ความรู้การรับรู้นี้จะได้มาจากความเชื่อ หากบุคคลมีความรู้ หรือความคิดว่าสิ่งใดดี ก็มักจะมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้น
- องค์ประกอบด้านความรู้สึก (The Affective Component) เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ และความรู้สึกของผู้บริโภคเกี่ยวกับสินค้า หรือตราสินค้าโดยเฉพาะ เป็นการบ่งบอกถึงความชอบหรือไม่ชอบที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และจะเป็นตัวเร้าอีกทอดหนึ่งว่าคนๆ นั้น มีความรู้สึกอย่างไร เมื่อคิดเช่นนั้น
- องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (The Cognitive Component) เป็นองค์ประกอบที่มีแนวโน้มในทางปฏิบัติ และมักจะหมายถึงความตั้งใจที่จะซื้อของผู้บริโภค ซึ่งเป็นผลมาจากองค์ประกอบด้านความรู้ ความเข้าใจ และความรู้สึก

ดังนั้น ส่วนประกอบทางด้านความคิดและความเข้าใจ จึงนับได้ว่าเป็นพื้นฐานของทัศนคติ และส่วนประกอบนี้จะเกี่ยวข้องกับความรู้สึกของบุคคล อาจจะออกมาในรูปแบบแตกต่างกัน ทั้งในทางบวกและทางลบ ซึ่งขึ้นอยู่กับประสบการณ์ และการเรียนรู้ของความรู้สึกที่เกิดขึ้น ที่มีต่อวัตถุหรือปรากฏการณ์นั้นๆ เป็นสำคัญ (อ้างใน ส่งกาญจน์ อนุเชียร, 2541)

องค์ประกอบทั้ง 3 นี้ ไม่จำเป็นที่จะต้องสอดคล้องสัมพันธ์กันได้ เช่น บางคนจะมีความรู้ น้อยมากเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แต่กลับมีความรู้สึกรุนแรงมากเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ เป็นอย่างดี แต่ความรู้สึกและการกระทำก็ยังคงเดิมไม่เปลี่ยนแปลงไปตามความรู้ที่ได้ทราบมา

ปัจจัยที่ทำให้เกิดทัศนคติ (Attitude Formation)

ทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้มากกว่าเป็นสิ่งที่กำเนิดขึ้นเอง (ไพบูลย์ อินทริวิชา , 2517: 17 อ้างถึงใน พัทธราภา เขียวขำ , 2546: 33) สิ่งแวดล้อมต่างๆ จึงมีอิทธิพลต่อทัศนคติ ซึ่งได้แก่ ศาสนา ความเชื่อในสังคม ขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคม สื่อมวลชนต่างๆ ดังนั้นปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดของบุคคล ได้แก่

1. การเรียนรู้ ได้แก่ การอบรมสั่งสอน อันจะเป็นการสะสมและการรวบรวมประสบการณ์เอาไว้เป็นจำนวนมาก เช่น เด็กที่เกิดในครอบครัวนี้ บัณฑิตศาสนาพุทธก็จะมีคุณเลื่อมใสในพุทธศาสนา เพราะได้รับอิทธิพลจากการอบรมสั่งสอนประสบการณ์ต่างๆ ไปได้
2. ประสบการณ์ส่วนตัวของบุคคลโดยตรง เช่น บุคคลที่เคยรับประทานอาหารทะเลแล้วแพ้ ก็ย่อมจะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่ออาหารทะเล
3. เหตุการณ์ประทับใจใน 2 ข้อแรกนั้น จะเป็นการ สะสมประสบการณ์หลายๆ ครั้ง และเกิดเป็นทัศนคติ แต่ทัศนคติก็สามารถเกิดขึ้นได้หากได้รับประสบการณ์เพียงครั้งเดียว และรู้สึกประทับใจ ซึ่งอาจจะประทับใจในทางบวกหรือลบก็ได้
4. การรับเอาแบบทัศนคติของผู้อื่นมาเป็นของตน โดยจะยอมรับเอาทัศนคติของผู้ที่เหนือกว่ารับมาปฏิบัติต่อ เช่น รุ่นน้องรับทัศนคติบางเรื่องจากรุ่นพี่
5. เกิดจากลักษณะบุคลิกภาพของแต่ละคน เช่น คนมองโลกในแง่ร้ายก็จะมีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสิ่งต่างๆ อยู่เสมอ
6. เกิดจากอิทธิพลของสื่อมวลชน สื่อมวลชนเป็นแหล่งให้ข้อมูลที่ก่อให้เกิดทั้งความเข้าใจและอารมณ์ ชักจูงไปสู่การปฏิบัติได้

หน้าที่และประโยชน์ของทัศนคติ

Katz (อ้างถึงในนพมาศ 2534:130) มองว่าทัศนคติมีประโยชน์และหน้าที่ คือ

1. เป็นประโยชน์โดยการเป็นเครื่องมือปรับตัว และเป็นประโยชน์ในการใช้เพื่อทำการต่างๆ
2. ทำประโยชน์โดยการปกป้องกันสภาวะจิตใจ หรือปกป้องสภาวะจิตใจของบุคคล (EGO Defensive Function) เพราะความคิด หรือความเชื่อบางอย่าง สามารถทำให้ผู้เชื่อ หรือคิดสบายใจ ส่วนจะผิดจะถูกเป็นอีกเรื่องหนึ่ง
3. ทำหน้าที่แสดงค่านิยม ให้คนเห็นหรือรับรู้ (Value Expressive Function)

4. มีประโยชน์หรือให้คุณประโยชน์ทางความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับผู้คนและสิ่งต่างๆ
5. ช่วยให้บุคคลมีหลักการและกฎเกณฑ์ในการแสดงพฤติกรรมหรือช่วยพัฒนาค่านิยมให้กับบุคคล การที่บุคคลมีทัศนคติที่ดีต่อบุคคล สถานการณ์ต่างๆในสังคม จะเป็นสิ่งที่ช่วยให้บุคคลสามารถประเมินและตัดสินใจได้ว่าควรจะเลือกประพฤติอย่างไรจึงจะเหมาะสมและดีงาม

แนวคิดเกี่ยวกับความตระหนัก

ความตระหนัก หมายถึง ความสำนึก ซึ่งเป็นสภาวะทางจิตที่เกี่ยวกับความรู้สึก ความคิด และความปรารถนาต่างๆ เกิดจากการรับรู้และความสำนึก เป็นสภาวะที่บุคคลได้รับรู้มาก่อน (ไพลิน ศศิธนากรแก้ว, 2537)

ความตระหนักเป็นเรื่องของการมองเห็น ถึงความสำคัญในปัญหาหรือเรื่องราวที่เกิดขึ้น (กนกวรรณ มณฑิราช, 2539)

Wohman (1973) กล่าวว่า ความตระหนักเป็นภาวะการณที่บุคคลเข้าใจหรือสำนึกถึงบางสิ่งบางอย่างของเหตุการณ์ ประสบการณ์ หรือวัตถุสิ่งของได้

Runes (1971) ได้กล่าวถึงความตระหนัก อย่างจำกัดว่า ความตระหนักเป็นการกระทำที่ เกิดจากความสำนึก

Good (1973) ได้ให้ความหมายของคำว่า ความตระหนัก (Awareness) ว่าหมายถึง ความรู้สึกที่แสดงถึงความรับรู้ของบุคคลหรือการที่บุคคลแสดงความรู้สึกรับผิดชอบต่อปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งมีความหมายเหมือนกับความสำนึก (Conscious)

Brackler (1989) กล่าวว่า ความตระหนักเกิดจากทัศนคติที่มีต่อสิ่งเร้า อันได้แก่ บุคคล สถานการณ์ กลุ่มสังคม และสิ่งต่างๆ ที่โน้มน้าวหรือพรั้มที่ จะสนองตอบในทางบวกหรือลบเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์

Nelson (1965) กล่าวว่า ความตระหนักเป็นสภาวะที่บุคคลได้รับความรู้ หรือ ประสบการณ์ต่างๆ แต่มีการประเมินค่าและตระหนักถึงความสำคัญ ที่ตนเองมีต่อสิ่งนั้นๆ ซึ่งเป็นเรื่องของสภาวะตื่นตัวทางจิตใจต่อเหตุการณ์หรือสถานการณ์นั้นๆ

เริงชัย คงสง (2547 : 34) กล่าวว่า ความตระหนักเป็นสภาวะทางจิตใจที่เกี่ยวกับ ความสำนึก ความรู้สึกนึกคิด และความปรารถนาต่างๆ ของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือเหตุการณ์ใด เหตุการณ์หนึ่ง โดยมีเหตุการณ์ สภาพแวดล้อมในสังคมหรือสิ่งเร้าจากภายนอกเป็นปัจจัยที่ทำให้บุคคลเกิดความตระหนัก หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ความตระหนักมีความหมายใกล้เคียงกับความรู้ สึกสำนึกนั่นเอง

ประพาพรรณ สุวรรณ (2526) ได้ให้ความหมายของคำว่า ตระหนัก หมายถึง การที่บุคคล ถูกคิดได้ หรือการเกิดขึ้นในความรู้สึกว่ามีสิ่งหนึ่งสิ่งใด เหตุการณ์หนึ่ง หรือสถานที่หนึ่งซึ่งการรู้สึกว่ามีหรือการได้ถูกคิดถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นในสภาวะของจิตใจ แต่ไม่ได้หมายความว่าบุคคลนั้นสามารถจำได้ หรือระลึกได้ถึงลักษณะบางอย่างของสิ่งนั้น

ลดาวัลย์ พอใจ (2536) กล่าวว่า ความตระหนัก หมายถึง สภาวะของจิตใจที่เกี่ยวกับ ความรู้สึก (Feeling) ความคิด (Idea) และความปรารถนาที่บุคคลมีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่ง ด้วยการพูด การเขียน หรือวิธีการอื่นๆ โดยอาศัยระยะเวลาหรือประสบการณ์หรือสภาพแวดล้อมในชุมชน หรือสิ่งเร้าภายนอกเป็นปัจจัยที่ทำให้บุคคลเกิดการตระหนักขึ้น หรือ ความตระหนักก็คือ ความสำนึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั่นเอง

สรุปได้ว่า ความตระหนัก หมายถึง ความสำนึก ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งโดยมีเหตุการณ์ สภาพแวดล้อมในสังคม หรือสิ่งเร้าภายนอกเป็นปัจจัยที่ทำให้บุคคลเกิดการตระหนัก

แนวคิดเรื่องการตีความหมาย

คำนิยามที่แน่ชัดของการตีความหมายยังไม่มีปรากฏแน่ชัด และผู้เสนอคำนิยามของแนวความคิดนี้ก็ยังมีน้อย แต่ก็มีผู้ที่กล่าวถึงขอบข่ายของการตีความหมาย ดังต่อไปนี้

Hauenstein และ Bachmeyer (1975) ได้ให้ทั้งคำนิยามและกระบวนการของการตีความหมายไว้ว่า การตีความหมาย คือ ความเข้าใจ และการตอบสนองต่อสารที่ได้รับ โดยมีกระบวนการ 4 ขั้นตอน ได้แก่ การรับรู้ (perceiving) การตีความ (interpreting) การสังเคราะห์ (synthesizing) และการตอบสนอง (responding)

Vernoff และ Shore (1988) เสนอว่า การตีความหมาย (decode) เป็นการเปลี่ยนแปลงรหัสไปสู่ภาษาธรรมดา หรือการระบุถึงส่วนประกอบที่สำคัญ

Beebe และคณะ (1996) เสนอว่า ผู้ตีความหมาย (decoder) หมายถึง ผู้รับสาร (receiver) ที่ตีความหมายของสารและพยายามทำให้สารที่ถูกลงรหัส (encode) จากแหล่งที่มา (source) เกิดความเป็นเหตุเป็นผลขึ้น

S. Hall (1973 อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพ , 2541) เสนอว่า การถอดรหัส/การตีความหมาย (decode) เป็นขั้นตอนของการรับสารที่เป็นอิสระ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ความหมายจะถูกผลิตขึ้นมาใหม่ กล่าวคือ สิ่งที่ผู้รับสารกระทำไม่เพียงแต่จะ อ่านความหมาย ที่อยู่ในสารของผู้ส่งสารเท่านั้น หากแต่ผู้รับสารจะนำเอา ตัวเอง (ผู้รับสาร) เข้าไปสร้างความหมายในสารด้วย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ช่วงเวลาแห่งการตีความหมาย /การถอดรหัสของผู้รับสาร เป็นช่วงเวลาที่มิอิสระในตัวเอง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้คำนิยามของ การตีความหมาย หมายถึง การที่บุคคลได้รับชมสื่อมวลชนประเภทภาพยนตร์เพื่อสังคมแล้วสามารถตีความหมายในสารที่ได้รับมาได้ครบถ้วน

แนวคิดเกี่ยวกับผู้รับสาร

ในกระบวนการสื่อสารนั้น ผู้รับสารถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญไม่น้อยในการกำหนดว่าการสื่อสารนั้นจะประสบความสำเร็จหรือไม่ เนื่องจากผู้รับสารแต่ละคนมีคุณลักษณะเฉพาะตัวของตน เช่น อายุ เพศ บุคลิกภาพ สติปัญญา ทักษะ และประสบการณ์ เป็นต้น (ปรมะ สตะเวทิน, 2540 อ้างถึงใน สุพรรณ ณัฐวิวัฒนา , 2544) และคุณสมบัติเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อผู้รับสารในการทำการสื่อสารด้วย

จากทฤษฎีและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้บริโภคมักกล่าวว่าพฤติกรรมของผู้บริโภค มักจะมีความหลากหลายกันไปขึ้นอยู่กับองค์ประกอบส่วนตัว อาทิ ระเบียบวิธีคิด และวิธีการ

ตีความสาร การเลือกรับสาร เลือกลงใจสาร และเลือกจดจำสาร นอกจากนั้นพฤติกรรมของ ผู้บริโภคยังขึ้นอยู่กับองค์ประกอบแวดล้อมต่างๆ อาทิ ความเกี่ยวข้องโดยตรงระหว่างตัวผู้บริโภค กับประเด็นในสาร ค่านิยม ความเชื่อ และชนบประเพณีในบริบททางสังคม เป็นต้น (Singhal & Rogers, 1999 อ้างถึงใน ปาริชาติ สถาปิตานนท์ สโรบล, 2543)

ในทางประชากรศาสตร์และสังคมวิทยาแล้ว มนุษย์ถูกจัดแบ่งออกเป็นกลุ่ม ๆ ตาม คุณสมบัติที่คล้ายคลึงกันในสังคมที่ยิ่งทันสมัย ความหลากหลายของสังคม (heterogeneity) ก็ยิ่ง แตกต่างกันไป การเปิดรับ และการรับรู้ของบุคคลก็จะแตกต่างกันออกไปด้วย รายการหนึ่ง ๆ ของสื่อหนึ่งๆ ย่อมมีสมาชิกผู้สนใจประเภทหนึ่งตามภูมิหลังทางประชากรศาสตร์และสังคมวิทยาที่ สอดคล้องกัน ดังนั้น จึงสามารถจำแนกการ รับสารตามภูมิหลังของผู้รับ สารได้ การสื่อสารในที่นี้ มิได้หมายถึง เฉพาะสารสนเทศเท่านั้น แต่รวมทั้งกระบวนการสื่อสารที่เริ่มต้นจาก แหล่งสาร สารสนเทศ ช่องทางการสื่อสาร ผู้รับสาร ผลกระทบ การย้อนกลับสาร และสิ่งแวดล้อมทางการ สื่อสาร การวิเคราะห์กระบวนการสื่อสารโดยภูมิหลัง จึงทำให้ทราบและเข้าใจว่าในแต่ละขั้นตอน ของกระบวนการสื่อสาร หรือในทุกขั้นตอนของกระบวนการสื่อสาร ประกอบด้วยบุคคลประเภทใด โดยทั่วไปแล้ว ประเภทบุคคลที่ถูกนำไปวิเคราะห์นั้น มันจะศึกษาถึง เพศ วัย สถานภาพเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา เขตที่อยู่อาศัย และท่วงทำนองของชีวิต (life styles) เป็นต้น

เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้จำแนกผู้ชมออกเป็น 3 กลุ่มตามคุณสมบัติที่คล้ายคลึง กันในสังคม และตั้งแนวคิดข้างต้น ผู้วิจัยจึงนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาว่าผู้ชมเกิดการรับรู้และ ทัศนคติเกี่ยวกับปัญหาสังคมจากการชมภาพยนตร์เพื่อสังคม และความตระหนักถึงปัญหา สังคมที่ ได้รับผ่านจากภาพยนตร์เพื่อสังคมที่เหมือนหรือต่างกันอย่างไร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยเรื่อง "ทัศนคติของผู้ชมที่มีต่อภาพยนตร์อเมริกันแนวชีวิตในฐานะสื่อเพื่อส่งเสริม การเรียนรู้ในการพัฒนาตนเอง"

รฐพันธ์ วิจิตรรัฐกานต์ (2547) ได้ทำการศึกษามิติแห่งการเรียนรู้จากภาพยนตร์อเมริกันแนว ชีวิตจากทัศนคติของผู้ชมและเพื่อศึกษาทัศนคติของผู้ชมเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากภาพยนตร์ อเมริกันแนวชีวิตเพื่อส่งเสริมการพัฒนาตนเอง ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 28คนแบ่งเป็น กลุ่มตัวอย่างเพศชายและเพศหญิงจำนวนอย่างละ 14คนที่ได้จากการสัมภาษณ์ จาก การศึกษาพบว่าผู้ชมได้เรียนรู้จากการรับชมภาพยนตร์อเมริกันแนวชีวิตมากที่สุดคือจากตัว

ละครในภาพยนตร์ เนื้อหาและเรื่องราวของภาพยนตร์ บทสนทนาในภาพยนตร์ วิธีการ
นำเสนอ

2. งานวิจัยเรื่อง "กลยุทธ์สารและการตอบสนองของผู้บริโภคต่อภาพยนตร์โฆษณาส่งเสริม
สังคม"

สิปปพันธุ์ สำเร็จ (2545) ได้ทำการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบการใช้กลยุทธ์สารในภาพยนตร์
โฆษณาส่งเสริมสังคมแต่ละประเภท เพื่อศึกษาถึงการตอบสนองของผู้บริโภคต่อภาพยนตร์
โฆษณาส่งเสริมสังคมแต่ละประเภทที่มีการใช้จุดดึงดูดใจที่แตกต่างกัน เป็นการวิจัยเชิง
คุณภาพโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ .1การวิเคราะห์เนื้อหาภาพยนตร์โฆษณาจำนวน 124
เรื่อง และ .2การสนทนากลุ่มจากผู้ให้ข้อมูลทั้งเพศชายและหญิงอายุ 35-18ปี จำนวนทั้งสิ้น
40คน ผลวิจัยพบว่าภาพยนตร์โฆษณาส่งเสริมสังคมที่เน้นการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมมี
จำนวนมากที่สุดโดยส่วนใหญ่มีการใช้กลยุทธ์สารที่เกี่ยวกับประเด็นด้านสุขภาพ ประเด็นทาง
สังคมทั่วไปและมีเจ้าของโฆษณาเป็นองค์การภาครัฐ ทั้งยังพบว่าภาพยนตร์โฆษณาส่งเสริม
สังคมที่เน้นการเปลี่ยนแปลงทางความคิด ทางพฤติกรรม ทางค่านิยม และเน้นการส่งเสริม
ภาพลักษณ์ขององค์การและตราสินค้าได้รับการตอบสนองที่ดี

3. งานวิจัยเรื่อง "ผลกระทบของภาพยนตร์การ์ตูนญี่ปุ่นทางโทรทัศน์เรื่อง 'เณรน้อยเจ้า
ปัญญา' ที่มีต่อผู้ชม

สุรพวรรณ ตั้งทวีวัฒนา (2544) ได้ทำการศึกษาถึงผลกระทบของภาพยนตร์การ์ตูนญี่ปุ่นทาง
โทรทัศน์เรื่อง 'เณรน้อยเจ้าปัญญา' ที่มีต่อผู้ชม ในประเด็นหลักดังต่อไปนี้ คือ อ การเรียนรู้
ค่านิยมเพื่อสังคม การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมถึงความจริงกับอคติควชัง และความเป็นแม่แบบ
ของอคติควชัง เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล และ
กลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร โดยสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental
sampling) ผลการวิจัยพบว่าผู้ชมมีการเรียนรู้ค่านิยมเพื่อสังคมในเรื่องความมีไหวพริบ
ปฏิภาณในระดับสูง มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมถึงความจริงกับอคติควชังในระดับปานกลาง มี
ระดับความเป็นแม่แบบในการดำเนินชีวิตในระดับปานกลาง ระดับการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม
ถึงความจริงกับอคติควชังสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางกับระดับการเรียนรู้ค่านิยมเพื่อ
สังคมและระดับความเป็นแม่แบบในการดำเนินชีวิต

4. งานวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์เนื้อหาภาพยนตร์การ์ตูนไทยทางโทรทัศน์ในด้านการขัด
เกลตาทางสังคม"

จุฑามาศ ศรีโมรา (2545) มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะพื้นฐานและเนื้อหาการขัดเกลาทางสังคมในภาพยนตร์การ์ตูนของไทยทางโทรทัศน์เรื่อง ป.ป.ลาดากลม, โลกนิทาน, สุดสวคร และ บังปอนด์ ดี แอนิเมชั่น โดยวิเคราะห์เนื้อหาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะพื้นฐานของภาพยนตร์การ์ตูนของไทยทางโทรทัศน์มีโครงเรื่องไม่สลับซับซ้อน มีเรื่องราวสอดคล้องกับสภาพสังคมไทย และมีเนื้อหาขัดเกลาทางสังคมด้านจิตใจมากที่สุด รองลงมาคือด้านพฤติกรรม น้อยที่สุดคือ ด้านสติปัญญา เนื้อหาขัดเกลาทางสังคมด้านจิตใจ ประกอบด้วยเนื้อหาประเภทศีลธรรมจรรยา ค่านิยมหรือประเพณี แรงบันดาลใจ และทัศนคติ หรือความคิดเห็น ส่วนเนื้อหาขัดเกลาทางสังคมด้านพฤติกรรมประกอบด้วยเนื้อหาประเภท กฎเกณฑ์ ระเบียบแบบแผน และบทบาททางสังคม และเนื้อหาขัดเกลาทางสังคมด้านสติปัญญาประกอบด้วยเนื้อหาประเภทความรู้หรือการใช้สติปัญญา และทักษะหรือความชำนาญ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การรับรู้ ทศนคติ และความตระหนักเรื่องปัญหาสังคมของผู้ชมภาพยนตร์เพื่อสังคม” นี้ ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

รูปแบบการวิจัย

เป็นการวิจัยโดยใช้เทคนิคการ สอนหาแบบกลุ่ม (Focus Group Discussion) กลุ่มละ 10 คน เป็นจำนวน 3 กลุ่ม โดยใช้กรอบแนวคำถามแบบคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) เป็นเครื่องมือหลักในการเก็บข้อมูล เพื่อให้ได้กรอบแนวคิด การอธิบาย การรับรู้และ ทศนคติ เกี่ยวกับปัญหาสังคมจากการชมภาพยนตร์เพื่อสังคม และความตระหนักเรื่องปัญหาสังคมที่ได้รับ ผ่านจากภาพยนตร์เพื่อสังคมของผู้ชม

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนทั่วไปผู้ที่มีความสนใจในการชมภาพยนตร์ นิสิตนักศึกษาที่เรียนเกี่ยวกับสาขาวิชาการภาพยนตร์ รวมทั้งกลุ่มนักบรรณารักษ์และเคลื่อนไหวเพื่อสังคม โดยในการสนทนากลุ่มครั้งนี้ได้แบ่งผู้ร่วมสนทนากลุ่มออกเป็นทั้งหมด 3 กลุ่ม กลุ่มละ 10 คน รวมทั้งสิ้น 30 คน ประกอบไปด้วย

- กลุ่มที่ 1 ได้แก่ ประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจในการชมภาพยนตร์
- กลุ่มที่ 2 ได้แก่ นิสิตนักศึกษาที่เรียนเกี่ยวกับสาขาวิชาการภาพยนตร์
- กลุ่มที่ 3 ได้แก่ กลุ่มนักบรรณารักษ์และเคลื่อนไหวเพื่อสังคม คือ เจ้าหน้าที่จากมูลนิธิบรรณารักษ์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ เจ้าหน้าที่จากมูลนิธิป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และเจ้าหน้าที่จากมูลนิธิเพื่อนหญิง

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

การวิจัยครั้งนี้เป็นการสนทนาแบบกลุ่ม (Focus Group Discussion) กลุ่มละ 10 คน เป็นจำนวน 3 กลุ่ม โดยมีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มที่ 1 ประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจในการชมภาพยนตร์ และ**กลุ่มที่ 2** นิสิตนักศึกษาที่เรียนเกี่ยวกับสาขาวิชาการภาพยนตร์ โดยมีขั้นตอนการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

1. ใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยที่ผู้วิจัยได้นำรายละเอียดของการศึกษาครั้งนี้ไปลงไว้ในสื่ออินเทอร์เน็ต อันได้แก่ เฟสบุ๊กของ 'กลุ่มคนชอบดูหนังที่โรงเอเพ็กซ์สยามสแควร์' และ ตั้งกระทู้ในเว็บไซต์พันทิพย์ (ห้องเฉลิมไทย) เนื่องจากเป็นชุมชนออนไลน์ที่ชื่นชอบในการชมภาพยนตร์ และมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ผู้วิจัยต้องการ เพื่อขอความร่วมมือสำหรับผู้สนใจเข้าร่วมสนทนากลุ่ม และได้รับการติดต่อกลับทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์จากผู้ที่ได้เข้าไปอ่านและสนใจที่จะเป็นส่วนหนึ่งในการ ให้ข้อมูลในการ ชมภาพยนตร์ตัวอย่างที่นำมาศึกษาทั้ง 3 เรื่อง ซึ่งผู้ที่ติดต่อกลับมานั้นเป็นผู้ที่นิยมชมภาพยนตร์พร้อมทั้งเคยชมภาพยนตร์ตัวอย่างที่นำมาศึกษาในการวิจัยครั้งนี้อย่างน้อย 1 เรื่อง ได้ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 10 คน

2. ใช้วิธีการหลักเครือข่าย (Snowball Sampling) โดยผู้ให้ข้อมูล 3 คนจาก 10 คน ข้างต้น คือ คุณทิวต์ รุ่งทิวชัยสวัสดิ์, คุณโรสลิน เศรษฐีวาศิริ และคุณณัฐวรรณ บัวระพา ได้แนะนำผู้ให้ข้อมูลคนอื่นๆ เพิ่มเติม ทำให้ผู้วิจัยได้แหล่งข้อมูลเพิ่มอีก 10 คน

การแนะนำผู้ให้ข้อมูล อธิบายได้ดังนี้

1. คุณทิวต์ รุ่งทิวชัยสวัสดิ์ เป็นผู้แนะนำ คุณพัฒนชิตา ศรีพัฒนวิชญ์ , คุณธัญยลิตา เศรษฐีพรจรัส และคุณวริฐา วัฒนกุล ซึ่งเป็นผู้สนใจและนิยมชมภาพยนตร์เหมือนกัน โดยที่คุณพัฒนชิตา เคยเป็นผู้ร่วมงานของคุณทิวต์ ในขณะที่คุณธัญยลิตา และคุณวริฐา เป็นเพื่อนร่วมงานบริษัทเดียวกับคุณทิวต์ในปัจจุบันให้แก่ผู้วิจัย

2. คุณวริฐา ยังได้แนะนำคุณดุลยพล วัฒนกุล ซึ่งเป็นน้องชายที่เรียนอยู่ในสาขาวิชาภาพยนตร์และสื่อดิจิทัล ให้แก่ผู้วิจัย หลังจากที่คุณวริฐาทราบว่าผู้วิจัยจะทำการสนทนากลุ่มกับนิสิตนักศึกษาที่เรียนเกี่ยวกับสาขาวิชาการภาพยนตร์ในงานวิจัยชิ้นนี้ด้วย

3. คุณดุลยพลจึงได้แนะนำผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นเพื่อนที่ เรียนด้วยกันเพิ่มอีก 3 คน คือ คุณณัฐณัฐพร เขาว์ช่างเหล็ก คุณมัชฌิม ไพศาลยกิจ และคุณอัศวพล สามสาหว่าย

4. คุณโรสลิน เศรษฐีวาศิริ ได้แนะนำคุณวราภรณ์ สิงห์ล่อ และคุณเอมิกา เฟิงแพง เนื่องจากเป็นเพื่อนที่เรียนในสาขาวิชาภาพยนตร์และสื่อดิจิทัลกับคุณโรสลิน และสนใจที่จะมาให้ข้อมูล

5. คุณณัฐวรรณ บัวระพา แนะนำคุณณัฐพงศ์ นิลพรหม ซึ่งเป็นเพื่อนสนิทที่ยังเรียนในสาขาดิจิทัลอาร์ตและสนใจเกี่ยวกับภาพยนตร์

โดยผู้วิจัยได้จัดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจในการชมภาพยนตร์ จำนวน 10 คน ได้แก่

1. คุณทิวต์ รุ่งทิวชัยสวัสดิ์ อายุ 26 ปี
เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์และโฆษณา ฝ่ายการตลาด
บริษัท บริษัท มอเตอร์ (ประเทศไทย) จำกัด
2. คุณสุชาวัชร อุดมมังกกร อายุ 24 ปี
วิศวกรอิเล็กทรอนิกส์
บริษัท NXP จำกัด
3. คุณณรงค์ พันธิโนราช อายุ 34 ปี
ผู้จัดการภาคตะวันตก
บริษัท นครหลวงคอนกรีต จำกัด
4. คุณสิริพิชชา รุ่งเรืองเดชาภักดิ์ อายุ 19 ปี
นักศึกษาชั้นปีที่ 2
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. คุณพัฒนชิตา ศรีพัฒนวิชญ์ อายุ 32 ปี
ผู้จัดการฝ่ายทรัพยากรบุคคล
บริษัท ออโต้ เอ็กซ์เซ็นจ์ จำกัด
6. คุณนิตติ สินอยู่ อายุ 36 ปี
ประกอบธุรกิจส่วนตัว
7. คุณสุภารัตน์ แก้วสุทธิ อายุ 30 ปี
เจ้าหน้าที่ประสานงาน
Hanesbrands ROH Asia จำกัด
8. คุณปริญญา เรืองจิตรานนท์ อายุ 31 ปี
ผู้ช่วยนักวิจัยหน่วยงานของรัฐและอาจารย์พิเศษสอนนักศึกษาในระดับ
ปริญญาตรี
9. คุณธันยลิตา เศรษฐพรจรัส อายุ 28 ปี
พนักงานฝ่ายทะเบียน
บริษัท บริษัท มอเตอร์ (ประเทศไทย) จำกัด
10. คุณวริฐา วัฒนกุล อายุ 24 ปี
พนักงานต้อนรับ

บริษัท บริทธิช มอเตอร์ (ประเทศไทย) จำกัด

กลุ่มที่ 2 นิสิตนักศึกษาที่เรียนเกี่ยวกับสาขาวิชาการภาพยนตร์ จำนวน 10 คน ได้แก่

1. คุณโรสลิน เศรษฐีวราศิริ อายุ 20 ปี นักศึกษาชั้นปีที่ 2
วิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. คุณณัฐวรรณ บัวระพา อายุ 20 ปี นักศึกษาชั้นปีที่ 3
คณะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยศิลปากร
3. คุณนาถพร เพชรอร่าม นักศึกษาชั้นปีที่ 3
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
4. คุณวราภรณ์ สิงห์ล่อ อายุ 18 ปี นักศึกษาชั้นปีที่ 1
วิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. คุณเอมิกา เฟิงแพง อายุ 18 ปี นักศึกษาชั้นปีที่ 1
วิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
6. คุณณัฐพงศ์ นิลพรหม อายุ 21 ปี นักศึกษาชั้นปีที่ 4
คณะดิจิทัลมีเดีย มหาวิทยาลัยศรีปทุม
7. คุณดุลยพล วัฒนกุล อายุ 21 ปี นักศึกษาชั้นปีที่ 2
คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
8. คุณฐณัฐพร เซาว์ช่างเหล็ก อายุ 18 ปี นักศึกษาชั้นปีที่ 1
คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
9. คุณมัชฌิม ไพศาลยกิจ อายุ 18 ปี นักศึกษาชั้นปีที่ 1
คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
10. คุณอัศวพล สามสาหร่าย อายุ 18 ปี นักศึกษาชั้นปีที่ 1
คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

กลุ่มที่ 3 ได้แก่ กลุ่มนักเรียนและเคลื่อนไหวเพื่อสังคม คือ เจ้าหน้าที่จากมูลนิธิณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ เจ้าหน้าที่จากมูลนิธิป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และเจ้าหน้าที่จากมูลนิธิเพื่อนหญิง โดยมีขั้นตอนการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

1. ใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยผู้วิจัยได้ทำการติดต่อทางโทรศัพท์ไปที่มูลนิธิโดยตรงเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการมาชมภาพยนตร์ตัวอย่างที่นำมาศึกษาทั้ง 3 เรื่องและเข้าร่วมสนทนากลุ่ม ได้ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 10 คน ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นเจ้าหน้าที่จากมูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ ได้แก่
 - 1.1 คุณลัดดา เชียงหลิว อายุ 30 ปี
 - 1.2 คุณเอมมิกา คำต๋อย อายุ 22 ปี
 - 1.3 คุณอรทัย ทาโสม อายุ 26 ปี
 - 1.4 คุณนิติพงษ์ ชัยยา อายุ 29 ปี
2. ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นเจ้าหน้าที่จากมูลนิธิป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ได้แก่
 - 2.1 คุณณิชา ตันติไวยพจน์ อายุ 32 ปี
 - 2.2 คุณนฤมล อ้วนไพศาลวงษ์ อายุ 30 ปี
 - 2.3 คุณอำพร คำปัด อายุ 28 ปี
3. ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นเจ้าหน้าที่จากมูลนิธิเพื่อนหญิง ได้แก่
 - 3.1 คุณศิวันท์ พิพัฒน์เจษฎากุล อายุ 30 ปี
 - 3.2 คุณขนานฟ้า ฤทธิ์จรูญ อายุ 27 ปี
 - 3.3 คุณวรรณภา อินทนนต์ อายุ 28 ปี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

แหล่งข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูลประเภทเอกสาร

เอกสารที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย หนังสือและตำราทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ และบทความ งานวิจัย และเอกสารตีพิมพ์อื่นๆที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้

2. ข้อมูลเกี่ยวกับภาพยนตร์เพื่อสังคม

ภาพยนตร์เพื่อสังคม 3 เรื่อง ประกอบด้วย ภาพยนตร์เรื่อง Thank you for smoking ภาพยนตร์เรื่อง Juno และภาพยนตร์เรื่อง สามชุก

3. ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสนทนาแบบกลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยนัดพบด้วยตัวเอง ทางโทรศัพท์ หรือส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์เพื่อนัดหมายมาเพื่อชมภาพยนตร์ ตัวอย่างที่ต้องการศึกษาทั้ง 3 เรื่องใน 1 วันต่อ 1 กลุ่ม รวมทั้งสิ้นเป็นจำนวน 3 วัน โดยส่งรูปแบบคำถามให้ผู้ให้ข้อมูลล่วงหน้า โดยเก็บข้อมูลภายในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2554 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 3 วัน ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจในการชมภาพยนตร์ สนทนากลุ่ม เมื่อวันที่ 12 มีนาคม พ.ศ. 2554 จำนวน 10 คน

กลุ่มที่ 2 ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นนิสิตนักศึกษาที่เรียนเกี่ยวกับสาขาวิชาการภาพยนตร์ สันทนาการกลุ่มเมื่อวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2554 จำนวน 10 คน

กลุ่มที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นกลุ่มนักร้องและเคลื่อนไหวเพื่อสังคม สันทนาการกลุ่มเมื่อวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2554 จำนวน 10 คน

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการบันทึก เทปการสนทนากลุ่ม พร้อมทั้งการจดบันทึก เพื่อให้การ เก็บข้อมูลเป็นไปอย่างสมบูรณ์ครบถ้วน จากนั้นจึงได้ถอดเทปบันทึก เพื่อเก็บรายละเอียดและสรุปประเด็น แล้วตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของข้อมูลต่อไป

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการสนทนาแบบกลุ่มในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนั้นแนวคำถามที่ใช้สำหรับ สันทนาการกลุ่มกับผู้ให้ข้อมูลจึงเป็นการกำหนดแนวคำถามจากแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับการพิจารณาคำตอบที่ต้องการศึกษา โดย แนวคำถาม (รายละเอียดในภาคผนวก ก) สำหรับการสนทนากลุ่ม จะมีการกำหนดตามประเด็นที่ต้องการศึกษา ดังนี้

1. การรับรู้เกี่ยวกับปัญหาสังคมจากการชมภาพยนตร์เพื่อสังคม
2. ทักษะคติเกี่ยวกับปัญหาสังคมจากการชมภาพยนตร์เพื่อสังคม
3. ความตระหนักถึงปัญหาสังคมจากการชมภาพยนตร์เพื่อสังคม

ขั้นตอนในการสนทนากลุ่ม

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยจัดการสนทนากลุ่มตามวันและเวลาที่นัดหมายไว้ โดยผู้วิจัยจะให้ผู้ให้ ข้อมูลทุกคนลงชื่อและนามสกุลไว้

ขั้นตอนที่ 2 ให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มได้ชมภาพยนตร์ตัวอย่างที่นำมาศึกษาทีละเรื่อง จนครบ ทั้ง 3 เรื่อง

ขั้นตอนที่ 2 หลังจากผู้เข้าร่วมสนทนาชมภาพยนตร์จบแล้ว ทั้ง 3 เรื่อง ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็น พิธีกรในการดำเนินการสนทนากลุ่ม และ ถามคำถามตามแนวคำถามด้านบนจน ครบหมดทุกคำถาม ในขณะที่ผู้วิจัยเริ่มการ สนทนากลุ่มจะทำการบันทึกเทป เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนและนำไปใช้วิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

ภายหลังจากที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยก็นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยวิธีการจำแนกประเภท และจัดหมวดหมู่ของข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งในที่นี้ก็คือ คำพูดของผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม ซึ่งผู้วิจัย นำเสนอข้อมูลในเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ตลอดจนทำการตีความเพื่อหาข้อสรุปจากข้อมูลที่ได้รับจากผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มไปใช้ในการอภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะต่อไป โดยนำเสนอข้อมูลตามปัญหาสังคมที่ถูกสะท้อนในภาพยนตร์เพื่อสังคมแต่ละเรื่อง คือ ปัญหาเกี่ยวกับบุหรี่ปัญญา การตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร และปัญหายาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. การรับรู้เกี่ยวกับปัญหาสังคมของผู้ชมจากการชมภาพยนตร์เพื่อสังคม
2. ทักษะคิดของผู้ชมเกี่ยวกับปัญหาสังคมจากการชมภาพยนตร์เพื่อสังคม
3. ความตระหนักถึงปัญหาสังคมของผู้ชมที่ได้รับผ่านจากภาพยนตร์เพื่อสังคม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การรับรู้ทัศนคติและความตระหนักเรื่องปัญหาสังคมของผู้ชมภาพยนตร์เพื่อสังคม” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ซึ่งถือเป็นวิธีการหลักเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ทัศนคติและความตระหนักถึงเรื่องปัญหาสังคมของผู้ชม หลังจากที่มีชมภาพยนตร์เพื่อสังคมแล้ว โดยใช้ภาพยนตร์เพื่อสังคมจำนวน 3 เรื่องด้วยกัน คือ

ชื่อภาพยนตร์เพื่อสังคม	ปีที่ฉาย	วัตถุประสงค์หลักในภาพยนตร์	ความยาว
Thank you for smoking	2005	สะท้อนปัญหา และพิษภัยจากบุหรี่ ที่นำเสนอถึงความพยายามของอุตสาหกรรมบุหรี่ที่เป็นต้นตอของปัญหา	92 นาที
Juno	2007	สะท้อนปัญหาเด็กตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร	96 นาที
สามชุก	2009	สะท้อนปัญหายาเสพติด	90 นาที

สำหรับภาพยนตร์เพื่อสังคมที่นำมาให้ผู้เข้าร่วมการสนทนาชมนั้น โดยพิจารณาจากกรณีที่ภาพยนตร์ที่อิงพื้นฐานอยู่กับการสะท้อนความเป็นจริง โดยการตีแผ่ให้เห็นปัญหาและความเลวร้ายในสังคม และมักสร้างจากเรื่องจริงที่เกิดขึ้นในสังคม และตามข้อมูลทางสถิติแล้วถือเป็นปัญหาสังคมที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนเป็นอันดับต้นๆ ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับบุหรี่ ปัญหาเด็กตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร และปัญหา ยาเสพติด นอกจากนี้ยังได้พิจารณาจากความโดดเด่นของลักษณะในการนำเสนอเนื้อหาของภาพยนตร์ที่สามารถสื่อสารและทำให้ผู้ชมประจักษ์ในความเป็นจริงได้มาก จะนำเสนอผลการวิจัยเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม

การเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้กระทำโดยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน 3 กลุ่ม มีผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มทั้งสิ้น 30 คน ที่ได้ชมภาพยนตร์ตัวอย่างที่นำมาศึกษาทั้ง 3 เรื่อง โดยแบ่งเป็นกลุ่มประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจในการชมภาพยนตร์จำนวน 10 คน กลุ่มนิสิตนักศึกษาที่เรียนเกี่ยวกับสาขาวิชาการภาพยนตร์จำนวน 10 คน และกลุ่มนักทรงรักและเคลื่อนไหวเพื่อสังคม คือ เจ้าหน้าที่จากมูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ เจ้าหน้าที่จากมูลนิธิป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และเจ้าหน้าที่จากมูลนิธิเพื่อนหญิง อีกจำนวน 10 คน ทั้งนี้แบ่งเป็นชาย 9 คน และเป็นหญิง 21 คน มีอายุอยู่ในช่วงประมาณ 18 – 36 ปี

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิจัยจากการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยจะขอนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 3 ส่วน เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ประการที่ตั้งไว้ในบทที่ 1 โดยนำเสนอเรื่องการเรียนรู้เกี่ยวกับปัญหาสังคมของผู้ชมเป็นประการแรก ประการต่อมาเป็นทัศนคติของผู้ชมเกี่ยวกับปัญหาสังคม และประการสุดท้ายคือ เรื่องความตระหนักถึงปัญหาสังคมของผู้ชมและผู้วิจัยจะมีการยกคำพูดของผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม เพื่อเป็นตัวอย่างประกอบการนำเสนอผลการวิจัยให้มีความชัดเจนขึ้น โดยนำเสนอข้อมูลแบ่งตาม กลุ่มสนทนา จำนวน 3 กลุ่ม และสรุปข้อมูลออกมาโดยแบ่งเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1. การรับรู้เกี่ยวกับปัญหาสังคมจากการชมภาพยนตร์เพื่อสังคม
2. ทัศนคติเกี่ยวกับปัญหาสังคมจากการชมภาพยนตร์เพื่อสังคม
3. ความตระหนักถึงปัญหาสังคมที่ได้รับผ่านจากภาพยนตร์เพื่อสังคม

กลุ่มสนทนาที่ 1 กลุ่มประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจในการชมภาพยนตร์

ในการสนทนากลุ่มของกลุ่มประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจในการชมภาพยนตร์ทั้ง ชาย และหญิง หลังจากทีกลุ่มผู้เข้าร่วมการสนทนาได้ชมภาพยนตร์เพื่อสังคมทั้ง 3 เรื่องแล้ว ซึ่งผลการวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. การรับรู้เกี่ยวกับปัญหาสังคมของผู้ชมจากการชมภาพยนตร์เพื่อสังคม

ผู้วิจัยได้ทำการสรุปการรับรู้เกี่ยวกับปัญหาสังคมของผู้ชมจากการชมภาพยนตร์ เพื่อสังคม โดยแบ่งเป็นประเด็นที่น่าสนใจ 2 ประเด็น ได้แก่

ประเด็นที่หนึ่ง การเข้าใจในสิ่งที่ภาพยนตร์เพื่อสังคมต้องการสื่อความหมายเกี่ยวกับ ปัญหาสังคม

ประเด็นที่สอง ปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อการรับรู้เนื้อหาที่ภาพยนตร์นำเสนอ (ประสบการณ์ เดิมทั้งทางตรงและทางอ้อมหรือสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการทำความเข้าใจความหมายที่ภาพยนตร์ ต้องการสื่อ)

1.1 การเข้าใจในสิ่งที่ภาพยนตร์เพื่อสังคมต้องการสื่อความหมายเกี่ยวกับปัญหาสังคม

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม โดยส่วนใหญ่เน้น รับทราบและมีความเข้าใจตรงกับเนื้อเรื่องของ ภาพยนตร์ เพื่อสังคม ที่ต้อง การสะท้อนปัญหาสังคม ในแต่ละเรื่องที่ทำการศึกษา ทั้งนี้ ภาพยนตร์เพื่อสังคมเรื่องที่สามารถสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้เข้าร่วมสนทนาได้ดีคือ เรื่อง Juno และ สามชุก ที่นำเสนอได้ตรงประเด็น ทั้งวิธีการดำเนินเรื่อง คำพูดของตัวแสดง หรือภาพก็สื่อให้เข้าใจ ได้ง่าย ไม่ซับซ้อน ส่วนภาพยนตร์เพื่อสังคมเรื่อง Thank you for smoking นั้น สร้างความสับสน ให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มในช่วงแรก เนื่องจากภาพยนตร์เรื่องนี้นำเสนอในประเด็นอื่นด้วยนอกจาก การนำเสนอถึงอันตรายของบุหรี่ เพราะผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบางท่านกล่าวว่าภาพยนตร์เพื่อ สังคมเรื่องนี้ไม่ได้นำเสนอถึงอันตรายของบุหรี่โดยตรงไปตรงมา แต่ในท้ายที่สุดผู้เข้าร่วมการ สนทนากลุ่มก็เข้าใจในสิ่งที่ภาพยนตร์เพื่อสังคมต้องการสื่อได้ เช่น

“...เข้าใจนะว่าหนังต้องการบอกอะไร Thank you for smoking นำเสนอเรื่องราวของ ธุรกิจหรืออุตสาหกรรมยาสูบ ที่ตัวเอกคือ หนักพูดที่สามารถพูดโน้มน้าวให้คนมองข้ามโทษหรือ อันตรายของการสูบบุหรี่ไปได้ แม้ว่าภาพยนตร์จะไม่ได้กล่าวโดยตรง แต่ก็สอดแทรกเข้ามาตลอด เรื่อง Juno นี้ก็เป็นเรื่องราวการแก้ปัญหาของเด็กผู้หญิงคนหนึ่งที่ตั้งท้องทั้งที่ยังไม่พร้อม ส่วน สามชุกเป็น เรื่องราวที่ใครคนหนึ่ง พยายามจะช่วยลูกศิษย์ ที่หลงผิดไปติดยาเสพติด เป็นการเล่า เรื่องราวความที่มาของปัญหา ว่าทำไมเด็กถึงติดยา...”

ทิวัตต์ รุ่งทวีชัยสวัสดิ์

“...เรื่อง Thank you for smoking เปิดมานี่น่าเบื่อมาก พูดกันเยาะมากร แล้วก็นั่น เกี่ยวกับบุหรี่ยัดเดียว...แต่ก็เข้าใจนะว่าพูดถึงเรื่องปัญหาบุหรี่ ว่ามันอันตรายยังไง...”

ปริญญา เรื่องจิตราชนนท์

“Juno นี่คิดว่าให้ความบันเทิงล้นๆ แต่ก็มีส่วนที่สนใจ ตัวหนังไม่ได้บอกว่าควรมีห้องก่อน ้วยอันควร กล่าวถึงว่ามันเกิดขึ้นแล้วจะแก้งง”

พัฒนชิตา ศรีพัฒน์วิบูลย์

“สามชุกนี่ก็ถือว่าดำเนินเรื่องตรงไปตรงมานะ เข้าใจได้ง่าย กล่าวถึงที่มาที่ไปของตัวละคร ทุกตัว ไม่รู้ชื่อก็คงจะเพราะว่ามันเป็นเรื่องยาเสพติด มันก็เป็นปัญหาที่เรื้อรังจนตอนนี้เลย”

สุภาวรัตน์ แก้วสุทธิ

1.2 ประสพการณ์เดิมทั้งทางตรงและทางอ้อมหรือสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการทำความเข้าใจความหมายในภาพยนตร์ที่ต้องการสื่อ

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มรับรู้และเข้าใจถึงปัญหาสังคม ในสิ่งที่ภาพยนตร์ต้องการสื่อ ในแต่ละเรื่องจาก

1. ประสพการณ์เดิม
2. สภาพแวดล้อม
3. แบบอย่าง
4. สื่อมวลชน

โดยผลจากการสนทนากลุ่มพบว่า ประสพการณ์เดิมของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีผลต่อการรับรู้และเข้าใจถึงปัญหาสังคมที่ภาพยนตร์เพื่อสังคมต้องการสื่อทั้งทางตรง คือ เคยสูบบุหรี่แต่ปัจจุบันเลิกแล้ว และปัจจุบันก็ยังคงสูบบุหรี่อยู่ ผู้เข้าร่วมการสนทนาท่านหนึ่งเคยตั้งครวรรค์โดยที่ไม่ตั้งใจมาก่อน และทางอ้อม คือ คนใกล้ชิด เพื่อนที่สูบบุหรี่หรือติดยามาก่อน ทั้งยังมีเพื่อนที่ตั้งครวรรค์โดยที่ไม่พร้อมด้วย สภาพแวดล้อมรอบข้างเป็นอีกสิ่งที่มีผลทำให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มรับรู้และเข้าใจในสิ่งที่ภาพยนตร์เพื่อสังคมนำเสนอถึงปัญหาสังคม เนื่องจากผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีญาติพี่น้องที่สูบบุหรี่ เพื่อนบ้าน แม้กระทั่งที่ทำงาน ถือว่าสามารถพบเห็นได้ ทั่วไปรวมทั้งในสื่อโทรทัศน์ และมีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มท่านหนึ่งที่เป็นคนที่อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี จึงทำให้รับรู้ถึงปัญหาที่ภาพยนตร์สื่อได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้การที่ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นคนในครอบครัว โดยเฉพาะคุณพ่อสูบบุหรี่นั้น ถือเป็นสิ่งที่ผู้ เข้าร่วมสนทนากลุ่มพบเห็นได้เป็นประจำอยู่แล้ว ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของผู้เข้าร่วมสนทนา เช่น

“...ประสบการณ์เดิมส่งผลยิ่งยวด ต่อความเข้าใจความหมายในภาพยนตร์เรื่องนี้ (Juno) เนื่องจากตัวภาพยนตร์ ไม่ได้มีพลังเพียงพอที่จะสื่อปัญหาสังคมให้ผู้ชมได้ตระหนักเท่าไรนัก ดังนั้นผู้ชม (อย่างเช่นตัวผม) ที่เคยได้พบปะกับบุคคลที่มีลักษณะคล้ายกับตัวละครในเรื่อง ย่อมจะตระหนักถึงปัญหาเหล่านั้นผ่านทางประสบการณ์ส่วนตัวเสียมากกว่าสิ่งที่ได้รับจากตัวภาพยนตร์ ที่เป็นเพียงภาพสะท้อนของประสบการณ์ที่เคยได้ประสบมา...”

นิติ สีนอยู่

“...อย่างสามชุกบอกตามตรงมันเหมือนเราเคยดูเรื่องแนวๆ นี้ตามละคร เนื้อเรื่องมันจะคล้ายๆ กัน มีเด็กติดยาที่จะมีคนนั้น คนนี้มาช่วย พอมาดูสามชุกมันก็เข้าใจได้ไม่ยาก...”

สิริพิชชา รุ่งเรืองเดชาภักดิ์

“หนังมันสื่อได้ตรงดิ้นะ เราก็เคยดูคนะบุหรี แต่เลิกไปแล้ว มีเหตุผล ส่วนตัว ก็เพราะรู้ว่ามันไม่ดีต่อร่างกายด้วยไง”

สุชาวัชร อุดมมังกร

“จริงๆ ก็คิดเหมือนคนอื่นๆ หนึ่งทั้ง 3 เรื่องมันพูดถึงปัญหา วิธีจัดการกับปัญหาเมื่อมันเกิดขึ้น แล้วมันยังเสนอทางเลือก แต่สามชุกเราว่ามันเหมือนดูละคร จัดอารมณ์ ฉากอะไรแบบนี้ เหมือนมันเป็นเรื่องเก่าๆ ที่เราเคยดูมา แต่เราก็อินเพราะเป็นแถวบ้านเรา...”

ณรงค์ พันธุ์โนราช

“...โดย Juno นี้ดูแล้วเบะเลย เหมือนนั่งดูตัวเอง แต่เราก็ไม่ได้ท้องซะเด็กขนาดนั้น ไตแล้วห่อแต่เราไม่พร้อม มันก็เลยเพลินบวกอยากงู้ว่าเด็กในเรื่องมันจะทำยังไง...”

พัฒนชิตา ศรีพัฒน์วิษณุ

“...Thank you for smoking เข้าใจทันที อาจจะเพราะเราเป็นคนสูบบุหรี่ด้วย...”

ปริญญา เรื่องจิตรานนท์

“...สามชุกชอบนะ อาจจะเป็นเพราะว่าเราเคยเรียนขายลั้วนมาด้วยแล้วเพื่อนมันเป็นอย่างใน
หนังสือ เหมือนเป็นประสบการณ์ตรงของเรา เออ เพื่อนเป็นแบบนี้แล้วก็มีอาจารย์อย่างในหนังสือ
พร้อมที่จะช่วยเพื่อนเราตอนนั้นจริงๆ...”

ทิวดี รุ่งทิวชัยสวัสดิ์

“...เข้าใจหนังสือทั้ง 3 เรื่องเลยนะ ยังไงล่ะ คงเพราะว่าที่บ้านเราเห็นคุณพ่อสูบบุหรี่ใ
อย่างยาเสพติดก็มีให้เห็น เพื่อนติดใจแต่เราก็ไม่ได้ไปติดกับเขา ส่วนเรื่องท้อง โอ๊ย เพื่อนเราก็มี...”

ธัญสิริตา เศรษฐพรจรัส

2. ทักษะของผู้ชมเกี่ยวกับปัญหาสังคมจากการชมภาพยนตร์เพื่อสังคม

ผู้วิจัยได้ทำการสรุปทัศนคติของผู้ชมเกี่ยวกับปัญหาสังคมจากการชมภาพยนตร์เพื่อสังคม
โดยแบ่งเป็นประเด็นที่น่าสนใจ 2 ประเด็น ได้แก่

ประเด็นที่หนึ่ง ทักษะติดต่อภาพยนตร์เพื่อสังคม

ประเด็นที่สอง ทักษะติดต่อเนื้อหาปัญหาสังคมที่ภาพยนตร์เพื่อสังคมต้องการสื่อ

2.1 ทักษะติดต่อภาพยนตร์เพื่อสังคม

ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มส่วนใหญ่ จะชอบภาพยนตร์เพื่อสังคม และ เห็นว่า เป็น
ภาพยนตร์ที่มีสาระ สอดแทรกปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นอยู่ในสังคมและเป็นภาพยนตร์ที่ ค่อนข้าง
เครียด เนื่องจากเนื้อหาส่วนใหญ่ที่น่าสนใจจะเกี่ยวกับปัญหาสังคม แต่ในบางเรื่องก็น่าเอาจ
ตลกมาเสริมเพื่อเป็นการลดความตึงเครียดจากการชมภาพยนตร์ลง ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของ
ผู้เข้าร่วมสนทนา เช่น

“...ชอบนะ มันให้อะไรเราหลายอย่างมุมมองทางสังคม แง่คิดดี ๆ แนวทางการแก้ปัญหาที่
บางที่เราไม่เคยคิดถึง...”

ธัญสิริตา เศรษฐพรจรัส

“...หนังแนวนี้มันเหมือนสอนเราด้วย ถ้าเป็นหนังแนวอื่นจะมีสาระนิดหน่อย แต่หนังแนวนี้
เน้นสาระเป็นหลัก ทำให้เราคิดได้บางอย่าง...”

คุณวริฐา วัฒนกุล

“...หนังสือแบบนี้ก็มีสาระเป็นหลักแล้วก็มีตลกมาเส ริมให้เราพอจะบันเทิงได้บ้าง เพื่อให้ดูแล้วมันไม่น่าเบื่อ อย่างเรื่อง Juno ถือว่าให้ความบันเทิงนะ ค่อนข้างบันเทิงเลย หนังสือรักที่เดียวซึ่งแกนหลักคือต้องการให้เราทราบเกี่ยวกับคนท้อง เด็กมีปัญหาอะไรทั้งยังสามารถทำให้เราดูสนุกได้...”

สุภารัตน์ แก้วสุทธิ

“...คิดว่ามันเป็นหนังสือสาระดีซึ่งเอามาเล่าให้ฟังด้วยการตีแผ่สังคมในการปรุงแต่งเพื่อให้คนดูรู้สึกร่วมได้ง่ายขึ้น เพราะพื้นฐานมันคือความจริง เอามาจากความเป็นจริง สร้างออกมาเพื่อที่จะให้คนดูแล้วเกิดความบันเทิงด้วย ซึ่งแตกต่างจากหนังธรรมดาอยู่แล้วเพราะนี่ถือเป็นเรื่องที่มักจะสื่อของหนังแนวนี้อยู่แล้ว หนังสือแนวอื่นเค้าก็จะบันเทิงแล้วมีสาระสอดแทรกไป หนังสือแนวนี้ดูมันหนักขึ้นมาหน่อย ง่ายๆ คือมันยกเอาปัญหาขึ้นมานำเสนอ อาจจะเป็นปัญหาที่ทุกคนเจอ ตระหนักถึงแต่ไม่ตระหนักที่จะคิด อย่างเช่น ยังไม่เกิดกับเราเราไม่ทำอะไร ถ้าไม่เกิด กับตัวเองก็ช่างมัน...”

ทิวดี รุ่งทวีชัยสวัสดิ์

“...มันก็มีผสมกันอย่างละนิดละหน่อย หลังจากดูโดยรวมมันไม่ได้นำเสนอเรื่องเครียดซะทีเดียว แต่ถ้าคนที่ยังไม่ได้ดูแล้วสมมติมาอ่านเรื่องย่อหลังปกแล้วเจอเด็กติดยาเค้าก็อาจจะไม่อยากจะดูกลายเป็นเรื่องเครียด แต่จริงๆแล้ว มันก็คละกันนะ ตลกบ้าง ทะเลาะกันบ้าง เพื่อนแย่งแฟนเพื่อน อะไรแบบนี้ แต่มันก็จะมีเป็นพวกคำพูดตลกๆ ที่ทำให้เราจำได้ก็ไม่ได้เครียดซะทีเดียว...”

นิตติ ลินอยู่

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ให้ความเห็นว่า ภาพยนตร์เพื่อสังคมมีความแตกต่างกับ ภาพยนตร์ทั่วไปในแง่ของการให้แง่คิดที่มีสาระมากกว่า ภาพยนตร์ทั่วไปที่มุ่งเน้นให้ความบันเทิงแก่ผู้ชมเป็นหลัก แต่ภาพยนตร์เพื่อสังคมมุ่งเน้นที่การนำเสนอสาระแง่คิดแก่ผู้ชม ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของผู้เข้าร่วมสนทนา เช่น

“...ถ้าเป็นแนวอื่นก็จะเน้นเป็นตลก แล้วก็มีสาระมาเสริม แต่หนังสือแบบนี้มี สาระเป็นหลักแล้วก็มีตลกมาเสริมให้เราพอจะบันเทิงได้บ้าง เพื่อให้ดูแล้วมันไม่น่าเบื่อ อย่างเรื่อง Juno ถือว่าให้

ความบันเทิงนะ ค่อนข้างบันเทิงเลย หนึ่งน่ารักทีเดียว ซึ่งแกนหลักคือต้องการให้เราทราบเกี่ยวกับคนท้อง เด็กมีปัญหาอะไรทั้งยังสามารถทำให้เราดูสนุกได้...”

พัฒนจิตตา ศรีพัฒน์วิชญ์

“... คิดว่าแตกต่างมันดูมีสาระขึ้น อย่างหนังสือไทยมันดูเครียดขึ้น หนังสือ 2 เรื่องมันก็ดูแล้วบันเทิงนะ แต่ถ้าเทียบกับชีวิตจริงมันดูบันเทิงเกินไปหน่อย เพราะในชีวิตจริงมันไม่ได้ราบรื่นไปซะทุกอย่างอย่างในเรื่อง Juno ชีวิตจริงมันโหดร้ายกว่านี้ มันก็ให้เราได้เห็นในมุมมองที่ดี ยังไม่ได้นำเสนอในมุมมองที่โหดร้าย แต่ก็ให้ความบันเทิงนะ ถือว่าหนังสือเล่มนี้ก็มีวิธีนำเสนอที่แตกต่างด้วย...”

สิริพิชชา รุ่งเรืองเดชาภักดิ์

“...คิดว่าแตกต่างอยู่แล้ว เพราะอย่าง 3 เรื่องที่ได้ดูไป มันนำเสนอถึงปัญหา วิธี แก้ปัญหาพร้อมทั้งกล่าวถึงต้นตอของปัญหาด้วย มันมีทุกอย่างครบในหนังสือเล่มนี้ แต่ถ้าหนังสืออื่นจะพูดถึงแค่นิดหน่อย แล้วก็บันเทิง ไม่ได้กล่าวถึงทำไมถึงเกิดปัญหาแบบนี้ขึ้นมาหรือวิธีแก้ปัญหา ยังไงก็ดีหนังสือเล่มนี้มันเหมือนนำเสนอมุมมองของคนกลุ่มๆ หนึ่งเท่านั้น อย่างเรื่องสามชุก มันสามารถสื่อได้ถึงกลุ่มๆ หนึ่งที่อาจจะเคยประสบปัญหาแบบในหนังสือเล่มนี้ แค่ว่าจะเออ เรามาช่วยกันแก้ไข แต่ถ้าคนอื่นที่ไม่เคยเจอปัญหาแบบนี้ก็ไม่ได้สนใจก็ปล่อยมันไป เพราะไม่ใช่ลูกหลานเราบ้านเราชุมชนเรา มันก็ทำให้เราได้เห็นทั้ง 2 แง่ของความคิดคน...”

นิตติ สีนอยู่

“...แตกต่างเพราะคิดว่ามันเป็นหนังสือสารคดีซึ่งเอามาเล่าให้ฟังด้วยการตีแผ่สังคมในการปรุงแต่งเพื่อให้คนดูรู้สึกร่วมได้ง่ายขึ้น เพราะพื้นฐานมันคือความจริง เอามาจากความเป็นจริงสร้างออกมาเพื่อที่จะให้คนดูแล้วเกิดความบันเทิงด้วย ซึ่งแตกต่างจากหนังธรรมดาอยู่แล้วเพราะนี่ถือเป็นธีมหลักที่จะสื่อของหนังสือเล่มนี้แล้ว หนังสือเล่มอื่นเค้าก็จะบันเทิงแล้วมีสาระสอดแทรกไป หนังสือเล่มนี้ดูมันหนักขึ้นมาหน่อย ง่ายๆ คือมันยกเอาปัญหาขึ้นมาแนะนำเสนอ อาจจะเป็นปัญหาที่ทุกคนเจอ ตระหนักถึงแต่ไม่ตระหนักที่จะคิด อย่างเช่น ยังไม่เกิดกับเรา เราไม่ทำอะไร ถ้าไม่เกิดกับตัวเองก็ช่างมัน...”

ทิวดี รุ่งทิวชัยสวัสดิ์

สำหรับผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบางท่านกลับเห็นว่า ภาพยนตร์เพื่อสังคม เป็น ภาพยนตร์ที่มีความน่าเบื่อ ที่มีนำเสนอเนื้อหาที่เป็นปัญหาสังคมเพียงอย่างเดียว โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับภาพยนตร์ไทย ทำให้ผู้ชมเกิดความเบื่อหน่าย ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของผู้เข้าร่วมสนทนา เช่น

“...ภาพยนตร์เพื่อสังคมส่วนใหญ่จะนำเสนอเนื้อหาหนักๆ ที่ทำให้ผู้ชมต้องคิด แล้วก็อาจจะเครียดได้ ซึ่งโดยส่วนมากคนไทยมักจะหนังที่มีเนื้อหาตลก แต่สอดแทรกข้อคิดบ้าง แต่ส่วนมากวัยรุ่นที่ดูหนังมักจะเสพแค่ความสนุกหรือดูเพราะนักแสดงที่ชอบ ไม่ค่อยได้คิดถึงเนื้อหาที่หนังพยายามสื่อถึง โดยส่วนมาก ถ้าเป็นหนังต่างประเทศมักจะสื่อได้ในแง่ของเรื่องเชกส์ ซึ่งจะมีเนื้อหาความบันเทิงเข้าเสริมบ้าง แต่หนังไทยที่เป็นหนังเพื่อสังคม มักจะไม่ค่อยมีเนื้อหาที่สนุกเท่าไร จะเน้นถึงปัญหาที่อยากให้ผู้ชมรับรู้ ซึ่งคำพูดบางคำในหนังต่างประเทศ มักจะไม่สื่อสารเป็นคำพูดให้รับรู้โดยตรง แต่จะบอกแบบอ้อมๆซึ่งต้องดูเนื้อหาประกอบด้วย...”

ณรงค์ พันธโนราช

2.2 ทักษะคิดต่อเนื้อหาปัญหาสังคมที่ภาพยนตร์เพื่อสังคมต้องการสื่อ

จากการชม ภาพยนตร์เพื่อสังคมทำให้ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มส่วนใหญ่นั้นได้รับรู้รายละเอียดของปัญหาในแง่มุมที่ผู้ เข้าร่วมสนทนากลุ่มไม่ทราบมาก่อน รวมทั้งต้นตอ หรือสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นที่หลากหลาย เช่น ในเรื่องสามชุกมีการดำเนินเรื่องโดยกล่าวถึงที่มาที่ไปและสาเหตุที่เด็กทั้ง 7 คนในเรื่องติดยาเสพติด คน หนึ่งติดยาเสพติด เพราะต้องการทำงานได้มากขึ้น เพื่อนำเงินมาช่วยแบ่งเบาภาระของแม่ เด็กอีกคนบ้านมีฐานะแต่มา ติดยาเสพติด เพราะกดดันที่พ่อแม่ตั้งความหวังในตัวเขามาก เด็กอีกคนไม่มีปัญหาทางบ้านแต่ทำตามเพื่อน เด็กอีกคนอยากลอง เป็นต้น เรื่อง Thank you for smoking นั้นนำเสนอกลยุทธ์ของอุตสาหกรรมบุหรี่ในแบบที่เรา ซึ่งเป็นคนนอกไม่มีทางได้รู้ไปพูดออกสื่อในหลายๆ ฉากจนสามารถทำให้ผู้บริโภคหรือคนที่ดูอยู่เชื่อได้ ส่วนเรื่อง Juno ก็สามารถทำให้ทราบได้ว่าการที่เด็กมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนชายร่วมชั้น เพียงเพราะอยากลอง และวิีคิดแก้ปัญหของเด็กคนนี้ก็ไม่มีธรรมดา ซึ่งก็คือ การนำลูกไปให้คนอื่นที่พร้อมกว่านำไปเลี้ยงเป็นบุตรบุญธรรม นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมสนทนาบางท่านก็มีความรู้สึกสงสาร เห็นใจ และสะเทือนใจไปกับชะตากรรมที่ตัวแสดงได้ประสบ ซึ่งจะเห็นได้ว่าหลังจากชมภาพยนตร์แล้วผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีความรู้สึกร่วมไปกับภาพยนตร์ อย่างไรก็ตามก็ดีผู้เข้าร่วมการสนทนาให้ความเห็นว่าหลังจากชมภาพยนตร์เพื่อสังคมทั้ง 3 เรื่องไม่ได้มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม เพราะทราบกันดีอยู่แล้วว่าเป็นสิ่งไม่ดีที่ไม่ควรไปยุ่งเกี่ยว และไม่สามารถทำให้ผู้เข้าร่วมท่านหนึ่งเลิกสูบบุหรี่ได้ ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของผู้เข้าร่วมสนทนา เช่น

“...ภาพยนตร์สะท้อนให้เห็นถึงปัญหา รวมทั้งต้นตอการเกิดปัญหา โดยบ่งบอกถึงสาเหตุ และที่มาของปัญหาอย่างชัดเจน โดยไม่จำเป็นต้องแปลความหมายเหมือนหนังสือที่เน้นความสนุก...”

ธัญลิตา เศรษฐพรจรัส

“...อย่าง 3 เรื่องที่ดูไป มันนำเสนอถึงปัญหาเกิดกับคนๆ หนึ่ง เราก็เออ คำเจอเหตุการณ์แบบนี้ เราไม่เคยรู้เลยว่ามันจะทำให้เกิดปัญหาได้...”

พัฒนชิตา ศรีพัฒนวิษฐ์

“...พูดถึงต้นตอของปัญหา บางอันเราก็ไม่รู้ อย่างสามชุกเนี่ย มันไปติดยา ก็ไม่ใช่เพราะเพื่อนอย่างเดียว เด็กดีๆ มันก็ไปติดได้ หนังสือก็ทำให้เราเห็นเหตุผลด้านอื่น...”

วริฐา วัฒนกุล

“...หนังสือมันนำเสนอถึงต้นตอของปัญหา พวกบริษัทบูหรี่นี่ ดูแล้วมันพูดจากันหน้าด้านๆ แบบนี้เลยนะ เออ ก็สงสัยนะว่าเค้าทำกันจริงๆ เหรอ...”

ณรงค์ พันธโนราช

“...มันเหมือนติดตามชีวิตคนๆ หนึ่ง ปัญหาที่เค้าเจอเป็นแบบนี้เหรอ สาเหตุแบบนี้เองเหรอ อย่าง Juno มันดูน่าสนใจ แปลกดีวิธีแก้ปัญหาของเค้า ก็เลยอยากรู้ว่าเค้าจะทำยังไงต่อ...”

สุชาวัชร อุดมมังกร

“...อย่างเรื่อง Juno เรายกกับเมืองนอกมันไม่เหมือนกัน สมมติอย่างบ้านเรา ห้องปู้ ปมันก็เลือกไม่ได้ อย่างบ้านเค้าเลือกได้ พ่อแม่ฝรั่งเค้ารับได้ถ้าลูกไม่พร้อม ก็ไปหาบ้านที่เค้าพร้อมจะรับไปเลี้ยง ซึ่งเป็นทางออกที่ในหนังสือเราไม่เคยมีมาก่อน...”

สุภารัตน์ แก้วสุทธิ

“...Thank you for smoking ทำให้เรารู้ถึงว่าสื่อหลกผู้บริโภคได้ยังไงบ้าง ชี้ให้เห็นว่าการประชาสัมพันธ์สามารถทำให้คนเชื่อจากสิ่งที่ดำกลายเป็นอย่างได้ พุดพลิกนิตเดียวเองหนึ่งแนวนี้มันก็ทำให้เรารู้ว่ามันมีแบบนี้ด้วย ซึ่งเราไม่เคยรู้มาก่อนเลย...”

ทิวต์ธ รุ่งทิวชัยสวัสดิ์

“...โอโย ดูแล้วสงสารน้องในเรื่องสามชุก รู้สึกเห็นใจมาก เราก็คิดนะว่า เกิดกับน้องเราญาติเราคงจะเห็นใจมากกว่าที่เห็นในหนังแน่ๆ...”

สิริพิชชา รุ่งเรืองเดชาภักดิ์

“...สามชุกนี้ไม่ได้บอกแค่ว่าเด็กเลวติดยา ยังไง แต่บอกด้วยว่าเด็กดีก็ติดได้ด้วยเหตุผลอะไรอีก Juno มันอาจจะเป็นเรื่องใกล้ตัว พอดูแล้วเออ เราไม่เคยเจอมาก่อน ปกติก็ต้องไปทำแท้งไม่มันก็เลี้ยงลูกคนเดียว...”

พัฒนชิตา ศรีพัฒนวิชญ์

“...ชอบเรื่อง Thank you for smoking เพราะคิดว่าเขาสอดแทรกสาระอยู่ในคำพูด จริงที่หนังกล่าววาก็ไม่มีใครพิสูจน์ว่าบุหรี่ยันตราย ใครบอก พ่อแม่เราไม่ได้เป็นนักวิจัย ชอบที่ตัวเอกเขาพูด หลังจากฟังเร ก็เออ จริงด้วย มันเป็นทางเลือก มันอยู่ที่เราว่าจะไปยุ่งเกี่ยวกับมันหรือเปล่า...”

นิตติ สีนอยู่

“...อย่างทีในหนังบอกว่าคุณรู้ได้ไงว่าบุหรี่ยันตราย สุดท้ายไม่มีอะไรพิสูจน์ได้ แต่ถึงในหนังจะบอกว่าอันตรายอย่างนี้ๆ ทำให้ผมรู้ว่ามันไม่ดีแต่ผมก็สูบ ก็ผมจะสูบแล้วใครจะห้ามได้...”

ปริญญา เรื่องจิตรานนท์

3. ความตระหนักถึงปัญหาสังคมของผู้ชมที่ได้รับผ่านจากภาพยนตร์เพื่อสังคม

ผู้วิจัยได้ทำการสรุปความตระหนักถึงปัญหาสังคมของผู้ชมที่ได้รับผ่านจากภาพยนตร์เพื่อสังคมโดยแบ่งเป็นประเด็นที่น่าสนใจ 2 ประเด็น ได้แก่

ประเด็นที่หนึ่ง ความเข้าใจการนำเสนอทิศทางหรือแนวทางการแก้ปัญหาของภาพยนตร์เพื่อสังคม

ประเด็นที่สอง คุณค่าที่ได้รับหลังจากชมภาพยนตร์เพื่อสังคม

3.1 ความเข้าใจการนำเสนอทิศทางหรือแนวทางการแก้ปัญหาของภาพยนตร์เพื่อสังคม

จากการจัดสนทนากลุ่ม พบว่า ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่าภาพยนตร์ทั้ง 3 เรื่องสะท้อนปัญหาสังคม และ กระตุ้นให้นึกถึงปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น จริง ในสังคม ไทย โดยที่ยังไม่สามารถหาทางแก้ไขได้อย่างจริงจัง และการที่จะแก้ปัญหาาก็ไม่สามารถทำได้โดยง่ายเหมือนในภาพยนตร์ เนื่องจากต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่จะร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ เนื่องจากสิ่งที่นำเสนอเป็นแค่การกล่าวถึงคนกลุ่มหนึ่งเท่านั้น กรณีที่เคยเจอเหตุการณ์แบบในภาพยนตร์เพื่อสังคมก็จะได้คิดตรองและเข้าใจอย่างลึกซึ้ง แต่ถ้าไม่เคยประสบก็จะไม่สนใจ นอกจากนี้ยังมีผู้ใหญ่ทำให้เห็นเป็นแบบอย่าง ทั้งนี้มันก็ขึ้นอยู่กับตัวบุคคลด้วย ค่านิยมในสังคมก็มีส่วนสำคัญเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของผู้เข้าร่วมสนทนา เช่น

“...ปัญหาบุหรี่ยาเสพติดนี้เป็นปัญหาร้ายแรงนะ ดูตามข่าวสิ ปัญหาระดับชาติเลยนะ อย่างเรื่องเด็ก 12 13 ปีเดี๋ยวนี้ก็ต้องกันแล้ว อยากให้พวกที่มีอำนาจจัดการอะไรบ้าง...”

ปริญญา เรื่องจิตรานนท์

“...ปัจจุบันเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว ไม่ใช่แค่ปัญหาบุหรี่ยาเสพติด หรือว่าเด็กท้องหรือมีปัญหาอื่นอีกเยอะแยะ ไม่มีทางแก้ไขด้วย...”

นิตติ สีนอยู่

“...ปัญหาเรื่องบุหรี่ยาเสพติดนี่คงแก้กันยากนะ ไม่มีทางจบแฮปปี้ เอนด์อย่างในหนังด้วย...”

สุชาวัชร อุดมมังกร

“...ก็อยากให้มีคนมาช่วยกันแก้ไขแบบจริงๆ จังๆ กันหน่อยนะ ยังไงมันก็เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมของเราเอง เราก็ไม่อยากให้ลูกหรือหลานเราในอนาคตต้องเจอปัญหาแบบนี้หรอก...”

สุภารัตน์ แก้วสุทธิ

“...มันเป็นปัญหาเรื้อรังแล้ว คนไม่ตระหนกกัน ที่ว่าไม่ตระหนกเพราะว่ายังไม่เกิดกับเราไป ไม่ใช่คนในครอบครัว ไม่ใช่ญาติ...”

ธัญลิตา เศรษฐสุพรรณ

“...แก้ไขไม่ได้เพราะอะไรล่ะ ผู้ใหญ่ก็ยังขายให้เด็กเลย ใ้อที่ห้ามๆ กันเนี่ยทำตามซะที่ไหน...”

ทิวดี รุ่งทวีชัยสวัสดิ์

“...ต่อให้มีหนังแวนนี้ออกมา แต่ถ้าคนดูแล้วไม่คิดตาม มันก็ช่วยอะไรไม่ได้ ปัญหา มันก็ยังซ้ำซากอยู่ มันอยู่ที่จิตสำนึกคนด้วย...”

สิริพิชชา รุ่งเรืองเดชาภักดิ์

“...หนังแวนนี้มันเหมือนนำเสนอมุมมองของคนกลุ่มๆ หนึ่งเท่านั้น อย่างเรื่องสามชุก มันสามารถสื่อถึงกลุ่มๆ หนึ่งที่เคยประสบปัญหาแบบในหนัง เคื่ก็จะเออ เรามาช่วยกัน แก้ไข แต่ถ้าคนอื่นที่ไม่เคยเจอปัญหาแบบนี้ก็จะไม่สนใจปล่อยให้มันไป ไม่ใช่ลูกหลานเราเนี่ย ก็ทำให้เราเห็นได้ทั้ง 2 แง่ของความคิดคน...”

ทิวดี รุ่งทวีชัยสวัสดิ์

“...พอดูเสร็จก็ย้อนมาดูบ้านเรา อย่าง Juno เนี่ยถ้าเด็กบ้านเรามันท้อง ก็ไปเอาออกทำแท้งอย่างเดียวเลย หรือถ้าจะเก็บไว้ก็ให้พ่อแม่เค้าเลี้ยง คงไม่ได้เอาไปให้คนอื่นเลี้ยงหรอก...”

พัฒนชิตา ศรีพัฒน์วิษณุ

ณรงค์ พันธโนราช

“...ซึ่งบ้านเราจริงๆ ก็ไม่มีคนที่จะมาอรับเลี้ยงเด็กอย่างเรื่อง Juno ด้วย สุดท้ายก็บ้านเด็กกำพร้า อย่างเรื่องบุหรี่ปันก็เหมือนยิ่งห้ามเหมือนยิ่งยุ...”

คุณวิรุษา วัฒนกุล

สำหรับมุมมองของผู้ร่วมสนทนากลุ่มบางท่าน เห็นว่า ภาพยนตร์มุ่งเน้นไปที่การแก้ปัญหาที่ปลายเหตุเป็นส่วนใหญ่ ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของผู้เข้าร่วมสนทนา เช่น

“...จริงๆ ผมว่าหนังทั้ง 3 เรื่องไม่ได้กล่าวถึงต้นเหตุจนกล่าวถึงแต่ปลายเหตุหมดเลย อย่าง Thank you for smoking ถ้ามันไม่มีบริษัทบุหรี่ปันก็จะมีบุหรี่ปันอยู่แล้วแต่รายได้หลักมันก็ได้มาจากบุหรี่ปันอยู่แล้ว ส่วนมากก็ทุกประเทศนะ อันนี้มันก็เลิกไม่ได้ ยาเสพติดหนังมันก็เหมือนบอกนะว่าคนขายมันเป็นใคร ถ้าไม่มีคนขายมันก็ไม่มีคนเสพ อย่าง Juno มาถึงก็ให้เราเห็นแล้วว่าท้อง เขาไม่ได้บอกว่าเด็กไม่ควรท้องก่อน ไม่ควรทำอย่างนี้ ตอนท้ายก็ไม่ได้สรุปหรือบอกว่าจริงๆ ไอ้การทำแบบนี้มันไม่ดีนะ ไม่ควรทำ อย่างตอนที่เด็กท้องโย้แล้วไปเรียน ถ้าอยู่เมืองไทยก็ทำไม่ได้นะ มันก็อาจจะทำให้เด็กคิดได้นะว่าเออ ท้องโตแล้วก็ไม่เห็นเบ๊ นรี ก็ไปเรียนได้สบาย มันเหมือนเป็นการนำเสนอที่ปลายเหตุมากกว่า เหมือนเป็นดาบสองคม สมมติว่าถ้าเด็กดูแล้วไม่ได้คิดอะไร เขาก็จะคิดว่าเขาก็ทำได้ซี...”

นิติ สีนอยู่

3.2 คุณค่าที่ได้รับหลังจากชมภาพยนตร์เพื่อสังคม

หลังจากชมภาพยนตร์เพื่อสังคมทั้ง 3 เรื่อง ผู้สนทนากลุ่ม มรับรู้ถึงปัญหาที่ภาพยนตร์พยายามจะนำเสนอ และคิดว่าภาพยนตร์สะท้อนปัญหา สังคมที่เกิดขึ้นอยู่จริง และมีการสอดแทรกแนวทางการแก้ไขปัญหา ผ่านเรื่องราวของตัวละคร ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของผู้เข้าร่วมสนทนา เช่น

“...คิดว่าหนังแบบนี้พยายามเอาความเป็นคนจริงๆ มาใส่ไว้ในหนัง พอดูหนังทั้ง 3 เรื่อง จบรู้สึกว่เอา มันเกิดขึ้นจริงๆนะในสังคม คือเหมือนต้องการจะให้เราเก็บเอาไปคิดจริงๆ...”

วิรุษา วัฒนกุล

“...แนวคิดที่เขานำเสนอดีมาก แลกกันหน่อย มีน้อยคนที่จะทำหนังแบบนี้เพราะเขาคิดว่ามันไม่น่าสนใจ ชอบตรงที่หนังนำเสนอการยอมรับจากพ่อแม่ ในแต่ละเรื่อง ซึ่งเป็นเหมือนหัวใจหลักของเรื่อง พูดถึงครอบครัวด้วยว่าครอบครัวมีส่วนสำคัญ การยอมรับจากสังคม...”

นิติ ลินอยู่

“...การที่มันเข้าถึงได้ยากเป็นอุปสรรคมากในการดูหนังแนวนี้มาก มีผลมากต้องเป็นคนที่ชอบดูหนังจริงๆ ถึงจะสามารถตามไปดูได้ทุกเรื่อง แต่หนังแบบนี้มันก็ให้แง่คิดกับเราได้ดีทีเดียวนะ...”

พัฒนชิตา ศรีพัฒนวิชญ์

“...การดำเนินเรื่อง อย่าง Juno มันเป็นเรื่องที่เราไม่เคยเจอมาก่อน แลกใหม่ Thank you for smoking โดดเด่นตรงคำพูดในหนังแต่ละอย่างฟังแล้วแบบประทับใจ อย่างในหนังที่ตัวเอกกล่าวว่า คุณไม่ใช่สำนักวิทยาศาสตร์ พ่อแม่คุณไม่ใช่แล้วคุณรู้ได้ยังไงว่าบูนุหรือเป็นอันตราย คือฟังแล้วเรารู้สึกเห็นด้วย ก็คิดว่าเออ มันก็เป็นเรื่องจริงนะ อีกอันคือถ้าลูกคุณอยากสูบบุหรี่หรือคุณจะทำยังไง เออ ก็จริงนะที่เขาตอบว่าเขาจะเป็นคนซื้อซองแรกให้ลูกเอง พ่อแม่ไม่ค่อยคนนะที่จะเปิดกว้างแบบนี้ เพราะอย่างน้อยเราก็เห็นเขาก็ทำอะไรอยู่ในสายตาเรา...”

ปริญญา เรื่องจิตราชนนท์

กลุ่มสนทนาที่ 2 กลุ่มนิสิตนักศึกษาที่เรียนเกี่ยวกับสาขาวิชาการภาพยนตร์

ในการสนทนากลุ่มของกลุ่มนิสิตนักศึกษาที่เรียนเกี่ยวกับสาขาวิชาการภาพยนตร์ทั้งชายและหญิง หลังจากทีกลุ่มผู้เข้าร่วมการสนทนาได้ชมภาพยนตร์เพื่อสังคมทั้ง 3 เรื่องแล้ว ซึ่งผลการวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. การรับรู้เกี่ยวกับปัญหาสังคมของผู้ชมจากการชมภาพยนตร์เพื่อสังคม

ผู้วิจัยได้ทำการสรุปการรับรู้เกี่ยวกับปัญหาสังคมของผู้ชมจากการชมภาพยนตร์เพื่อสังคม โดยแบ่งเป็นประเด็นที่น่าสนใจ 2 ประเด็น ได้แก่

ประเด็นที่หนึ่ง การเข้าใจในสิ่งที่ภาพยนตร์เพื่อสังคมต้องการสื่อความหมายเกี่ยวกับปัญหาสังคม

ประเด็นที่สอง ปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อการรับรู้เนื้อหาที่ภาพยนตร์นำเสนอ (ประสบการณ์เดิมทั้งทางตรงและทางอ้อมหรือสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการทำความเข้าใจความหมายที่ภาพยนตร์ต้องการสื่อ)

1.1 การเข้าใจในสิ่งที่ภาพยนตร์เพื่อสังคมต้องการสื่อความหมายเกี่ยวกับปัญหาสังคม ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มทั้ง 10 ท่าน เข้าใจสิ่งที่ภาพยนตร์ต้องการสื่อเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ เข้าใจว่าภาพยนตร์กำลังนำเสนอเกี่ยวกับปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบัน ทั้งเรื่องของยาเสพติด การท้องก่อนวัยอันควร รวมถึงโทษของการสูบบุหรี่ โดยมีเหตุผลว่า เพราะ เป็นสิ่งที่พบเห็นในชีวิตประจำวันอยู่แล้ว จากข่าวที่นำเสนอผ่านสื่อต่างๆ จึงไม่ใช่เรื่องยากเลยที่จะทำความเข้าใจกับสิ่งที่ภาพยนตร์ต้องการสื่อ ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของผู้เข้าร่วมสนทนา เช่น

“...เข้าใจ มันก็เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นให้เห็นบ่อยไปในสังคมบ้านเรา มันก็เข้าใจได้ไม่ยากนะ...”

นางพร เพชรอร่าม

“...ภาพยนตร์แนวนี้สื่อให้เห็นถึงการเกิดปัญหาและทำให้เข้าใจถึงปัญหานั้นๆ ได้อย่างชัดเจน จริงๆ มันก็เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่นในปัจจุบันอยู่แล้ว...”

ฐิติภรณ์พร เชาว์ช่างเหล็ก

“...มันก็เริ่มจากเล่าเรื่องต้นตอการเกิดปัญหาและวิธีแก้ปัญหา ไปจนถึงบทสรุป ในการแก้ปัญหา...”

ณัฐวรรณ บัวระพา

สำหรับผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบางท่านสามารถอธิบายถึงสิ่งที่ ภาพยนตร์ ต้องการสื่อความหมายในแต่ละเรื่องออกมาได้อย่างละเอียด ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของผู้เข้าร่วมสนทนา เช่น

“...Thank you for smoking ภาพยนตร์เรื่องนี้นอกจากจะสะท้อนปัญหาสังคมสังคมอยู่ตอนนี้แต่ก็มีแนวให้คิดอยู่ว่า ปัญหาการดูดบุหรี่ที่ทำให้คนเสียชีวิตมันไม่ใช่ทั้งหมด ทุกอย่างล้วนแต่เป็นการเลือกของผู้บริโภคเอง...”

อัศวพล สามสาหร่าย

“...Juno ปัญหาที่เกิดขึ้นในภาพยนตร์เรื่องนี้ มันเป็นปัญหาเกี่ยวกับสังคมยุคนี้มาก เพราะท้องก่อนวัยอันควรมีมากเหลือเกิน และเป็นปัญหาในสังคมยุคนี้มาก และปัญหานี้ยังไม่มีทางแก้หรือทางออกที่ดี และมีให้เห็นได้ยากทุกวัน เห็นได้จากสื่อทั้งสื่อนั้น เช่นโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ สื่อทางเน็ต และวิทยุ –อยากให้สังคมตระหนักถึงปัญหานี้ให้มาก ไม่ใช่แค่วัยรุ่น แต่อยากให้รวมถึงครอบครัวน่าจะให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก เพราะถ้าครอบครัวให้ความสำคัญปัญหาสังคมท้องก่อนวัยก็คงไม่เกิดปัญหานี้เป็นจำนวนมากนัก...”

“...ปัญหายาเสพติดเมื่อพ.ศ.2536 นั้นดูเหมือนจะไม่ได้สะท้อนถึงแค่สังคมอำเภอสามชุกเป็นที่แรกและที่เดียว ยังมีชุมชนที่ติดยาเสพติดแบบนี้เป็นจำนวนมาก และยังหาวิธีแก้ปัญหาไม่ได้ บางชุมชนเกิดมาก็เห็นการเสพยา สูบและฉีด ยาเสพติดพวกนี้แล้ว จึงทำให้การเสพยาเหมือนเป็นเรื่องปกติ และเสพติดกันเหมือนเป็นปัจจัยที่5 ปัญหาคือ ยังคนในสังคมไม่รู้ว่ามันดี หรือไม่ดี ขนาดยังคิดและขาดการอบรม รวมถึงรู้เท่าไม่ถึงการณ์จึงนำไปสู่การชักชวน และเสพยาเป็นกลุ่มๆ...”

โรสลิน เศรษฐีวารศิริ

1.2 ประสบการณ์เดิมทั้งทางตรงและทางอ้อมหรือสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการทำความเข้าใจความหมายในภาพยนตร์ที่ต้องการสื่อ

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มโดยส่วนใหญ่เห็นว่า ประสบการณ์มีส่วนช่วยต่อการทำความเข้าใจความหมายของภาพยนตร์ที่ต้องการสื่อ เนื่องจากจะทำให้รู้สึกเข้าถึงจิตใจหรือความรู้สึกนึกคิดของตัวละครได้ดีกว่า ผู้ที่ไม่เคยผ่านประสบการณ์ รวมถึงสภาพแวดล้อม บุคคลใกล้ชิด ซึ่งถือเป็นประสบการณ์ทางอ้อมก็มีส่วนช่วยให้ทำความเข้าใจภาพยนตร์ได้ง่ายขึ้นด้วยเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของผู้เข้าร่วมสนทนา เช่น

“...มีผลมากเนื่องจากปัญหาในภาพยนตร์อาจเป็นเรื่องไกลตัวสำหรับผู้ ดู เนื่องด้วยความแตกต่างทางด้านสังคม วัฒนธรรม และภาษา แต่หากภาพยนตร์เรื่องใดบังเอิญเป็นเรื่องที่ผู้ชมเคยมีประสบการณ์ด้วยตัวเองมาก่อน ก็จะทำให้เกิดอารมณ์ร่วมมากขึ้น ทำให้ทำความเข้าใจและตระหนักถึงสารที่ภาพยนตร์ต้องการสื่อได้ดีขึ้น...”

เอมิกา เพ็งแพง

“...มีผล ทำให้เราเข้าใจ สิ่งที่ภาพยนตร์ต้องการจะสื่อมากขึ้น หรือเข้าใจง่ายขึ้น นั่นเอง...”

วราภรณ์ สิงห์ล่อ

“...มีเพราะจากประสบการณ์จริงและสิ่งแวดล้อมทางสังคมปัจจุบันเป็นสื่อให้เห็นทำให้
เข้าใจมากยิ่งขึ้น...”

ดุยพล วัฒนกุล

“...มีส่วนนะ เพราะเวลาคนเราดูหนัง ก็มักจะนึกถึงตัวเอง มันจะทำให้คิดว่า เออ ชั้นก็เป็น
แบบนี้ หรือเคยเป็น อาจจะได้คิดตามบทบาทของตัวละคร...”

มัชฌิม ไพบูลย์กิจ

“...เพราะปัญหาในภาพยนตร์ที่ชม บางเรื่องค่อนข้างไกลตัว ในบางครั้งจึงไม่ค่อยเข้าใจถึง
อารมณ์และความรู้สึกอย่างแท้จริงที่เกิดขึ้นใน ณ ขณะนั้น...”

ณัฐพงศ์ นิลพรหม

“...ถ้ามีประสบการณ์ก็คงจะทำให้อินมากขึ้น แต่เราไม่เคยต้อง ไม่เคยติดยา บุหรี่เราก็ไม่
ดูด เออ คนรอบข้างก็ไม่มีนะ เราก็ดูรู้เรื่องเข้าใจ และไม่ได้เสียอรรถรสอะไรนะ ...มันก็รับรู้ได้นะ
จากพวกที่วิเคราะห์ก็เคยผ่านตามมา...”

อัครพล สามสาหร่าย

“...หนังแนวนี้มันไม่สามารถโน้มน้าวจิตใจคนได้ทั้งหมด สุดท้ายมันก็ขึ้นอยู่กับคน ความคิด
ของคน ประสบการณ์ที่เคยเจอมา สภาพแวดล้อมที่โตมา”

โรสลิน เศรษฐีวราศิริ

นอกจากประสบการณ์ จะมีส่วนช่วยต่อการทำความเข้าใจความหมายของ ภาพยนตร์ที่
ต้องการสื่อ แล้ว ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม บางคนยังให้ความเห็นว่า ประสบการณ์ยังสามารถช่วย
ดึงดูดให้ผู้ชม สนใจที่จะมาดูภาพยนตร์ที่มีความเกี่ยวเนื่องหรือคล้ายคลึงกับประสบการณ์ที่ตนเอง
เคยประสบมาอีกด้วย ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของผู้เข้าร่วมสนทนา เช่น

“...ยิ่งถ้าเราได้รู้ว่าหนังนำเสนอเรื่องราวคล้ายกับชีวิต ของเราหรือว่าคนใกล้ชิด หรือเรื่องที่เราเคยได้ยินมา มันก็มีผลเหมือนกันนะที่จะทำให้คนๆนั้น สนใจอยากจะทำหนังเรื่อง นั้นขึ้นมา เพราะว่าอยากู่ว่ามันจะเหมือนเรื่องของเรา หรือเรื่องที่ได้ยินมา ธิปาว...”

อัครพล สามสาหร่าย

“...แล้วยิ่งถ้าช่วงที่หนังกำลังเข้าฉาย แล้วเราประสบปัญหาคล้ายกับหนัง มันยังมีส่วนกระตุ้นมากยิ่งขึ้นไปอีก...”

ณัฐพงศ์ นิลพรหม

2. ทัศนคติของผู้ชมเกี่ยวกับปัญหาสังคมจากการชมภาพยนตร์เพื่อสังคม

ผู้วิจัยได้ทำการสรุปทัศนคติของผู้ชมเกี่ยวกับปัญหาสังคมจากการชมภาพยนตร์เพื่อสังคม โดยแบ่งเป็นประเด็นที่น่าสนใจ 2 ประเด็น ได้แก่

ประเด็นที่หนึ่ง ทัศนคติต่อภาพยนตร์เพื่อสังคม

ประเด็นที่สอง ทัศนคติต่อเนื้อหาปัญหาสังคมที่ภาพยนตร์เพื่อสังคมต้องการสื่อ

2.1 ทัศนคติต่อภาพยนตร์เพื่อสังคม

ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม ทุกคนชอบภาพยนตร์เพื่อสังคม เนื่องจากเป็นภาพยนตร์ที่ดี สร้างสรรค์สังคม มีข้อคิดเตือนใจผู้ชม แต่เห็นว่า ภาพยนตร์เพื่อสังคม ส่วนใหญ่เป็นภาพยนตร์ที่มีลักษณะในการนำเสนอที่ค่อนข้างเครียด เข้าถึงได้ยากดูแล้วทำความเข้าใจยาก ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของผู้เข้าร่วมสนทนา เช่น

“...ก็อย่างที่บอกหนังมันก็มีหน้าที่หลักของมันอ ยู่แล้วคือ สร้างความบันเทิง ถ้าคนที่ชอบหนังแนวนี้มันก็ต้องถูกใจอยู่แล้ว และเค้าก็จะอินกว่าคนทั่วไปที่ไม่ได้ชอบหนังหนักๆพวก ปัญหาสังคมพวกนี้ แต่ส่วนตัวก็ชอบนะ มันชัดเจนในการนำเสนอดีว่าต้องการบอกอะไร...”

ดุลยพล วัฒนกุล

“...ก็ชอบนะ แต่ส่วนใหญ่เป็นหนังที่เข้ าถึงค่อนข้างยาก แล้วคนจะคิดไปก่อนว่าต้องเครียดแน่ถ้าไปดู มันก็ขึ้นอยู่กับการนำเสนอของผู้กำกับด้วย ว่าดึงดูดคนให้สนใจมากแค่ไหน...”

โรสลิน เศรษฐีวราศิริ

“...เพราะนอกจากปัญหาสังคมแล้วยังให้แนวความคิดไปในเรื่องของจรรยาบรรณของคนในสังคมที่น่าเสนอให้เห็นจากตัวละคร ในเรื่องซึ่งรู้ว่าสิ่งที่ทำมันไม่ควรกระทำแต่ก็ต้องทำเพื่อผลประโยชน์ของตัวเองมากกว่าส่วนรวม...”

ณัฐพงศ์ นิลพรหม

“...คิดว่าขอบนะ ก็ให้ความบันเทิงผ่านทางพฤติกรรมที่แสดงถึงสันชาตญาณดิบของตัวละครบางเรื่องที่น่าเสนอมาก็เห็นด้วยว่า มันก็เอจจริงนะ...”

ณัฐวรรณ บัวระพา

“...เพราะนอกจากนำเสนอปัญหาสังคม ซึ่งนำไปสู่การให้ข้อคิด และคติเตือนใจต่อผู้ดูแล้ว ก็ยังให้ความบันเทิงไปด้วย (ความรู้สึกส่วนตัว)...”

นาถพร เพชรอร่าม

“...หนังทั้ง 3 เรื่องมันก็ไม่ได้น่าเบื่ออะไร ถึงแม้มันจะปะหน้าว่าเป็นหนังสะท้อนปัญหาอย่าง Juno ก็ดูสนุกนะแถมประเด็นที่หนังต้องการสื่อก็ยังอยู่...”

ฐณัฐพร เชาว์ช่างเหล็ก

2.2 ทศนคติต่อเนื้อหาปัญหาสังคมที่ภาพยนตร์เพื่อสังคมต้องการสื่อ

ภาพยนตร์ทั้ง 3 เรื่อง ทำให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ส่วนใหญ่เกิดความ ประทับใจในเนื้อหาที่นำเสนอว่ามี การสื่อออกมาได้ดี โดยแสดงให้เห็น ที่มาของ ปัญหาที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งแนวทางแก้ปัญหา อีกทั้งยังสร้างความสนุกสนานสอดแทรกมาในเนื้อหาที่มีสาระ โดยเฉพาะ เรื่องสามชุก และ Juno ที่ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่าการนำเสนอที่เข้าใจได้ง่ายสอดแทรกความบันเทิงเพื่อลดทอนความน่าเบื่อน่ายของ ภาพยนตร์เพื่อสังคมลง ส่วน Thank you for smoking ก็มีเนื้อหาที่ดำเนินเรื่องผ่านตัวละครหลักที่ให้ผู้ชมได้ติดตาม แม้ว่าในตอนแรกจะรู้สึกเบื่อหน่ายกับภาพยนตร์ เรื่อง Thank you for smoking แต่เมื่อชมไปเรื่อยๆก็ สนใจที่จะติดตามเนื้อหา ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของผู้เข้าร่วมสนทนา เช่น

“...ดูแล้วสนุกกว่าภาพยนตร์เพื่อสังคมเรื่องอื่น ที่ปกติแล้วจะให้ความรู้สึกเหมือนดูละครมากกว่าดูหนัง พล็อตจะดูเขยๆไม่สนุก ไม่น่าสนใจ และไม่น่าเสียเงินดู ...”

เอมิกา เฟิงแพง

“...สามชุกก็สนุกดีดูเป็นหนังวัยรุ่นได้เพลินๆ แต่ก็ยังมีบางตอนที่ยังแอบสอดค้ำส ोनหรือข้อคิดเขยๆ ที่อูๆ อยู่บ้างแต่ก็ไม่ได้น่าเกลียดเท่าไร ...”

วราภรณ์ สิงห์ลอ

“...ดูโน้ยังแล้วใหญ่ เพราะถ้าเป็นหนังเพื่อสังคมทั่วไปการท่องก่อนแต่งจะต้องโดนประณามหรือทำให้มองในแง่ลบมากๆอย่ามีเพศสัมพันธ์กันนะเด็กๆปะมาณนั้น แต่ดูโน้มันดูแล้วรู้สึกบวก คำไม่ได้ประณามเด็กว่าอีนี่มันใจแตกอีนี่มันเลว คำก็ไม่ได้ส่งเสริมให้มาท่องกันหะแต่คำก็ทำให้เห็นว่าทุกปัญหามันก็มีทางออกของมันนะ...”

มัชฌิม ไทศาลยกิจ

“...โดยส่วนมากตัวเองจะเป็นผู้สร้างปัญหาสังคม หรือเป็นผู้เป็นจุดเริ่มของการแก้ไขปัญหาสังคม มันเหมือนเป็นตัวแทนของคนในสังคมที่ประสบปัญหาแบบนี้ คิดว่าคำก็นำเสนอได้ดี มันเห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้น แล้วก็การแก้ไขปัญหานั้นของตัวเองละคร แต่ Thank you for smoking บางทีเรื่องก็สลับไปสลับมา ตลอดเวลา งงนิดหน่อย...”

อัศวพล สามสาหร่าย

“...Thank you for smoking มีสิ่งที่ประทับใจมากที่สุดในภาพยนตร์เรื่องนี้ที่สังคมเราต่อต้านยาสูบแต่ก็มีอีกฝ่ายที่ต่อต้านไม่ให้ยาสูบหายไปจากสังคมโดนโฆษณาแฝงใน ภาพยนตร์ เพราะเห็นความคิดของเค้าสำเร็จ ที่เค้าคิดและทำได้ แต่ก็ยังเป็นผลเสียต่อสังคมเรามากในปัจจุบัน มันก็เห็นความขัดแย้งกันเองของคนเรา มันก็มีหลายด้าน เพื่อผลประโยชน์บ้าง เพื่อตัวเองบ้าง...”

ณัฐพงศ์ นิลพรหม

“...ชอบที่มีการนำเสนอปัญหาและมีวิธีแก้ปัญหาด้วย เขาด้านที่ไม่ค่อยมีคนมาทำมาทำ Juno นี่แปลกใหม่ดี ความคิดแบบนี้ไม่เคยเจอ เจ๋งดี...”

ณัฐพงศ์ นิลพรหม

“...Thank you for smoking นี่ตอนแรกดูก็ว่าน่าเป็๊อะนะ แต่พอดูไปเรื่อยๆ ก็ชักสนใจ เพราะตัวเอกนี่แหละ เนื้อเรื่องด้วยนำเสนอลึกดีเกี่ยวกับวิธีการประชาสัมพันธ์ของบริษัทบุหรี่...”

นาถพร เพชรอร่าม

“...Thank you for smoking กับ Juno นี่อาจจะเพราะเป็นผู้กำกับคนเดียวที่นะ ชอบบทพูดมาก เราดูไปเราก็อินไปนะว่าถ้าเกิดเราไปอยู่ในสถานการณ์อย่างนั้น เป็นเราเราจะพูดโต้แย้งยังไง ทำให้เราคิดได้ว่าตัวเอกเขาสามารถพูดแย้งจนออกมาได้...”

โรสลิน เศรษฐีวราศิริ

3. ความตระหนักถึงปัญหาสังคมของผู้ชมที่ได้รับผ่านจากภาพยนตร์เพื่อสังคม

ผู้วิจัยได้ทำการสรุปความตระหนักถึงปัญหาสังคมของผู้ชมที่ได้รับผ่านจากภาพยนตร์เพื่อสังคมโดยแบ่งเป็นประเด็นที่น่าสนใจ 2 ประเด็น ได้แก่

ประเด็นที่หนึ่ง ความเข้าใจการนำเสนอทิศทางหรือแนวทางการแก้ปัญหาของภาพยนตร์เพื่อสังคม

ประเด็นที่สอง คุณค่าที่ได้รับหลังจกชมภาพยนตร์เพื่อสังคม

3.1 ความเข้าใจการนำเสนอทิศทางหรือแนวทางการแก้ปัญหาของภาพยนตร์เพื่อสังคม

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม เห็นว่าภาพยนตร์เพื่อสังคมทั้ง 3 เรื่องที่ได้ชมไปนั้น มีการนำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาให้เห็นอย่างเด่นชัด โดยเฉพาะภาพยนตร์เรื่อง Juno แต่คิดว่าวิธีการแก้ปัญหาของตัวละครเอกในเรื่อง Juno นั้น ในความเป็นจริงแล้วอาจเป็นไปได้ยาก ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของผู้เข้าร่วมสนทนา เช่น

“...ภาพยนตร์บางเรื่อง ในช่วงถ่ายได้นำคนดูไปสู่แนวทางการแก้ปัญหา ซึ่งอาจใช้ได้จริงหรืออาจทำไม่ได้ในทางปฏิบัติ แต่สิ่งที่ทุกเรื่องเหมือนกันคือชี้ให้เห็นถึงปัญหา หลังจากนั้นก็เป็นหน้าที่ของคนดู ที่จะวิเคราะห์และหาหนทางมาประยุกต์ใช้แก้ปัญหาในชีวิตจริง...”

ณัฐวรรณ บัวระพา

“...ก็นำไปสู่ทิศทางนะ อย่างเรายังเคยคิดว่าถ้าเกิดมีน้องวัยรุ่นท้องก็จะให้ทำแบบจูนี่เนี่ยแหละ เพียงแต่ในหนังสือมันอาจจะแบบไอ้คนทั้งโลกเข้าใจ แต่ในชีวิตจริงมันก็คงจะไม่ใช้แบบนี้ นจะมีชกก็คนกันเขียวที่เข้าใจ คนดูก็น่าจะคิดเองได้นะ...”

มัชฌิม ไพบูลย์กิจ

“...แน่นอน ส่วนใหญ่มันก็จะแนะแนวทางแก้ปัญหาอะนะ อย่างจูนี่ชัดเจนนเลยถึงแนวทางแก้ปัญหาของตัวเอง แต่มันก็อยู่ที่ว่ามันถูกต้องรึป่าว...”

วราภรณ์ สิงห์ลล

“...ภาพยนตร์เมื่อคนดูจบไปแล้วก็จะเกิดการจดจำ หรือนำไปเล่าต่อ ถ้าแสดงการแก้ปัญหา หรือผล จากการกระทำต่างๆขึ้น ก็จะทำให้เรารู้ว่าสิ่งเหล่านั้น เป็นสิ่งที่ดีควรทำตาม หรือ ไม่ควรทำตาม...”

ณัฐพงศ์ นิลพรหม

นอกจากนี้ ยังมีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบางท่านเสนอแนะเกี่ยวกับการนำเสนอด้วยว่า ควรมีการเสนอแนวทางแก้ปัญหาที่หลากหลายในเนื้อหาของภาพยนตร์ เนื่องจากจะได้เป็นทางเลือกให้ผู้ชมได้คิด วิเคราะห์ว่าทางเลือกใดเป็นทางเลือกที่ดีที่สุด แทนการคิดแทนผู้ชม และยังให้ความเห็นอีกด้วยว่าแนวทางที่จะแก้ปัญหาสังคมให้ได้ผลอย่างจริงจังควรได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐด้วย ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของผู้เข้าร่วมสนทนา เช่น

“...หนังสือเสนอวิธีแก้ปัญหาอะนะ แต่อาจบอกเพียงมุมมองเดียว และควรมีหลายๆมุมมองให้คนดูลองพิจารณาตัดสินใจ...”

นาถพร เพชรอร่าม

“...ดูจบก็อินนะ ก็คิดนะว่า เออ บ้านเรามันมีปัญหาแบบในหนังเยอะนะ เมื่อไหร่จะมีคนมาช่วยกันแก้ไขอย่างจริงๆ จังๆ อะที่ อย่างเรื่องสูบบุหรี่ก็เข้าใจนะว่ามันเป็นสิทธิส่วนบุคคล แต่พอเอาเข้าจริงก็ไม่เคารพสิทธิคนที่ไม่สูบบ้าง...”

เอมิกา เฟิงแพง

“...แนวทางแก้ปัญหาในหนังมันมี แต่มันจะทำได้จริงอย่างนั้นรีเปลา มันก็จะขึ้นอยู่กับว่า ภาครัฐจะให้ความสนใจมากน้อยแค่ไหน...”

ฐณ์ภูริพร เซาร์ช่างเหล็ก

“...มีในภาพยนตร์บางเรื่อง แต่แนวทางในการแก้ปัญหาแต่ละปัญหาย่อมมีความแตกต่างตามแต่ละกรณี คาดหวังว่าควรมีแนวทางการแก้ไขปัญหา เป็นกรณีตัวอย่างเพื่อให้ผู้ชมหลักเล็ง การเกิดปัญหา หรือแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นแล้ว...”

โรสลิน เศรษฐีวราศิริ

“...มันควรจะนำเสนอแนวทางแก้ไขบ้างนะ ถ้าอยากให้เกิดดูหนังแบบนี้มากขึ้น ก็ควรนำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาด้วย เพราะถ้าจบแบบให้ไปคิดเอาเองนี่ ก็อาจจะไปกันคนละทางได้ ก็วัยรุ่นมักจะคิดอะไรที่มันแหวกแนวเสมอ...”

ศุภพล วัฒนกุล

3.2 คุณค่าที่ได้รับหลังจากชมภาพยนตร์เพื่อสังคม

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม เห็นว่า ภาพยนตร์เพื่อสังคมทั้ง 3 เรื่อง ให้แง่คิดดี ๆ ในการแก้ปัญหา มุมมองความคิดของตัวละคร ทำให้ผู้ชมรู้สึกร่วมไปกับตัวละคร ความสัมพันธ์ของครอบครัว ซึ่งถือเป็นคุณค่าที่ได้รับจากการชมภาพยนตร์ ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของผู้เข้าร่วมสนทนา เช่น

“...คุณค่าของมันก็คือปัญหาที่หนังพยายามจะนำเสนอแหละ ภาพยนตร์เพื่อสังคมชื่อมัน ก็บอกอยู่แล้ว แต่สิ่งที่น่าจดจำก็น่าจะเป็นแนวทางของตัวละครที่สื่อสารนะ อย่างเรื่อง TKFS ที่นี่ก็ได้ออกมาอมรับกับสถาบันแล้วว่า การดูบุรีเป็นอันตราย และเป็นที่ยอมรับในสาธารณะมากพอที่ทุกคนจะตระหนักถึงโรคภัยที่จะตามมา และได้เน้นและย้ำว่า เป็นการเลือกตัดสินใจและความรับผิดชอบของผู้บริโภคเองทั้งสิ้น...”

อัศรพล สามสาหะราย

“...มันทำให้เราได้ค้นพบว่าสุดท้ายแล้วปัญหามันย่อมมีทางออกเสมอ แต่ก็ขึ้นอยู่กับว่าแต่ละคนจะแก้ปัญหานั้นยังงัย...”

ณัฐวรรณ บัวระพา

“...ผลที่เกิดขึ้น หรือจุดเปลี่ยน (climax) ที่ทำให้คนๆหนึ่งคิดได้ มันก็คือการให้แง่คิดแก่ผู้ชม นะ...”

นาถพร เพชรอร่าม

“...ตอนที่แม่พูดให้กำลังใจวาน หลังจากที่รู้ว่าลูกติดยา และเพราะอะไร โหย แอบน้ำตา คอล...”

ฐณัฐพร เชาว์ช่างเหล็ก

“...คำพูดของตัวละคร บทสนทนา และการกระทำของตัวละครที่โดนใจในบางฉาก อย่าง ตอนที่ลูกของนิคพูดให้กำลังใจนิค ก็แอบซึ้งพ่อลูกเค้า...”

อัครพล สามสาหร่าย

อย่างไรก็ตาม ผู้เข้าร่วมสัมมนากลุ่ม บางท่านเห็นว่า แม้ ภาพยนตร์ เพื่อสังคมได้สร้างคุณค่าให้แก่จิตใจผู้ชม แต่จะทำให้ผู้ชมเกิดความคล้อยตามได้ หากมันเป็นเรื่องที่ยังไม่เกิดขึ้นกับตนเองหรือคนใกล้ชิดจริง เมื่อดูแล้วก็ปล่อยภาพไป เมื่อภาพยนตร์จบคุณค่าทางสังคมที่ภาพยนตร์พยายามจะนำเสนอก็จบด้วยเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของผู้เข้าร่วมสนทนา เช่น

“...เมื่อคนดูชมจบก็จะมีการวิจารณ์ภาพยนตร์ไปตาม วิจารณ์ญาณของแต่ละคนเป็นธรรมดา เพราะหนังแสดงออกมาเป็นทางเลือกหนึ่งแต่ในความเป็นจริงแล้ว ยังมีทางเลือกอีกมากมาย แล้วแต่ วิจารณ์ญาณของแต่ละบุคคลไป...”

มัชฌิม ไพบูลย์กิจ

“...ก็อาจจะทำให้คนรู้สึกถึงปัญหาในช่วงเวลานั้น (ช่วงที่ดูหนังใหม่ๆ) แต่พอเวลาผ่านไปก็เหมือนเดิม ก็ไม่ได้คิดที่จะทำอะไร...”

ณัฐพงศ์ นิลพรหม

“...ถึงอินก็อินแป๊บเดียว ถึงคิดได้ก็คิดได้แว็บหนึ่ง เพราะในหนังแนวนี้มันก็นำเสนอวิธี
แก้ปัญหาด้วย สมมติถ้าเด็กได้ดูเรื่อง Juno แต่เด็กก็ยังไม่ได้ท่องหรือเกิดปัญหาแบบเดียวกับใน
หนัง สักพักก็ลืมไป...”

ดุลยพล วัฒนกุล

“...อาจจะเพราะว่าปัญหาในหนังมันไกลตัว ก็ไม่ได้รู้สึกสนใจอะไร ก็เราไม่ได้ทำแบบนั้น
เพื่อนเราก็ไม่มี เลยไม่ได้คิดว่ามันเป็นปัญหาอะไรสำหรับเรา...”

วราภรณ์ สิงห์หลอ

“...มันก็คงสะกิดให้รู้สึกคล้อยตามเนื้อหาของภาพยนตร์นะ แต่คงไม่ถึงขนาดที่จะต้องลุก
ขึ้นมาทำอะไรเพื่อสังคมขนาดนั้น...”

โรสลิน เศรษฐีวราศิริ

และยังให้ความเห็นอีกด้วยว่า คงทำอะไรให้สังคมไม่ได้มากไปกว่า การทำหน้าที่ของตน
ให้ดีที่สุด ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของผู้เข้าร่วมสนทนา เช่น

“...การทำหน้าที่ของตัวเองให้ดีที่สุดน่าจะดีที่สุดนะ สังคมเราปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปมากเพราะ
ส่วนใหญ่แล้วจะเห็นแต่ตัวเองจนลืมนึกถึงคนอื่นแต่ทุกคนต้องทำเพื่อตัวเองเป็นส่วนใหญ่...”

เอมิกา เฟิงแพง

“...จริงๆแล้วก็อยากนะ อยากมีส่วนร่วมที่จะทำให้สังคมมันดีขึ้น แต่ที่ทำได้ดีที่สุดคงเป็น
การทำตัวเองให้เป็นคนดี ไม่ออกนอกกลุ่มนอกรทาง ไม่ทำในสิ่งที่มันผิดกฎระเบียบของสังคม คงจะ
เป็นสิ่งที่ทำได้ดีที่สุดแล้ว...”

โรสลิน เศรษฐีวราศิริ

กลุ่มสนทนาที่ 3 กลุ่มนักรณรงค์และเคลื่อนไหวเพื่อสังคม

ในการสนทนากลุ่มของกลุ่มนักรณรงค์และเคลื่อนไหวเพื่อสังคมจากทั้งมูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ มูลนิธิป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และมูลนิธิเพื่อนหญิงทั้งชายและหญิง หลังจากทีกลุ่มผู้เข้าร่วมการสนทนาได้ชมภาพยนตร์เพื่อสังคมทั้ง 3 เรื่องแล้ว ซึ่งผลการวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. การรับรู้เกี่ยวกับปัญหาสังคมของผู้ชมจากการชมภาพยนตร์เพื่อสังคม

ผู้วิจัยได้ทำการสรุปการรับรู้เกี่ยวกับปัญหาสังคมของผู้ชมจากการชมภาพยนตร์เพื่อสังคม โดยแบ่งเป็นประเด็นที่น่าสนใจ 2 ประเด็น ได้แก่

ประเด็นที่หนึ่ง การเข้าใจในสิ่งที่ภาพยนตร์เพื่อสังคมต้องการสื่อความหมายเกี่ยวกับปัญหาสังคม

ประเด็นที่สอง ปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อการรับรู้เนื้อหาที่ภาพยนตร์นำเสนอ (ประสบการณ์เดิมทั้งทางตรงและทางอ้อมหรือสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการทำความเข้าใจความหมายที่ภาพยนตร์ต้องการสื่อ)

1.1 การเข้าใจในสิ่งที่ภาพยนตร์เพื่อสังคมต้องการสื่อความหมายเกี่ยวกับปัญหาสังคม

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ทุกคนมีความเข้าใจ ในสิ่งที่ภาพยนตร์เพื่อสังคมต้องการสื่อความหมายเกี่ยวกับปัญหาสังคมได้อย่างถ่องแท้ โดยสามารถอธิบายถึงเนื้อหาสาระที่ ภาพยนตร์ถ่ายทอดออกมาได้ดี ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของผู้เข้าร่วมสนทนา เช่น

“...เรื่อง *Thank for smoking* การนำเสนอปัญหาจะอยู่ในรูปแบบของการโฆษณา การสื่อสาร เนื้อหาจะเน้นในการทำงานขององค์กรทั้งที่ส่งเสริมและต่อต้านการสูบบุหรี่ เป็นเรื่องของเทคนิคของแต่ละฝ่ายในการเอาชนะเพื่อให้ได้เป็นที่ยอมรับของสังคม ไม่ค่อยมีเนื้อหาที่นำเสนอผลของบุหรี่จริงๆ ว่าเกิดอะไรขึ้นกันแน่ ผลสรุปของเรื่องไม่ได้บอกผลเสียของการสูบบุหรี่ และยังคงคลุมเครืออยู่...”

เอมมิกา คำต๋อย

“...เรื่อง *Juno* การนำเสนอปัญหาเป็นเรื่องของการท้องโดยไม่ต้องการ การนำเสนอเน้นที่เด็กมัธยม ซึ่งอยู่ในช่วงที่อยากรู้ อยากลอง ซึ่งตรงกับปัญหาในปัจจุบัน และเป็นที่น่าเป็นห่วง การ

แก้ปัญหาในเรื่องก็เกิดขึ้นแล้ว ก็อาจจะทำให้เด็กที่มีปัญหากลัวที่จะปรึกษาพ่อแม่ได้ ลดการทำ
 แท่งเถื่อน และเด็กกำพร้า แต่ไม่ได้ชี้ให้เห็นว่าควรจะใช้ถุงยางอนามัย เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการ
 ตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ และอาจทำให้เด็กเข้าใจว่าถึงแม้จะเกิดการผิดพลาดก็ไม่เป็นไร ถึง ังอย่างไร
 ก็มีคนรับเลี้ยงดูเด็ก ซึ่งอาจไม่ใส่ใจในการป้องกัน และไม่เหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย คือ ชิงสุก
 ก่อนห้าม ไม่รักนวลสงวนตัว...”

นฤมล อ้วนไพศาลวงษ์

“...เรื่อง สามชุก การนำเสนอปัญหาเป็นเรื่องราวของเด็กติดยา ซึ่งเกิดจากปัญหาที่เกิดขึ้น
 จากครอบครัวที่ขาดความเข้าใจ ความรัก เป็นการนำเสนอที่สะท้อนถึงสาเหตุที่ทำให้เด็กหันเข้าสู่
 ยาเสพติด เป็นการนำเสนอเป็นเรื่องราวที่เหมือนชีวิตจริง สะท้อนให้เห็นความเป็นจริงที่เกิดขึ้นใน
 สังคม เนื้อเรื่องได้แสดงให้เห็นถึง การบำบัดรักษาที่ช่วยทำให้คนในสังคมเปิดใจให้กว้างเพื่อ
 ยอมรับและให้อภัย กาสกับคนที่เคยทำผิดพลาด และชี้ให้เห็นว่าความรักความห่วงใยของคนใน
 ครอบครัว เป็นยาชั้นดีในการบำบัดและ เตือนสติให้คนที่เคยทำผิด กลับตัวเป็นคนดี ผลสรุปของ
 เรื่องน่าดีใจที่ความใส่ใจ ความพยายามของครูคนหนึ่งทำให้ลูกศิษย์ได้ดี...”

นิติพงษ์ ชัยยา

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มยังเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ที่ภาพยนตร์เพื่อสังคมต้องการบอกได้อย่าง
 ถูกต้อง ว่าภาพยนตร์แต่ละเรื่องต้องการบอกอะไร ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของผู้เข้าร่วมสนทนา
 เช่น

“...นำเสนอที่มาของปัญหาทั้ง 3 เรื่องนะ อย่างเรื่อง *Thank you for smoking* ได้สื่อ
 ความหมายปัญหาการ สูบบุหรี่ว่าเกิดจากการใช้โฆษณาเพื่อชักจูงให้คนสูบบุหรี่ แต่การนำเสนอ
 ไม่ได้เด่นชัดที่จะเข้าใจได้เลยในตอนแรก...”

ส่วนเรื่อง *Juno* สื่อความหมายถึงปัญหาการทำแท้ง แต่สาเหตุที่ทำให้เกิดไม่ได้สื่อให้เห็น
 อย่างชัดเจนว่าเกิดจากอะไร ซึ่งอาจตีความได้หลายความหมาย เช่น ค วามไม่พร้อม ความกลัว
 คนรอบข้างไม่ยอมรับ

เรื่อง สามชุก สื่อความหมายปัญหาเด็กติดยาซึ่งสื่อให้เห็นว่าเกิดจากปัญหาครอบครัว ทั้ง
 เรื่องขาดความรัก ความอบอุ่น ความเข้าใจ ความกดดันต่างๆ...”

ขนานฟ้า ฤทธิ์จรูญ

“...อย่างJuno กับ สามชุกนี่ มันมีแนวทางการแก้ปัญหาของตัวละครอย่างชัดเจนอยู่แล้ว แต่ Thank you for smoking นี่เหมือนกับที่ตัวเอกในหนังเรื่องนี้ ที่จะบอกให้ทุกคน "คิดเอง" ว่าอะไรถูกหรือผิดก่อนที่จะตัดสินใจ ซึ่งมันก็น่าจะทำให้ผู้ชมมีส่วนร่วมไปกับหนัง คือถ้าเป็นเราจะทำยังไง มันก็จะทำให้คนเข้าใจในปัญหาที่มันเกิดขึ้นในสังคมมากขึ้น...”

ลัดดา เชียงหลิว

“...ถึงในภาพยนตร์เรื่องนี้จะมีตัวเอกที่เป็นฝ่ายสนับสนุนหรือก็จริงอยู่ แต่ภาพยนตร์ก็สื่อออกมาให้เห็นว่าไม่มีการละเลยโทษของบุหรี ในหนังมีการกล่าวร้ายอยู่หลายครั้งว่า สินค้าประเภทนี้คร่าชีวิตผู้คนถึง 1,200 คนต่อวัน วัตถุประสงค์ของเค้าก็ชี้ให้เห็นโทษของบุหรีแหละถึงจะไม่ได้บอกตรงๆก็เถอะ...”

อรทัย ทาโสม

1.2 ประสพการณ์เดิมทั้งทางตรงและทางอ้อมหรือสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการทำความเข้าใจความหมายในภาพยนตร์ที่ต้องการสื่อ

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มทุกคนเห็นว่าประสพการณ์เดิมทั้งทางตรงและทางอ้อมหรือสิ่งแวดล้อมมีผลต่อการรับรู้ และทำความเข้าใจความหมายในภาพยนตร์ที่ต้องการสื่อ เพราะภาพยนตร์เพื่อสังคมส่วนใหญ่จะนำเสนอถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งบางปัญหาก็เป็นเรื่องใกล้ตัวสำหรับผู้ชมบางคน ดังนั้น ประสพการณ์มันช่วยให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น แม้ว่าจะเป็นเพียงประสพการณ์จากการบอกเล่าจากผู้อื่นก็ตาม ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของผู้เข้าร่วมสนทนา เช่น

“...พี่ว่ามีผลมากเหมือนกัน มันก็เปรียบได้กับ ผู้ใหญ่ที่ผ่านประสพการณ์ต่างๆมาก่อนถึงเอาเรื่องราวหรือข้อผิดพลาดที่ตัวเองเคยเจอมาสอนลูกหลานได้นั้นแหละ ถ้าเราเคยผ่านหรือเคยรับรู้ประสพการณ์คล้ายๆกับที่ภาพยนตร์ต้องการบอกมันก็จะทำให้เราคิดตามหรือเข้าใจได้ง่ายขึ้นนะ...”

ณิชา ดันติไวทยพันธ์

“...ใช่ ประสพการณ์นี้สำคัญนะ มันทำให้เราเข้าใจอะไรๆได้มากขึ้น บางทีคนที่ดูหนังเป็นเด็กและเยาวชนนี้ยังมีประสพการณ์น้อย มันก็อาจทำให้เค้า ไม่เข้าใจในสิ่งที่หนังอยากจะสื่อสาร

ออกมา อย่างเรื่อง Thank you for smoking อาจเป็นเพราะที่ทำงานตรงนี้ก็รู้ถึงผลกระทบของมันมากหน่อยว่าปัญหามันมาจากอะไรบ้าง...”

ลัดดา เชียงหลิว

“...อาจจะมีผลบ้างในบางเรื่อง เช่นเรื่อง Thank you for smoking ก็ควรจะพอรู้เรื่องเกี่ยวกับองค์กรบุหรี่ยี่ห้อต่างๆ และบทบาทขององค์กรนั้น...”

ศิวนท์ พิพัฒน์เจษฎากุล

“...ประสบการณ์มันทำให้เราอินกะหนึ่งได้มากกว่าคนที่ไม่เคยผ่านเรื่องราวเหล่านั้นมาอย่างสามชุกคนที่เคยผ่านปัญหาเสพติดมา หรือคนที่เคยมีคนรู้จักติดยามันจะเข้าใจได้ง่ายกว่าว่าเหตุผลของปัญหาที่มันเกิดขึ้นจริงๆ แล้วมันมีสาเหตุมาจากอะไร...”

อำพร คำปัด

“...มีเพราะสิ่งแวดล้อมทางสังคมปัจจุบันเป็นสื่อทำให้เห็นทำให้เข้าใจง่ายขึ้น...”

วรรณภา อินทนนต์

2. ทัศนคติของผู้ชมเกี่ยวกับปัญหาสังคมจากการชมภาพยนตร์เพื่อสังคม

ผู้วิจัยได้ทำการสรุปทัศนคติของผู้ชมเกี่ยวกับปัญหาสังคมจากการชมภาพยนตร์เพื่อสังคม โดยแบ่งเป็นประเด็นที่น่าสนใจ 2 ประเด็น ได้แก่

ประเด็นที่หนึ่ง ทัศนคติต่อภาพยนตร์เพื่อสังคม

ประเด็นที่สอง ทัศนคติต่อเนื้อหาปัญหาสังคมที่ภาพยนตร์เพื่อสังคมต้องการสื่อ

2.1 ทัศนคติต่อภาพยนตร์เพื่อสังคม

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มทุกคนมีทัศนคติที่ดีต่อภาพยนตร์เพื่อสังคม คิดว่าเป็นสื่อที่ดีที่จะตีแผ่เรื่องราวปัญหาของวัยรุ่นที่เกิดขึ้นอยู่ในสังคมที่ต้องการให้คนในสังคมร่วมมือกันแก้ไข ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของผู้เข้าร่วมสนทนา เช่น

“...ปัญหามันก็ต้องการการดูแลเอาใจใส่ จากสังคมด้วย ไม่ใช่ต่างคนต่างอยู่ ทุกคนต่างมีหน้าที่ มันไม่ได้ทำลายแค่คนๆ เดียว แต่มันมีผลถึงคนรอบข้างด้วย เพราะฉะนั้นพวหนั่งเพื่อสังคมนี้ มันก็มีส่วนช่วยได้เหมือนกันนะ ถึงมันจะไม่มาก แต่พี่ว่ามันก็ต้องมีคนส่วนหนึ่งที่เก็บเอาไปคิดได้บ้าง จากสิ่งที่หนั่งมันนำเสนอมา...”

ลัดดา เชียงหลิว

“...ดีนะ ถือว่าขอบ มันก็สะท้อนความเป็นอยู่ของสังคม ในอีกมุมมองที่เราอาจจะไม่เคยได้เห็น ไม่เคยได้สัมผัส หรือ ไม่เคยได้รับรู้ ความคิดเห็นส่วนตัวนะ...”

นฤมล อ้วนไพศาลวงษ์

“...หนั่งมันก็พูดถึงปัญหาที่เกิดในสังคมปัจจุบันมากกว่าหนั่งแนวอื่น ๆ นะที่ให้ความบันเทิงซะส่วนมาก แต่ถ้าเทียบกับชีวิตจริงมันดูบันเทิงไปหน่อย เพราะชีวิตจริงมันไม่ได้ราบรื่นไปซะทุกอย่าง อย่างในเรื่องJuno ชีวิตจริงมันโหดร้ายกว่านี้...”

อรทัย ทาโสม

“...มีหนั่งแบบนี้บ้างก็ดีมันจะได้มีอะไรให้คนได้หยุดคิดบ้าง ว่าสังคมมันพัฒนาไปข้างหน้าเฉพาะวัตถุ แต่จิตใจคนก็ควรจะได้รับการดูแลด้วยเหมือนกันนะ ความใกล้ชิดของคนรอบคร้วนี้มีส่วนช่วยลดปัญหาพวกนี้ได้ที่สุด หนั่งมันก็จะทำให้ผู้ใหญ่หันมาใส่ใจเด็กๆของตัวเองมากขึ้นก็ได้...”

เอมมิกา คำตุ้ย

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ยังให้ความเห็นอีกด้วยว่าภาพยนตร์เพื่อสังคมสามารถทำให้เป็นที่รู้จักในวงกว้างได้ สามารถดึงดูดให้ผู้ชมสนใจที่จะดู ภาพยนตร์เพื่อสังคมมากขึ้น เพราะปัจจุบันก็มีภาพยนตร์ เพื่อสังคมหลายเรื่องที่มีวิธีการนำเสนอในลักษณะเดียวกันกับ ภาพยนตร์ ที่ให้ความบันเทิงทั่วไป แต่สอดแทรกสาระเข้าไปในเนื้อหาของ ภาพยนตร์ ให้ผู้ชมสนุกสนานไปกับเนื้อหา ไม่เกิดความเบื่อหน่ายอีกต่อไป

“...จริงนะที่ว่าเด็กๆชอบความบันเทิงสนุกสนานมากกว่า แต่ถ้าเราทำให้สาระเข้าไปอยู่ในความบันเทิงได้เนี่ยมันก็จะค่อยๆซึมซับเข้าไปทีละนิดเอง ถ้าเราลบภาพของภาพยนตร์เพื่อสังคมว่าเป็นภาพยนตร์ที่ดูยาก เครียด ออกไปแล้ว สร้างภาพยนตร์ออกมาให้ดูง่าย สื่อสารให้เข้าใจง่าย สอดแทรกความสนุกลงไปในเนื้อเรื่อง มันก็น่าจะทำให้คนหันมาดู มันก็จะเป็นที่รู้จักในวงกว้างได้นะ ดูอย่าง Juno สิ ก็ถือว่าได้รับความนิยมจากผู้ชมทั่วไปมากเหมือนกันนะ...”

ณิชา ตันติไวยทพันธ์

“...แต่ถ้า Juno สามารถทำให้คนสนใจได้ การนำเสนอภาพยนตร์เพื่อสังคมในลักษณะนี้ก็ น่าจะเป็นแนวทางที่น่าสนใจอยู่ไม่น้อยเลย...”

อรทัย ทาโสม

“...แทนที่เราจะปล่อยให้เด็กเลือกดูหนังกันเอง และดูกันตามลำพัง เราเอาหนังที่วัยรุ่นชอบไปฉายให้ดูเสียเลย แต่เป็นการดูหนังที่เราสามารถ ทยิบฉวยประโยชน์อีกด้านของมันได้น่าจะดีกว่า...”

นิติพงษ์ ชัยยา

2.2 ทศนคติต่อเนื้อหาปัญหาสังคมที่ภาพยนตร์เพื่อสังคมต้องการสื่อ

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีทศนคติต่อเนื้อหาภาพยนตร์เพื่อสังคมทั้ง 3 เรื่องแตกต่างกันไป โดยเรื่อง Thank you for smoking ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า เนื้อหาที่ภาพยนตร์นำเสนอไม่ได้บอกเรื่องราวโทษของบุหรี่ยังโดยตรง หรือชัดเจนมากนัก มันเหมือนเป็นการเล่าเรื่องราวชีวิต แนวคิดของตัวเอกของเรื่องที่ถ่ายทอดออกมาโดยการที่ตัวเองอยู่ในฝ่ายของ ผู้ขายบุหรี่ยิ่งขัดแย้งกับสังคมที่รณรงค์กับการไม่สูบบุหรี่ โทษของบุหรี่ยิ่ง เนื้อหาเป็นการปล่อยให้ผู้ชมเป็นคนตัดสินใจเองว่าสุดท้ายแล้ว คุณ会选择บุหรี่ยิ่งไม่ได้สร้างผลดีต่อตัวคุณ เข้าไปในชีวิตหรือไม่ ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของผู้เข้าร่วมสนทนา ท่านหนึ่งกล่าวว่า

“...สิ่งที่นิค ได้สื่อให้เห็นนั่น ถึงจะชัดความเป็นจริงในด้านสังคม แต่นิคก็แสดงให้เห็นว่า เขาไม่ได้หักหลังอุดมการณ์ของของเลย มีแต่จะทรยศนิสัยที่ดีในการทำงานต่างหาก นิคสื่อให้เห็นว่าการที่ผู้บริโภคสูบบุหรี่ก็ไม่ได้หมายถึงการไปสู่ความตายเสมอไป หรือการออกแบบกาทบาทหรือรูปหัวกระโหลกไขว่บนซองบุหรี่ยิ่ง จะทำให้บุหรี่ยิ่งขายไม่ได้เลย ถึงแม้นิคจะสอดแทรกการดูบุหรี่ยิ่งเข้าไปใน

ภาพยนตร์ ใช้สื่อต่างๆ มันก็ไม่ได้หมายความว่าทุกคนที่ดูภาพยนตร์พอลงมาจากโรงหนังต้องรีบไปซื้อบุรี่มาดูด มันขึ้นอยู่กับความคิดกับตัวบุคคลนั้นๆมากกว่า อย่างไรก็ตามการที่ผู้บริโภคเลือกดูบุรี่ มันก็ไม่ได้เป็นผลดีต่อสุขภาพกับตัวเราเองและคนรอบข้างแน่นอน ถึงแม้จะพิสูจน์ไม่ได้เต็มร้อยก็ตามว่าถ้าดูจะเป็นมะเร็งที่ปอดหัว แต่เราจะตระหนักถึงสุขภาพพลานานามัยที่ดี...”

ณิชา ตันติไวยทพันธ์

“...อีกอันคือถ้าลูกคุณอยากสูบบุรี่ คุณจะทำยังไง มันก็จริงนะที่เขาตอบว่าเขาจะเป็นคนซื้อของแรกให้ลูกเอง พ่อแม่ปล่อยคนนะที่จะเปิดกว้างแบบนี้ เพราะอย่างน้อยเราก็เห็นเขาทำอะไรอยู่ในสายตาเรา...”

ศิวนท์ พิพัฒน์แจษฎากุล

“...แง่มุมจากในหนังให้คิดได้นะว่าเป็นการดีเหมือนกันที่จะปล่อยให้เขาได้ลองในสิ่งที่เขาอยากลอง เช่น ถ้าอยากลองบุรี่ พ่อแม่ก็ให้ ลอง พ่อได้ลองก็รู้ว่าสูบควันเข้าไปมันก็สำลักเดี๋ยวก็เลิกไปเอง แบบนี้เราควบคุมได้...”

ชนานฟ้า ฤทธิ์จรรยา

ภาพยนตร์ เรื่อง Juno ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่ เห็นว่า ดีในแง่ของแนวคิดของตัวละครเอกคือ จูโน่ ที่เมื่อเกิดปัญหาขึ้นแล้วพยายามหาวิธีแก้ปัญหา แต่ไม่ใช้วิธีที่ผิดคือไปทำแท้ง และมีการปรึกษาพ่อ แม่ กล่าวที่จะบอก ซึ่งต่างกับเด็กไทยเมื่อเกิดปัญหาส่วนใหญ่มักจะปรึกษาเพื่อนเป็นอันดับแรก ซึ่งเพื่อนก็มีวุฒิภาวะเท่ากันไม่สามารถช่วยได้ดีเท่าพ่อแม่ ผู้ปกครอง แต่วิธีการแก้ปัญหามาของจูโน่ที่หาพ่อแม่บุญธรรมมารับเลี้ยงลูก ของตัวเอง ยังเป็นเรื่องใหม่มากในสังคมไทย คือ ผู้ใหญ่จะต้องทำงานหนักในการให้คำแนะนำกับเด็กที่ชมภาพยนตร์เรื่องนี้ เพราะเนื้อเรื่องไม่ได้บอกชัดเจนว่าการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรเป็นสิ่งที่ผิด อาจเนื่องด้วยวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของผู้เข้าร่วมสนทนา เช่น

“...จูโน่ ถ้าดูโดยไม่ไตร่ตรองยอมเป็นอันตรายแน่ โดยเฉพาะเด็กวัยรุ่นที่มองโลกสวยงามและอ่อนน้อมประสพการณ์ แต่จริงๆมันก็ทั้งสามเรื่องนะ คือเนื้อหามันก็ดีที่พยายามจะบอกถึงปัญหาสังคมแต่ละด้าน แต่ก็อย่างที่บอก เด็กๆวัยรุ่นมุมมองความคิดเค้ายังอ่อนน้อมประสพการณ์ มันก็ควรมีคนคอยแนะนำก็คงจะดีกว่าปล่อยให้ตัวเอง...”

ลัดดา เชียงหลิว

“...ปัจจุบันเห็นแต่มีเด็กทำแท้ง แต่ Juno นำเสนอทางเลือกให้นะ ไม่เคยเห็นในหนังทั่วไปเลย เอดิเนอะหาพ่อแม่บุญธรรมให้ลูกเค้า ก็เป็นทางออกที่ดีอีกทางหนึ่ง ถือเป็นอีกความคิดหนึ่งให้คนอื่นเอาไปเป็นตัวอย่างได้...”

นฤมล อ้วนไพศาลวงษ์

“...Juno เนี่ยหนังทั้งเรื่องมันไม่ได้บอกเลยนะว่าไอ้การท้องแบบเนี่ยมันไม่ดีนะ อย่าไปท้อง แต่เราก็ไม่คิดจะทำหรอกนะ ถ้าไม่พร้อมก็ไม่อยากมีอยู่แล้ว...”

วรรณภา อินทนนต์

“...ส่วนวิธีแบบที่เด็กในเรื่อง Juno เค้าทำมันก็ได้ใหม่สำหรับบ้านเค้าในความคิดเรานะ แต่มันใหม่สำหรับบ้านเรา...”

อรทัย ทาโสม

“...ปัญหาแบบในหนังก็คิดว่าไม่ใช่เรื่องใหม่อะไร แต่ชอบตรงการดำเนินเรื่องของสามชุกให้รายละเอียดเกี่ยวกับปัญหาได้ดี ส่วนวิธีแบบที่เด็กในเรื่อง Juno เค้าทำมันก็ได้ใหม่สำหรับบ้านเค้าในความคิดเรานะ แต่มันใหม่สำหรับบ้านเรา...”

อำพร คำปัด

ส่วนภาพยนตร์เรื่อง สามชุก ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่เห็นว่า เป็นการนำเสนอถึงปัญหาที่มีเนื้อหาเข้าใจง่ายที่สุด เนื่องจากยืนอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริงในสังคมไทย ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของผู้เข้าร่วมสนทนา เช่น

“...ภาพยนตร์เรื่องนี้ได้ตระหนักให้เห็นว่า สังคมต้องการการดูแลไม่ใช่ต่างคนต่างอยู่ ทุกคนต่างมีหน้าที่ อย่าให้ยาเสพติดพวกนี้เข้ามาเกี่ยวข้อง มันไม่ได้ทำลายแค่ตัวคุณแค่เพียงคนเดียว มันยังรวมถึงทำลายคนรอบข้าง และคนที่เรารัก การที่เราเสพวันเพียงละนิด เพื่อให้ได้งานมากขึ้น แต่ผลของมันคือร่างกายของคุณ คุณจะต้องเสพมันเพิ่มมากขึ้นทุกวัน เพราะเสพสิ่งเสพติดพวกนี้ ยิ่งไงก็ไม่เพียงพอสำหรับพวกที่ติดยาเสพติดอยู่แล้วมันมีแต่จะเพิ่มมากขึ้น แล้วเงินที่คุณได้มาจากการเสพยา คุณก็จะต้องซื้อยาเพิ่มมากขึ้นอีกเช่นเดียวกัน...”

ณิชา ตันติไวทยพันธ์

นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมสัมมนากลุ่มยังให้ความเห็นเพิ่มเติมอีกด้วยว่า ภาพยนตร์ที่ได้ชมไปนั้น นอกจากจะมีข้อดีแล้วในทางกลับกันก็อาจสร้างผลเสียได้ เนื่องจากภาพยนตร์ที่เป็นของต่างชาติ ด้วยวัฒนธรรมที่แตกต่างกันก็อาจส่งผลกระทบต่อสังคมได้เช่นกัน ฉะนั้น จึงควรให้คำแนะนำควบคู่ไปด้วย ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของผู้เข้าร่วมสนทนา เช่น

“...สังคมอเมริกันที่เคยมีค่านิยมเพศเสรีจนสุดขีดมาแล้ว และเริ่มหันหลังกลับมารณรงค์ให้เด็ก ๆ ชายหญิงเห็นคุณค่าของการรักษานวลสงวนตัว ตระหนักในเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบ แต่บ้านเรากำลังเดินสวนทาง เด็กหญิงชายเริ่มเปิดเผยเนื้อตัวกันมากขึ้น มีความเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่คาดคิดกันมากขึ้น ก่อปัญหาตามมามากมาย ด้วยอิทธิพลของสื่อและวัฒนธรรมตะวันตก เราจะรับมือกับปัญหานี้กันอย่างไร บางทีการนำเสนอเนื้อหาด้วยวัฒนธรรมที่ต่างกัมนั้นก็อาจมีผลกระทบบ้างนะ...”

ลัดดา เชียงหลิว

“...คำถามทุกคำถาม เด็ก ๆ จะคิดหาคำตอบกันเอง ก็คงต้องคอยสอนด้วย เพื่อให้ได้ข้อสรุปและทางออกที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย เด็ก ๆ จะได้คำตอบว่าชีวิตจริงไม่เหมือนในหนังที่ทุกอย่างจบอย่างสวยงาม...”

เอมมิกา คำตุ้ย

“...เด็ก ๆ มีเสรีภาพที่จะเข้าไปดูหนังอะไรก็ได้ ไปหาหนังอะไรก็ได้มาดูกันในบ้านเพื่อน คนไหนสักคนที่พ่อแม่ไม่อยู่บ้าน มันก็กระทบตรงนี้ ถ้าไม่มีใครคอยดูแล...”

วรรณภา อินทนนต์

3. ความตระหนักถึงปัญหาสังคมของผู้ชมที่ได้รับผ่านจากภาพยนตร์เพื่อสังคม

ผู้วิจัยได้ทำการสรุปความตระหนักถึงปัญหาสังคมของผู้ชมที่ได้รับผ่านจากภาพยนตร์เพื่อสังคมโดยแบ่งเป็นประเด็นที่น่าสนใจ 2 ประเด็น ได้แก่

ประเด็นที่หนึ่ง ความเข้าใจการนำเสนอทิศทางหรือแนวทางการแก้ปัญหาของภาพยนตร์เพื่อสังคม

ประเด็นที่สอง คุณค่าที่ได้รับหลังจากชมภาพยนตร์เพื่อสังคม

3.1 ความเข้าใจการนำเสนอทิศทางหรือแนวทางการแก้ปัญหาของภาพยนตร์เพื่อสังคม

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มที่ 3 นี้มีความเข้าใจการนำเสนอทิศทางหรือแนวทางการแก้ปัญหาของภาพยนตร์เพื่อสังคมทั้ง 3 เรื่องเป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นบุคคลที่ปฏิบัติงานกับหน่วยงานเพื่อสังคม จึงมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของผู้เข้าร่วมสนทนา เช่น

“...กล่าวถึงปัญหาตรงๆ เลย รู้สึกเหมือนมันเป็นหนังกิ่งสารคดีนะ ความเห็นส่วนตัว คือเอามาเล่าให้ฟังด้วยการตีแผ่สังคมในการปรุงแต่งเพื่อให้คนเข้าใจได้ง่ายขึ้น เพราะพื้นฐานมันคือความจริง ก็ทำงานตรงนี้มันก็รู้ก็เห็นทุกวัน...”

นฤมล อ้วนไพศาลวงษ์

“...หนังเน้นปัญหาเป็นหลักนะ ทั้งๆ ที่เราก็ไม่สูบบุหรี่ คนรอบข้างก็ไม่ได้สูบบุหรี่ เราก็ไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับบุหรี่ เรื่องอื่นก็ไม่มีนะ แต่มีเพื่อนที่สูบแน่ๆ ละ อาจจะเพราะเราทำงานอยู่ในมูลนิธิด้วย...”

อำพร คำปัด

“...คนอื่นได้ดูคงเข้าใจเหมือนกันว่าหนังสืออะไร เพราะปัญหาแบบนี้มีอยู่ทั่วไปในสังคมเรา กลุ่มเสียง เช่น วัยรุ่นเค้าก็อยากรู้อยากลองเอง ไม่ฟังพ่อแม่ด้วย ยังมีสื่อวิทยุโทรทัศน์ต่างๆ ที่เผยแพร่ให้เห็น ยิ่งสื่อเข้าถึงได้ง่ายด้วยเดี๋ยวนี้...”

ศิวนท์ พิพัฒน์เจษฎากุล

“...เป็นปัญหาที่รู้ได้จากสื่อทั้งนั้น มีให้เห็นได้ยินกันทุกวัน เห็นได้จากสื่อทั้งหมด พวกทีวี หนังสือพิมพ์ วิทยุ สื่อทางเน็ต มีตัวอย่างให้เห็นเยอะแยะ ...”

นิติพงษ์ ชัยยา

“ที่ทำงานเรามันก็มีให้เห็นให้รู้อยู่แล้ว ดูแล้วก็เลยเข้าใจ...”

เอมมิกา คำตุ้ย

นอกจากนี้ยังให้ความเห็นอีกด้วยว่า แนวทางการแก้ปัญหาที่ภาพยนตร์นำเสนอ นั้น ต้องดูด้วยว่าสามารถทำได้จริงในสังคมไทยหรือไม่ ภาพยนตร์นำเสนอแนวทางแก้ปัญหา แต่ก็ขึ้นอยู่กับตัวผู้ชมว่าจะสามารถนำเอามาคิดทบทวนเพื่อให้เหมาะสมกับตนเองอย่างไร และเห็นว่า ควรเสนอแนวทางการป้องกันควบคู่ไปด้วย ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของผู้เข้าร่วมสนทนา เช่น

“...ภาพยนตร์แนวนี้ได้นำเสนอแนวทางในการแก้ปัญหา นั้น โดยจะหาทางแก้ปัญหาจากสาเหตุที่แท้จริง และควรมีการนำเสนอวิธีการป้องกันด้วย ไม่ใช่แต่จะบอกแคว้นแก้ไข เพราะการป้องกันน่าจะให้ผลดีกว่าการแก้ไข และควรจะตั้งเป็นคำถามให้ผู้ชมคิดว่าหากเจอกับตัวเองจะทำอย่างไร...”

ณิชา ตันติไวทยพันธ์

“...ยังงัยหนังมันก็มีการสรุปในตอนท้ายอยู่แล้วว่าผลมันเป็นอย่างงัยจากปัญหาที่มันเกิดขึ้น คือทุกเรื่องมันก็มีแนวทางการแก้ปัญหาที่เป็นแนวทางที่ควรทำ นะ แต่บางที่เมื่อเกิดปัญหาขึ้นจริงๆทำไม่กลับคิดไม่ถึงแล้วเลือกทางออกที่ผิดแทน อย่าง Juno นี่ชอบตอนที่จูโน ยอมรับกับที่บ้านว่าท้อง ตอนอายุ 16 โดยเธอบอกกับพ่อและแม่ไม่ได้ คือกลัวเผชิญความจริง พร้อมทั้งเธอไม่ยอมจะเสียลูกไปด้วย แม้ว่าจะไม่ได้คิดที่จะรับผิดชอบเองก็ตาม เพราะว่ามันมาในเวลาที่ไม่ใช่ ยังไม่พร้อม แต่ไม่ได้หมายความว่า จะสนับสนุนให้ท้องแล้วแก้ปัญหาแบบ จูโนนะ แต่ในเรื่องคือปัญหามันเกิดแล้วควรทำอย่างงัยต่างหาก แต่สิ่งที่จะพูดคือ เมื่อเกิดปัญหาเด็ก ๆ ก็ควรที่จะปรึกษาพ่อ กับแม่ ไม่ใช่เพื่อนที่มีวุฒิภาวะเท่ากัน...”

นิติพงษ์ ชัยยา

“...แต่ ถ้าเทียบกับสังคมไทยมันยังไม่มี การเปิดรับการกระทำอย่างนี้อาจจะมาจากบรรทัดฐานและ วัฒนธรรมที่แตกต่างกัน เลยทำให้สภาพสังคมไทยเมื่อเกิดปัญหาขึ้นมา แนวทางแก้ไขมีไม่กี่ทาง เช่น การทำแท้ง การถูกไล่ออกขณะเรียนหนังสือ พ่อแม่ไม่ยอมรับทำให้ได้ ก็มีปัญหาโดยการนำลูกไปทิ้ง ปัญหาเหล่านี้เกิดจากการขาดการดูแลเอาใจใส่ เกิดจากการที่ผู้ปกครองคาดหวังในตัวเด็กมากเกินไป และที่ตัวเด็กเองคือ ขาดจิตสำนึก แก้ปัญหาไม่เป็นไม่ยอมปรึกษาผู้ใหญ่ สาเหตุเหล่านี้จึงยังเป็นปัญหาในสังคมไทย ที่ยากต่อการแก้ไข...”

นฤมล ช้วนไพศาลวงษ์

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มให้ความเห็นแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับการแก้ปัญหาไว้ด้วยว่า สถาบันครอบครัว และการยอมรับจากสังคมเป็นสิ่งสำคัญมาก การรับฟัง และการดูแลเอาใจใส่ไม่เพียงแต่จะสามารถช่วยแก้ปัญหาพร้อมทั้งฟื้นฟูจิตใจให้กับคนที่เกิดปัญหา และยังสามารถป้องกันการเกิดปัญหาได้อีกทางหนึ่ง นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมสนทนายังให้ความเห็นว่าสื่อมวลชนนั้นก็มียุทธพลในการก่อให้เกิดปัญหาได้เช่นกัน และความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในสังคมควรช่วยกัน ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของผู้เข้าร่วมสนทนา เช่น

“...ปัญหาสังคมที่ปรากฏใน หนังสือเรื่องนี้ มีความเป็นไปได้ในสังคมเรา ถ้าทุกคนร่วมมือ ไม่ใช่แค่เด็กหรือวัยรุ่น ทุกคนต้องร่วมมือกันอย่าให้ยาเสพติดเข้ามาทำลายตัวเรา คนที่เรารัก และประเทศของเรา...”

ลัดดา เชียงหลิว

“...ภาพยนตร์เรื่องนี้ มีวิธีแนวทางการแก้ไขปัญหาค่ะ กลุ่มเท่านั้น ปัญหาที่แก้โดยให้มาอยู่โรงเรียนประจำนั้น มันไม่ใช่วิธีการแก้ปัญหทั้งหมด วิธีและความน่าจะเป็น คือ คนในสังคมนั้นๆ ต้องร่วมมือกันให้ได้ทุกคน ยาให้ยาเสพติดพวกนี้เข้ามาสู่ลูกหลานของท่านและสังคมของเราได้ และต้องให้การดูแล อบรมลูกหลานถึงภัยอันตราย พิษของยาเสพติดให้ลูกหลาน ให้เข้าสามารถแยกแยะว่าอันไหนถูกและผิด และเมื่อเกิดขึ้นกับสังคมเมื่อไหร่ ก็จะได้มีวิธีแก้ไขปัญหาละเข้าใจและหาวิธีป้องกันดูแลอย่างถูกต้องที่สุด...”

ณิชา ตันติไวทยพันธ์

“...คิดว่าบุหรี่ยาเสพติด ท้องก่อนวัยเป็นปัญหาที่เดินคู่มากับสังคมไทยและทุกที่ไม่ได้ จะเป็นสังคมแบบไหน แต่มันขึ้นอยู่กับวิธีแก้ปัญหามากกว่า”

นิติงษ์ ชัยยา

“...บุหรี่ยี่สิบคนส่วนใหญ่ก็เห็นว่ามันเป็นเรื่องปกติไปแล้ว ใครๆ ก็สูบได้ ไม่ผิด คำก็ไม่ได้คิดแก้ไขจริงจิงอะไร แต่ล้มไปหรือเปล่า พอติดอันนี้มันก็พ ลาดไปติดอะไรที่มันมากกว่านี้ได้ อย่างยาเสพติด ก็ยิ่งหนักกว่านี้...”

เอมมิกา คำตุ้ย

“...การรับสื่อที่ผิด ได้รับตัวอย่างที่ไม่ดีจากสื่อนี้มีผลมากนะปัจจุบัน ปัญหาสังคมเดี๋ยวนี้ มันก็มาจากสื่อด้วยส่วนหนึ่ง คนมันดูแล้วก็ทำตามเพราะคิดว่ามีคนทำได้เค้าก็น่าจะทำได้ เอาตามจริงนะ สื่อมันก็มีด้านบวกและลบ รับแล้วคิดตามได้แค่นั้น...”

อรทัย ทาโสม

3.2 คุณค่าที่ได้รับหลังจากชมภาพยนตร์เพื่อสังคม

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า ผู้สร้างภาพยนตร์ได้สอดแทรกการวิจารณ์สังคมในประเด็นที่สำคัญๆ ได้อย่าง มีความหมาย นับว่าเป็นการผสมผสานศิลปะด้านภาพยนตร์กับสำนักทางสังคม เข้าด้วยกันได้อย่างลงตัว ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของผู้เข้าร่วมสนทนา เช่น

“...นอกจากปัญหาสังคมแล้วยังให้แนวความคิดไปในเรื่องของจรรยาบรรณของคนในสังคมที่เสนอให้เห็นจากตัวละคร คือยังงั้นแหละ รู้ว่าเค้ารู้ว่ามันเป็นสิ่งที่ไม่ควรทำหรอกแต่ก็ต้องทำ เพื่อผลประโยชน์ตัวเองมากกว่าส่วนรวม เปิดมุมมองใหม่ๆ ในการดำเนินชีวิตด้วย...”

ณิชา ตันติไวทยพันธ์

“...Thank you for smoking ถึงในภาพยนตร์เรื่องนี้จะมีตัวเอกที่เป็นฝ่ายสนับสนุนบุหรี่ ก็จริงอยู่ แต่ภาพยนตร์ก็สื่อออกมาให้เห็นว่าไม่มีการละเลยโทษของบุหรี่ ในหนึ่งมีการกล่าวร้ายอยู่หลายครั้งว่า สินค้าประเภทนี้คร่าชีวิตผู้คนถึง 1,200 คนต่อวัน Juno ก็ไม่ได้สนับสนุนให้เด็กท้องก่อนวัยอันควร แต่พยายามที่จะเสนอแนวทางแก้ปัญหาที่นอกเหนือจากการทำแท้ง ส่วนสามชุกก็แสดงให้เห็นว่ายังมีคนดีๆ ในสังคมที่พร้อมจะทำเพื่อคนอื่นในสังคมเหลืออยู่ มันก็อาจถือได้ว่าเป็นคุณค่าที่ได้รับจากหนังนะ...”

นิตติพงษ์ ชัยยา

“...มันก็มีหลายอย่างนะ แต่ที่ประทับใจน่าจะเป็นสามชุกในตอนที่มีภารโรงถามอาจารย์ว่า ทำไมถึงต้องไปใส่ใจเด็กพวกติดยา และอาจารย์ตอบว่า เพราะเขาเป็นลูกศิษย์ของผม และตอนที่แม่वालบอกให้ลูกออกมาหา “ถึงแม้จะมีเงินไปใช้หนี้หมดได้ แต่ลูกเสียคน แม่ก็ไม่ได้มีความสุข” เพราะมันเป็นคำพูดที่แสดงให้เห็นถึงความรัก ความหวังใยอย่างจริงใจของแม่...”

ลัดดา เชียงหลิว

“...Thank you for smoking ผู้สร้างพยายามบอกถึงภัยอันตรายที่ได้จากการสูบบุหรี่ให้สังคมได้รับรู้นะ เรื่อง Juno ผู้กำกับคงต้องการให้คนในสังคมหันมาใส่ใจการคุมกำเนิดหรือการมีเซ็กซ์ก่อนวัยอันควร ส่วนสุดท้ายสามชุกเนี่ย กล่าวถึงภัยอันตรายของยาเสพติดเต็มๆ ที่มันเป็นภัยของประเทศชาติ มันก็เป็นตัวแทนมาบอกเล่าปัญหาที่มันกำลังเกิดในสังคมเราอยู่...”

ศิวนท์ พิพัฒน์เจษฎากุล

“...ก็เข้าใจตามที่หนังเค้าสื่อนะ อย่างเรื่อง Thank you for smoking เนี่ย ชอบโดยส่วนตัวนะ จริงๆ เค้าก็ไม่ได้พูดถึงปัญหาของพิษภัยบุหรี่โดยตรงเลยนะ ไปเน้นเกี่ยวกับบริษัทบุหรี่ซะมากแต่เค้าก็แทรกพวกข้อมูลเชิงสถิติ ผลกระทบต่อสังคม เกร็ดเล็กเกร็ดน้อยเกี่ยวกับพิษภัยบุหรี่ตลอดตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง สามชุกนี่ถือว่าแจ่มแจ้งได้ครบหมด...”

นฤมล อ้วนไพศาลวงษ์

สรุปผลการเปรียบเทียบผลการศึกษากลุ่ม

ผู้วิจัยได้สรุปผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม โดยแบ่งเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1. การรับรู้เกี่ยวกับปัญหาสังคมจากการชมภาพยนตร์เพื่อสังคม
2. ทักษะคิดเกี่ยวกับปัญหาสังคมจากการชมภาพยนตร์เพื่อสังคม
3. ความตระหนักถึงปัญหาสังคมที่ได้รับผ่านจากภาพยนตร์เพื่อสังคม

1. การรับรู้เกี่ยวกับปัญหาสังคมของผู้ชมจากการชมภาพยนตร์เพื่อสังคม

- 1.1 การเข้าใจในสิ่งที่ภาพยนตร์เพื่อสังคมต้องการสื่อความหมายเกี่ยวกับปัญหาสังคม

การรับรู้ประเด็นที่ 1	การเข้าใจในสิ่งที่ภาพยนตร์เพื่อสังคมต้องการสื่อความหมายเกี่ยวกับปัญหาสังคม
กลุ่มที่ 1	ภาพยนตร์ทั้ง 3 เรื่องสามารถสร้างความเข้าใจให้กับผู้ร่วมสนทนากลุ่มที่ 1 ได้เป็นอย่างดี โดยผู้ร่วมสนทนาสามารถบอกเล่ารายละเอียดและประเด็นที่ภาพยนตร์ต้องการนำเสนอออกมาได้อย่างถูกต้อง โดยมีความเห็นว่าภาพยนตร์เรื่อง Juno และสามชุกดำเนินเรื่องได้เข้าใจง่ายกว่าเรื่อง Thank you for smoking ที่สร้างความสับสนให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มในช่วงแรก เนื่องจากภาพยนตร์เรื่อง Thank you for

	smoking ไม่ได้นำเสนอถึงอันตรายของบุหรี่โดยตรง แต่เมื่อเรื่องดำเนินต่อไปก็สามารถเข้าใจได้ในสิ่งที่ภาพยนตร์ต้องการนำเสนอ
กลุ่มที่ 2	ผู้ร่วมสนทนากลุ่มที่ 2 ทั้ง 10 ท่าน มีความเข้าใจในสิ่งที่ภาพยนตร์สื่อเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ เข้าใจว่าภาพยนตร์กำลังนำเสนอเกี่ยวกับปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบัน ทั้งเรื่องของยาเสพติด การท้องก่อนวัยอันควร รวมถึงโทษของการสูบบุหรี่ โดยมีเหตุผลว่า เป็นสิ่งที่พบเห็นในชีวิตประจำวันอยู่แล้ว จากข่าวที่นำเสนอผ่านสื่อต่างๆ จึงไม่ใช่เรื่องยากเลยที่จะทำความเข้าใจกับสิ่งที่ภาพยนตร์ต้องการสื่อ
กลุ่มที่ 3	ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มทุกคนมีความเข้าใจในสิ่งที่ภาพยนตร์เพื่อสังคมต้องการสื่อความหมายเกี่ยวกับปัญหาสังคมได้อย่างถ่องแท้ และยังเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ที่ภาพยนตร์แต่ละเรื่องต้องการที่จะบอกแก่ผู้ชม โดยสามารถอธิบายถึงเนื้อหาสาระที่ภาพยนตร์ถ่ายทอดออกมาได้เป็นอย่างดี

สามารถสรุปได้ว่า ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มทั้ง 3 กลุ่ม สามารถรับรู้และเข้าใจถึงปัญหาสังคมที่ภาพยนตร์นำเสนอในแต่ละเรื่องได้เป็นอย่างดี และสามารถถ่ายทอดเนื้อหาของภาพยนตร์ออกมาได้และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยทั้ง 3 กลุ่ม ให้ความเห็นว่า ภาพยนตร์เรื่อง Juno และสามชุกดำเนินเรื่องได้เข้าใจง่ายกว่าเรื่อง Thank you for smoking

1.2 ปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อการรับรู้เนื้อหาที่ภาพยนตร์นำเสนอ (ประสบการณ์เดิมทั้งทางตรงและทางอ้อมหรือสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการทำความเข้าใจความหมายที่ภาพยนตร์ต้องการสื่อ)

การรับรู้ประเด็นที่ 2	ปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อการรับรู้เนื้อหาที่ภาพยนตร์นำเสนอ
กลุ่มที่ 1	ผู้ร่วมสนทนาเห็นว่า ประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมถึงสิ่งแวดล้อมมีผลต่อการทำความเข้าใจความหมายที่ภาพยนตร์ต้องการสื่อเป็นอย่างมาก
กลุ่มที่ 2	ผู้ร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่ เห็นว่า ประสบการณ์มีส่วนช่วยต่อการทำความเข้าใจความหมายของภาพยนตร์ที่ต้องการสื่อ เนื่องจากจะทำให้รู้สึกเข้าถึงจิตใจหรือความรู้สึกนึกคิดของตัวละครได้ดีกว่าผู้ที่ไม่เคยผ่านประสบการณ์ รวมถึงสภาพแวดล้อม

	<p>บุคคลใกล้ชิด ซึ่งถือเป็นประสบการณ์ทางอ้อมก็มีส่วนช่วยให้ทำความเข้าใจภาพยนตร์ได้ง่ายขึ้นด้วยเช่นกัน</p> <p>นอกจากนี้ผู้ร่วมสนทนากลุ่มบางท่านยังให้ความเห็นว่า ประสบการณ์ยังสามารถช่วยดึงดูดให้ผู้ชม สนใจที่จะมาดู ภาพยนตร์ที่มีความเกี่ยวเนื่องหรือคล้ายคลึงกับประสบการณ์ที่ตนเองเคยประสบมาอีกด้วย</p>
กลุ่มที่ 3	<p>ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ทุกคนเห็นว่าประสบการณ์เดิมทั้งทางตรงและทางอ้อมหรือสิ่งแวดล้อมมีผลต่อการรับรู้ และทำความเข้าใจความหมายในภาพยนตร์ที่ต้องการสื่อ เพราะ ภาพยนตร์เพื่อสังคมส่วนใหญ่จะนำเสนอถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งบางปัญหาก็เป็นเรื่องใกล้ตัวสำหรับผู้ชมบางคน ดังนั้น ประสบการณ์มันช่วยให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น แม้ว่าจะเป็นเพียง ประสบการณ์จากการบอกเล่าจากผู้อื่นก็ตาม</p>

สามารถสรุปได้ว่า ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มทั้ง 3 กลุ่ม มีความเห็นเหมือนกันว่า ประสบการณ์เดิมทั้งทางตรงและทางอ้อมหรือสิ่งแวดล้อม มีผลต่อการรับรู้ และทำความเข้าใจความหมายในภาพยนตร์เพื่อสังคมได้ง่ายขึ้น เนื่องจากเคยพบเจอมาก่อน และผู้ร่วมสนทนากลุ่มที่ 2 ยังให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า ประสบการณ์ยังสามารถช่วยดึงดูดผู้ชมให้สนใจภาพยนตร์ที่มีความเกี่ยวเนื่องหรือคล้ายคลึงกับประสบการณ์ที่ตนเองเคยประสบมาอีกด้วย

2. ทักษะคิดเกี่ยวกับปัญหาสังคมจากการชมภาพยนตร์เพื่อสังคม

2.1 ทักษะคิดต่อภาพยนตร์เพื่อสังคม

ทัศนคติประเด็นที่ 1	ทัศนคติต่อภาพยนตร์เพื่อสังคม
กลุ่มที่ 1	<p>ผู้ร่วมการสนทนากลุ่มส่วนใหญ่ชอบภาพยนตร์เพื่อสังคม และเห็นว่า เป็นภาพยนตร์ที่มีสาระ สอดแทรกปัญหาสังคม และเป็น ภาพยนตร์ที่ค่อนข้างเครียด เนื่องจากเนื้อหาส่วนใหญ่ที่นำเสนอ มักจะเกี่ยวกับปัญหาสังคม แต่ในบางเรื่องก็นำเอามุขตลกมาเสริมเพื่อเป็นการลดความตึงเครียดจากการชมภาพยนตร์ลง และ ให้ความเห็นว่า ภาพยนตร์เพื่อสังคมมีความแตกต่างกับภาพยนตร์ทั่วไปในแง่ของการให้แง่คิดที่มีสาระมากกว่าภาพยนตร์ทั่วไป ที่มุ่งเน้นให้ความบันเทิงแก่</p>

	<p>ผู้ชมเป็นหลัก แต่ภาพยนตร์เพื่อสังคมมุ่งเน้นที่การนำเสนอสาระแง่คิดแก่ผู้ชม</p> <p>สำหรับผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบางท่านกลับเห็นว่า ภาพยนตร์เพื่อสังคม เป็นภาพยนตร์ที่มีความน่าเบื่อ ที่มีนำเสนอเนื้อหาที่เป็นปัญหาสังคมเพียงอย่างเดียว โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับภาพยนตร์ไทย ทำให้ผู้ชมเกิดความเบื่อหน่าย</p>
กลุ่มที่ 2	<p>ผู้ร่วมการสนทนากลุ่มทุกคนชอบภาพยนตร์เพื่อสังคม เนื่องจากเป็นภาพยนตร์ที่ดีสร้างสรรค์สังคม มีข้อคิดเตือนใจผู้ชม แต่เห็นว่า ภาพยนตร์เพื่อสังคม ส่วนใหญ่เป็นภาพยนตร์ที่มีลักษณะในการนำเสนอที่ค่อนข้างเครียด เข้าถึงได้ยากดูแล้วทำความเข้าใจยาก</p>
กลุ่มที่ 3	<p>ผู้ร่วมสนทนากลุ่มทุกคนมีทัศนคติที่ดีต่อภาพยนตร์เพื่อสังคม คิดว่าเป็นสื่อที่ดีที่จะตีแผ่เรื่องราวปัญหาของวัยรุ่นที่เกิดขึ้นอยู่ในสังคม ที่ต้องการให้คนในสังคมร่วมมือกันแก้ไข และยังให้ความเห็นอีกด้วยว่า ภาพยนตร์เพื่อสังคมสามารถทำให้เป็นที่รู้จักในวงกว้างได้ สามารถดึงดูดให้ผู้ชมสนใจที่จะดูภาพยนตร์เพื่อสังคมมากขึ้น เพราะปัจจุบันก็มีภาพยนตร์เพื่อสังคมหลายเรื่องที่มีวิธีการนำเสนอในลักษณะเดียวกันกับภาพยนตร์ที่ให้ความบันเทิงทั่วไป แต่สอดแทรกสาระเข้าไปในเนื้อหาของภาพยนตร์ ให้ผู้ชมสนุกสนานไปกับเนื้อหา ไม่เกิดความเบื่อหน่ายอีกต่อไป</p>

สามารถสรุปได้ว่า ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มทั้ง 3 กลุ่ม มีทัศนคติต่อภาพยนตร์เพื่อสังคมไปในด้านบวก โดยให้ทัศนคติว่าเป็นภาพยนตร์ที่ดีสร้างสรรค์สังคม มีสาระ สอดแทรกปัญหาสังคม มีข้อคิดเตือนใจผู้ชม

2.2 ทัศนคติต่อเนื้อหา (ปัญหาสังคม) ที่ภาพยนตร์เพื่อสังคมต้องการสื่อ

ทัศนคติประเด็นที่ 2	ทัศนคติต่อเนื้อหา (ปัญหาสังคม) ที่ภาพยนตร์เพื่อสังคมต้องการสื่อ
กลุ่มที่ 1	<p>จากการชมภาพยนตร์เพื่อสังคมทำให้ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มส่วนใหญ่ชื่นชอบ เนื่องจากได้ รับรู้รายละเอียดของปัญหาในแง่มุมที่ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มไม่ทราบมาก่อน รวมทั้งต้นตอ หรือสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น เรื่อง TYFS นั้นนำเสนอกลยุทธ์ของอุตสาหกรรมบุหรี่ปั้นแบบ</p>

	<p>ที่เราซึ่งเป็นคนนอกไม่มีทางได้รู้ การแก้ปัญหาของ Juno ที่ผู้ใหญ่บางคนยังคงไม่ถึงและคิดไม่ได้ และเรื่องสามชุกมีการดำเนินเรื่องโดยกล่าวถึงที่มาที่ไปและสาเหตุที่เด็กทั้ง 7 คนที่ติดยาเสพติดด้วยเหตุผลที่แตกต่างกัน</p>
<p>กลุ่มที่ 2</p>	<p>ภาพยนตร์ทั้ง 3 เรื่อง ทำให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่เกิดความประทับใจในเนื้อหาที่นำเสนอว่ามีการสื่อออกมาได้ดี โดยแสดงให้เห็นที่มาของปัญหาที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งแนวทางแก้ปัญหา อีกทั้งยังสร้างความสนุกสนานสอดแทรกมาในเนื้อหาที่มีสาระ โดยเฉพาะ เรื่องสามชุกและ Juno ที่ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่าการนำเสนอที่น่าสนใจได้ง่าย สอดแทรกความบันเทิงเพื่อลดทอนความน่าเบื่อหน่ายของภาพยนตร์ เพื่อสังคม ส่วน TYFS ก็มีเนื้อหาที่ดำเนินเรื่องผ่านตัวละครหลักที่ให้ผู้ชมได้ติดตาม แม้ว่าในตอนแรกจะรู้สึกเบื่อหน่ายกับภาพยนตร์เรื่อง TYFS แต่เมื่อชมไปเรื่อยๆก็สนใจที่จะติดตามเนื้อหา</p>
<p>กลุ่มที่ 3</p>	<p>ผู้ร่วมสนทนากลุ่มมีทัศนคติต่อเนื้อหาภาพยนตร์เพื่อสังคมทั้ง 3 เรื่องแตกต่างกันไป โดยเรื่อง TYFS ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า เนื้อหาที่ภาพยนตร์นำเสนอไม่ได้บอกเรื่องราวโทษของบุหรี่โดยตรง หรือชัดเจนมากนัก มันเหมือนเป็นการเล่าเรื่องราวชีวิต แนวคิด ของตัวเอกของเรื่อง ที่ถ่ายทอดออกมาโดยการที่ตัวเองอยู่ในฝ่ายของผู้ขายบุหรี่ ซึ่งขัดแย้งกับสังคมที่รณรงค์กับการไม่สูบบุหรี่ โทษของบุหรี่ เนื้อหาเป็นการปล่อยให้ผู้ชมเป็นคนตัดสินใจเองว่าสุดท้ายแล้ว คุณจะเลือกบุหรี่ซึ่งไม่ได้สร้างผลดีต่อตัวคุณ เข้าไปในชีวิตหรือไม่</p> <p>ภาพยนตร์เรื่อง Juno ผู้ร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่เห็นว่า ดีในแง่ของแนวคิดของตัวละครเอกคือ จูโน ที่เมื่อเกิดปัญหาขึ้นแล้วพยายามหาวิธีแก้ปัญหา แต่ไม่ใช่วิธีที่ผิดคือไปทำแท้ง และกล้าที่จะปรึกษาพ่อแม่ ซึ่งต่างกับเด็กไทยเมื่อเกิดปัญหาส่วนใหญ่มักจะปรึกษาเพื่อนเป็นอันดับแรก ซึ่งเพื่อนก็มีวุฒิภาวะเท่ากันไม่สามารถช่วยได้ดีเท่าพ่อแม่ ผู้ปกครอง แต่วิธีการแก้ปัญหาของจูโนที่หาพ่อแม่บุญธรรมมารับเลี้ยงลูกของตัวเอง ยังเป็นเรื่องใหม่มากในสังคมไทย คือ ผู้ใหญ่จะต้องทำงานหนักในการให้คำแนะนำกับเด็กที่ชมภาพยนตร์เรื่องนี้ เพราะเนื้อเรื่องไม่ได้บอกชัดเจนว่าการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรเป็นสิ่งที่ไม่ดี อาจเนื่องด้วยวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน</p>

	<p>นอกจากนี้ยังให้ความเห็นเพิ่มเติมอีกด้วยว่า ภาพยนตร์ที่ได้ชมไปนั้น นอกจากจะมีข้อดีแล้วในทางกลับกันก็อาจสร้างผลเสียได้ เนื่องจาก ภาพยนตร์ที่เป็นของต่างชาติ ด้วยวัฒนธรรมที่แตกต่างกันก็อาจส่งผลกระทบต่อสังคมได้เช่นกัน ฉะนั้น จึงควรให้คำแนะนำควบคู่ไปด้วย</p>
--	---

สามารถสรุปได้ว่า ผู้ร่วมสนทนากลุ่มทั้ง 3 กลุ่มมีทัศนคติต่อเนื้อหา (ปัญหาสังคม) ที่ ภาพยนตร์เพื่อสังคมทั้ง 3 เรื่องนำเสนอแตกต่างกัน โดยกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 มีความประทับใจ ต่อเนื้อหาที่นำเสนอว่ามีการสื่อออกมาได้ดี มีที่มาของปัญหาที่ อมแนวทางแก้ไข รวมทั้งสร้างความสนุกสนานสอดแทรกมาในเนื้อหาที่มีสาระ โดยเฉพาะเรื่อง Juno

ส่วนผู้ร่วมการสนทนากลุ่มที่ 3 มีทัศนคติที่แตกต่างว่า ภาพยนตร์เรื่อง Juno แม้จะ นำเสนอถึงวิธีแก้ปัญหา แต่เนื่องด้วยวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน วิธีการแก้ปัญหาของจูโนจึงอาจยังไม่ เหมาะสมและยังไม่เป็นที่ยอมรับในสังคมไทย จึงควรให้คำแนะนำกับเด็กในการชมภาพยนตร์เรื่อง นี้

อย่างไรก็ดีผู้เข้าร่วมการสนทนาให้ความเห็นว่าหลังจากชมภาพยนตร์เพื่อสังคมทั้ง 3 เรื่อง ไม่ได้มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม เพราะทราบกันดีอยู่แล้วว่าเป็นสิ่งไม่ดี ที่ไม่ควร ไปยุ่งเกี่ยว และไม่สามารถทำให้ผู้เข้าร่วมท่านหนึ่งเลิกสูบบุหรี่ได้

3. ความตระหนักถึงปัญหาสังคมที่ได้รับผ่านจากภาพยนตร์เพื่อสังคม

3.1 ความเข้าใจการนำเสนอทิศทางหรือแนวทางการแก้ปัญหาของภาพยนตร์เพื่อสังคม

ความตระหนัก ประเด็นที่ 1	ความเข้าใจการนำเสนอทิศทางหรือแนวทางการแก้ปัญหาของ ภาพยนตร์เพื่อสังคม
กลุ่มที่ 1	<p>ผู้ร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่าภาพยนตร์ทั้ง 3 เรื่องสะท้อนปัญหาสังคม และกระตุ้นให้นึกถึงปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นจริงในสังคมไทย โดยที่ยังไม่สามารถหาทางแก้ไขได้อย่างจริงจัง และการที่จะแก้ปัญหาาก็ไม่สามารถทำได้โดยง่ายเหมือนในภาพยนตร์ เนื่องจากต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่จะร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ เนื่องจากสิ่งที่หนังนำเสนอเป็นแค่การกล่าวถึงคนกลุ่มหนึ่งเท่านั้น กรณีที่เคยเจอเหตุการณ์แบบใน ภาพยนตร์เพื่อสังคมก็จะได้คิดตรึกตรองและเข้าใจอย่างลึกซึ้ง แต่ถ้าไม่เคยประสบก็จะไม่สนใจ นอกจากนี้ยังมีผู้ใหญ่ทำให้เห็นเป็นแบบอย่าง ทั้งนี้มันก็ขึ้นอยู่กับตัวบุคคลด้วย ค่านิยมในสังคมก็มีส่วนสำคัญเช่นกัน</p>

	<p>สำหรับมุมมองของผู้ร่วมสนทนากลุ่มบางท่าน เห็นว่า ภาพยนตร์มุ่งเน้นไปที่การแก้ปัญหาที่ปลายเหตุเป็นส่วนใหญ่</p>
<p>กลุ่มที่ 2</p>	<p>ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม เห็นว่าภาพยนตร์เพื่อสังคมทั้ง 3 เรื่องที่ได้ชมไปนั้น มีการนำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาให้เห็นอย่างเด่นชัด โดยเฉพาะภาพยนตร์เรื่อง Juno แต่คิดว่าวิธีการแก้ปัญหของตัวละครเอกในเรื่อง Juno นั้น ในความเป็นจริงแล้วอาจเป็นไปได้ยาก</p> <p>นอกจากนี้ ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม มบางท่านเสนอแนะเกี่ยวกับการนำเสนอด้วยว่า ควรมีการเสนอแนวทางการแก้ปัญหาที่หลากหลายในเนื้อหาของภาพยนตร์ เนื่องจากจะได้เป็นทางเลือกให้ผู้ชมได้คิดวิเคราะห์ว่าทางเลือกใดเป็นทางเลือกที่ดีที่สุด แทนการคิดแทนผู้ชม และยังให้ความเห็นอีกด้วยว่าแนวทางที่จะแก้ปัญหาสังคม ให้ได้ผลอย่างจริงจังควรได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐด้วย</p>
<p>กลุ่มที่ 3</p>	<p>ผู้ร่วมสนทนากลุ่มที่ 3 นี้มีความเข้าใจการนำเสนอทิศทางหรือแนวทางการแก้ปัญหาของภาพยนตร์เพื่อสังคมทั้ง 3 เรื่องเป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นบุคคลที่ปฏิบัติงานกับหน่วยงานเพื่อสังคม จึงมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี</p> <p>นอกจากนี้ยังให้ความเห็นอีกด้วยว่า แนวทางการแก้ปัญหาที่ภาพยนตร์นำเสนอ นั้น ต้องดูด้วยว่าสามารถทำได้จริงในสังคมไทยหรือไม่ ภาพยนตร์นำเสนอแนวทางการแก้ปัญหา แต่ก็ขึ้นอยู่กับตัวผู้ชมว่าจะสามารถนำเอามาคิดทบทวนเพื่อให้เหมาะสมกับตนเองอย่างไร และเห็นว่า ควรเสนอแนวทางการป้องกันควบคู่ไปด้วย</p> <p>ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มให้ความเห็นแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับการแก้ปัญหาไว้ด้วยว่า สถาบันครอบครัว และการยอมรับจากสังคมเป็นสิ่งสำคัญมาก การรับฟัง และการดูแลเอาใจใส่ไม่เพียงแต่จะสามารถช่วยแก้ปัญหาพร้อมทั้งฟื้นฟู จิตใจให้กับคนที่เกิดปัญหา และยังสามารถป้องกันการเกิดปัญหาได้อีกทางหนึ่ง นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมสนทนายังให้ความเห็นว่าสื่อมวลชนนั้นก็มอิทธิพลในการก่อให้เกิดปัญหาได้เช่นกัน และความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในสังคมควรช่วยกัน</p>

สามารถสรุปได้ว่า ผู้ร่วมการสนทนา กลุ่มทั้ง 3 กลุ่มมีความเข้าใจการนำเสนอทิศทาง และแนวทางการแก้ปัญหของภาพยนตร์เพื่อสังคม โดยเฉพาะผู้ร่วมการสนทนากลุ่มที่ 3 มีความเข้าใจ

ในแนวทางการแก้ปัญหาของภาพยนตร์ ดีที่สุด เนื่องจาก เป็นบุคคลที่ปฏิบัติงานกับหน่วยงานเพื่อสังคม พร้อมทั้งให้ความเห็นว่า แนวทางการแก้ปัญหาที่ภาพยนตร์นำเสนอ นั้น ต้อง พิจารณาว่า สามารถทำได้จริงในสังคมไทยหรือไม่ และขึ้นอยู่กับวิจารณญาณของ ตัวผู้ชม ในการไตร่ตรองสิ่งที่ ภาพยนตร์นำเสนอ และเห็นว่าควรเสนอแนวทางการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาควบคู่ไปด้วย

นอกจากนี้ยัง ให้ความเห็นแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับก ารแก้ปัญหาไว้ว่า สถาบันครอบครัว และการยอมรับจากสังคมเป็นสิ่งสำคัญมาก การรับฟัง และการดูแลเอาใจใส่ไม่เพียงแต่จะ สามารถช่วยแก้ปัญหาพร้อมทั้งฟื้นฟูจิตใจให้กับคนที่เกิดปัญหา และยังสามารถป้องกันการเกิด ปัญหาได้อีกทางหนึ่ง นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมสนทนายังให้ความเห็นว่า สื่อมวลชนนั้นก็มีอิทธิพลใน การก่อให้เกิดปัญหาได้เช่นกัน และความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในสังคมควรช่วยกัน

3.2 คุณค่าที่ได้รับหลังจากชมภาพยนตร์เพื่อสังคม

ความ ตระห นั ก ประ เ ต นที่ 2	คุณค่าที่ได้รับหลังจากชมภาพยนตร์เพื่อสังคม
กลุ่ม ที่ 1	หลังจากชมภาพยนตร์ เพื่อสังคมทั้ง 3 เรื่อง ผู้สนทนากลุ่มรับรู้ถึงปัญหาที่ภาพยนตร์ พยายามจะนำเสนอ และคิดว่าภาพยนตร์สะท้อนปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นอยู่จริง และมีการ สอดแทรกแนวทางการแก้ไขปัญหา ผ่านเรื่องราวของตัวละคร
กลุ่ม ที่ 2	<p>ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม เห็นว่า ภาพยนตร์เพื่อสังคมทั้ง 3 เรื่อง ให้แง่คิดดี ๆ ในการ แก้ปัญหา มุมมองความคิดของตัวละคร ทำให้ผู้ชมรู้สึกร่วมไปกับตัวละคร ความสัมพันธ์ ของครอบครัว ซึ่งถือเป็นคุณค่าที่ได้รับจากการชมภาพยนตร์</p> <p>อย่างไรก็ตาม ผู้ร่วมสนทนากลุ่มบางท่านเห็นว่า แม้ภาพยนตร์เพื่อสังคมได้สร้าง คุณค่าให้แก่จิตใจผู้ชม แต่จะทำให้ผู้ชมเกิดความคล้อยตามได้ หากมันเป็นเรื่องที่ยังไม่เกิด ขึ้นกับตนเองหรือคนใกล้ชิดจริง เมื่อดูแล้วก็ปล่อยภาพไป เมื่อภาพยนตร์จบคุณค่าทาง สังคมดี ๆ ที่ภาพยนตร์พยายามจะนำเสนอ ก็จบด้วยเช่นกัน</p> <p>และยังให้ความเห็นอีกด้วยว่า คงทำอะไรให้สังคมไม่ได้มากไปกว่า การทำหน้าที่ ของ ตนให้ดีที่สุด</p>
กลุ่ม ที่ 3	ผู้ร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า ผู้สร้างภาพยนตร์ได้สอดแทรกการวิจารณ์สังคมในประเด็น

ที่สำคัญๆได้อย่างมีความหมาย นับว่าเป็นการผสมผสานศิลปะด้านภาพยนตร์กับสำนักทางสังคมเข้าด้วยกันได้อย่างลงตัว

สามารถสรุปได้ว่า ผู้ร่วมการสนทนากลุ่มที่ 3 กลุ่ม เห็นว่า คุณค่าที่ได้รับหลังจากชมภาพยนตร์เพื่อสังคมทั้ง 3 เรื่อง คือ การให้แง่คิด สะท้อนปัญหาสังคมที่ถ่ายทอดออกมาผ่านทางภาพยนตร์ ช่วยกระตุ้นจิตใจให้ผู้ชมรับรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม พร้อมกับจิตสำนึกที่ดี ที่จะทำประโยชน์แก่สังคม และเห็นว่าคนในสังคมควรร่วมมือกันเพื่อทำให้สังคมดีขึ้น

อย่างไรก็ตามผู้ร่วมสนทนากลุ่มที่ 2 ให้ความเห็นว่า แม้ว่าภาพยนตร์มีส่วนช่วยกระตุ้นจิตสำนึกของคนในสังคม แต่ก็คงเป็นเพียงช่วงเวลาสั้นๆ เพราะเมื่อเวลาผ่านไปชมภาพยนตร์จบ ความรู้สึกนั้นก็หมดลงด้วยเช่นกัน สิ่งที่สามารถทำให้สังคมได้ดีที่สุดก็คือ การทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด ไม่สร้างปัญหาให้แก่สังคมก็พอ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยศึกษาถึง “การรับรู้ ทัศนคติ และความตระหนักเรื่องปัญหาสังคมของผู้ชมภาพยนตร์เพื่อสังคม” ซึ่งใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กับประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจในการชมภาพยนตร์ นิสิตนักศึกษาที่เรียนเกี่ยวกับสาขาวิชาการภาพยนตร์ และกลุ่มนักรณรงค์และเคลื่อนไหวเพื่อสังคม คือ เจ้าหน้าที่จากมูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ เจ้าหน้าที่จากมูลนิธิป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และเจ้าหน้าที่จากมูลนิธิเพื่อนหญิง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการรับรู้ ทัศนคติ และความตระหนักเรื่องปัญหาสังคมของผู้ชมภาพยนตร์เพื่อสังคม

สามารถสรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. การสรุปผลการสนทนากลุ่มภาพยนตร์เพื่อสังคม 3 เรื่อง จากผู้ร่วมสนทนา 3 กลุ่ม
2. การอภิปรายผลการสนทนากลุ่มภาพยนตร์เพื่อสังคม 3 เรื่อง จากผู้ร่วมสนทนา 3 กลุ่ม
3. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย
4. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สรุปผลการวิจัย

1. การสรุปผลการสนทนากลุ่มภาพยนตร์เพื่อสังคม

สรุปผลการวิจัยที่ได้จากการสนทนากลุ่มภาพยนตร์เพื่อสังคม 3 เรื่อง คือ ภาพยนตร์เรื่อง Thank you for smoking, Juno และสามชุก จากผู้ร่วมสนทนา 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจในการชมภาพยนตร์ กลุ่มที่ 2 นิสิตนักศึกษาที่เรียนเกี่ยวกับสาขาวิชาการภาพยนตร์ และกลุ่มที่ 3 กลุ่มนักรณรงค์และเคลื่อนไหวเพื่อสังคม ได้แก่ เจ้าหน้าที่จากมูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ เจ้าหน้าที่จากมูลนิธิป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และเจ้าหน้าที่จากมูลนิธิเพื่อนหญิง โดยศึกษาตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย แบ่งเป็น 3 ประเด็น มีรายละเอียดดังนี้

1. การรับรู้เกี่ยวกับปัญหาสังคมของผู้ชมจากการชมภาพยนตร์เพื่อสังคม
2. ทัศนคติของผู้ชมเกี่ยวกับปัญหาสังคมจากการชมภาพยนตร์เพื่อสังคม

3. ความตระหนักถึงปัญหาสังคมของผู้ชมที่ได้รับผ่านจากภาพยนตร์เพื่อสังคม

1. การรับรู้เกี่ยวกับปัญหาสังคมของผู้ชมจากการชมภาพยนตร์เพื่อสังคม

1.1 การเข้าใจในสิ่งที่ภาพยนตร์เพื่อสังคมต้องการสื่อความหมายเกี่ยวกับปัญหาสังคม

จากการสนทนากลุ่มสามารถสรุปได้ว่า ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มทั้ง 3 กลุ่ม สามารถรับรู้และเข้าใจถึงปัญหาสังคมที่ภาพยนตร์นำเสนอในแต่ละเรื่องได้เป็นอย่างดี และยังสามารถเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ที่ภาพยนตร์แต่ละเรื่องต้องการที่จะบอกแก่ผู้ชม โดยสามารถอธิบายถึงเนื้อหาสาระที่ภาพยนตร์ถ่ายทอดออกมาได้เป็นอย่างดี โดยทั้ง 3 กลุ่ม ให้ความเห็นว่า ภาพยนตร์เรื่อง Juno และสามชุกดำเนินเรื่องได้เข้าใจง่ายกว่าเรื่อง Thank you for smoking ที่สร้างความสับสนให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มในช่วงแรก เนื่องจากภาพยนตร์เรื่อง Thank you for smoking ไม่ได้นำเสนอถึงอันตรายของบุหรี่โดยตรง แต่เมื่อเรื่องดำเนินต่อไปก็สามารถเข้าใจได้ในสิ่งที่ภาพยนตร์ต้องการนำเสนอ โดยให้เหตุผลว่า เป็นสิ่งที่พบเห็นในชีวิตประจำวันอยู่แล้ว จากข่าวที่นำเสนอผ่านสื่อต่างๆ จึงไม่ใช่เรื่องยากเลยที่จะทำความเข้าใจกับสิ่งที่ภาพยนตร์ต้องการสื่อ

1.2 ปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อการรับรู้เนื้อหาที่ภาพยนตร์นำเสนอ (ประสบการณ์เดิมทั้งทางตรงและทางอ้อมหรือสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการทำความเข้าใจความหมายที่ภาพยนตร์ต้องการสื่อ)

จากการสนทนากลุ่มสามารถสรุปได้ว่า ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มทั้ง 3 กลุ่ม มีความเห็นเหมือนกันว่าประสบการณ์เดิมทั้งทางตรงและทางอ้อมหรือสิ่งแวดล้อม มีผลต่อการรับรู้ และทำความเข้าใจความหมายในภาพยนตร์เพื่อสังคม ได้ง่ายขึ้น แม้ว่าจะเป็นเพียงประสบการณ์จากการบอกเล่าจากผู้อื่นก็ตาม เนื่องจากเคยพบเจอมาก่อน และผู้ร่วมสนทนากลุ่มที่ 2 ยังให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า ประสบการณ์ยังสามารถช่วยดึงดูดผู้ชมให้สนใจภาพยนตร์ที่มีความเกี่ยวเนื่องหรือคล้ายคลึงกับประสบการณ์ที่ตนเองเคยประสบมาอีกด้วย

2. ทักษะคิดเกี่ยวกับปัญหาสังคมจากการชมภาพยนตร์เพื่อสังคม

2.1 ทักษะคิดต่อภาพยนตร์เพื่อสังคม

จากการสนทนากลุ่มสามารถสรุปได้ว่า ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มทั้ง 3 กลุ่ม มีทักษะคิดต่อภาพยนตร์เพื่อสังคม ไปในด้านบวก โดยให้ทัศนคติว่าเป็นภาพยนตร์ที่ดีสร้างสรรค์สังคม มีสาระสอดแทรกปัญหาสังคมมีข้อคิดเตือนใจผู้ชม และเห็นว่าภาพยนตร์เพื่อสังคมส่วนใหญ่มีรูปแบบการนำเสนอที่ค่อนข้างน่าเบื่อ เข้าถึงได้ยากดูแล้วทำความเข้าใจยาก และมักจะนำเสนอเกี่ยวกับปัญหาสังคมซึ่งอาจทำให้ผู้ชมเครียดได้

อย่างไรก็ตาม ผู้ร่วมสนทนากลุ่มที่ 3 ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า ภาพยนตร์เพื่อสังคมสามารถทำให้เป็นที่รู้จักในวงกว้างได้ สามารถดึงดูดให้ผู้ชมสนใจที่จะดูภาพยนตร์เพื่อสังคมมากขึ้น เพราะปัจจุบันก็มีภาพยนตร์เพื่อสังคมหลายเรื่องที่มีวิธีการนำเสนอในลักษณะเดียวกันกับภาพยนตร์ที่ให้ความบันเทิงทั่วไป แต่สอดแทรกสาระเข้าไปในเนื้อหาของภาพยนตร์ ให้ผู้ชมสนุกสนานไปกับเนื้อหา ไม่เกิดความเบื่อหน่ายอีกต่อไป

2.2 ทศนคติต่อเนื้อหาปัญหาสังคมที่ภาพยนตร์เพื่อสังคมต้องการสื่อ

จากการสนทนากลุ่ม สามารถสรุปได้ว่า ผู้ร่วมสนทนากลุ่มทั้ง 3 กลุ่มมีทัศนคติต่อเนื้อหาปัญหาสังคมที่ภาพยนตร์เพื่อสังคมทั้ง 3 เรื่องนำเสนอแตกต่างกัน โดยกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 มีความประทับใจต่อเนื้อหาที่นำเสนอว่ามีการสื่อออกมาได้ดี มีที่มาของปัญหาพร้อมแนวทางแก้ไข รวมทั้งสร้างความสนุกสนานสอดแทรกมาในเนื้อหาที่มีสาระ โดยเฉพาะเรื่อง Juno

ส่วนผู้ร่วมการสนทนากลุ่มที่ 3 มีทัศนคติที่แตกต่างว่า ภาพยนตร์เรื่อง Juno แม้จะนำเสนอถึงวิธีแก้ปัญหา แต่เนื่องด้วยวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน วิธีการแก้ปัญหาของจูนจึงอาจยังไม่เหมาะสมและยังไม่เป็นที่ยอมรับในสังคมไทย จึงควรให้คำแนะนำกับเด็กในการชมภาพยนตร์เรื่องนี้

อย่างไรก็ดีผู้เข้าร่วมการสนทนาให้ความเห็นว่าหลังจากชมภาพยนตร์เพื่อสังคมทั้ง 3 เรื่อง ไม่ได้มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม เพราะทราบกันดีอยู่แล้วว่าเป็นสิ่งไม่ดีที่ไม่ควรไปยุ่งเกี่ยว และภาพยนตร์ก็ไม่สามารถทำให้ผู้เข้าร่วมท่านหนึ่งเลิกสูบบุหรี่ได้ โดยให้เหตุผลว่าขึ้นอยู่กับวิจารณญาณของตัวผู้ชมแต่ละบุคคลในการนำไปปรับใช้

3. ความตระหนักถึงปัญหาสังคมที่ได้รับผ่านจากภาพยนตร์เพื่อสังคม

3.1 ความเข้าใจการนำเสนอทิศทางหรือแนวทางการแก้ปัญหาของภาพยนตร์เพื่อสังคม

จากการสนทนากลุ่มสามารถสรุปได้ว่า ผู้ร่วมการสนทนากลุ่มทั้ง 3 กลุ่มมีความเข้าใจการนำเสนอทิศทางและแนวทางการแก้ปัญหาของภาพยนตร์เพื่อสังคม โดยเฉพาะผู้ร่วมการสนทนากลุ่มที่ 3 มีความเข้าใจในแนวทางการแก้ปัญหาของภาพยนตร์ที่ดีที่สุด เนื่องจาก เป็นบุคคลที่ปฏิบัติงานกับหน่วยงานเพื่อสังคม พร้อมทั้งให้ความเห็นว่า แนวทางการแก้ปัญหาที่ภาพยนตร์นำเสนอ นั้น ต้องพิจารณาว่าสามารถทำได้จริงในสังคมไทยหรือไม่ และขึ้นอยู่กับวิจารณญาณของตัวผู้ชมในการไตร่ตรองสิ่งที่ภาพยนตร์นำเสนอ และเห็นว่าควรเสนอแนวทางการป้องกัน ไม่ให้เกิดปัญหาควบคู่ไปด้วย

นอกจากนี้ยัง ให้ความเห็นแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับการแก้ปัญหาไว้ว่า สถาบันครอบครัว และการยอมรับจากสังคมเป็นสิ่งสำคัญมาก การรับฟัง และการดูแลเอาใจใส่ไม่เพียงแต่จะ

สามารถช่วยแก้ปัญหาพร้อมทั้งฟื้นฟูจิตใจให้ กับคนที่เกิดปัญหา และยังสามารถป้องกันการเกิดปัญหาได้อีกทางหนึ่ง นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมสนทนายังให้ความเห็นว่าสื่อมวลชนนั้นก็มีอิทธิพลในการก่อให้เกิดปัญหาได้เช่นกัน และความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในสังคมควรช่วยกัน

3.2 คุณค่าที่ได้รับหลังจากชมภาพยนตร์เพื่อสังคม

จากการสนทนากลุ่ม สามารถสรุปได้ว่า ผู้ร่วมการสนทนากลุ่มทั้ง 3 กลุ่ม เห็นว่าคุณค่าที่ได้รับหลังจากชม ภาพยนตร์เพื่อสังคมทั้ง 3 เรื่อง คือ การให้แง่คิดสะท้อนปัญหาสังคมที่ถ่ายทอดออกมาผ่านทางภาพยนตร์ ช่วยกระตุ้นจิตใจให้ผู้ชมรับรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม พร้อมกับจิตสำนึกที่ดี ที่จะทำประโยชน์แก่สังคม และเห็นว่าคนในสังคมควรร่วมมือกันเพื่อทำให้สังคมดีขึ้น

อย่างไรก็ตามผู้ร่วมสนทนากลุ่มที่ 2 ให้ความเห็นว่า แม้ว่าภาพยนตร์มีส่วนช่วยกระตุ้นจิตสำนึกของคนในสังคมได้ แต่ก็คงเป็นเพียงช่วงเวลาสั้นๆ เพราะเมื่อเวลาผ่านไปชมภาพยนตร์จบความรู้สึกนั้นก็หมดลงด้วยเช่นกัน สิ่งที่สามารถทำให้สังคมได้ดีที่สุดก็คือ การทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด ไม่สร้างปัญหาให้แก่สังคมก็พอ

2. การอภิปรายผลการสนทนากลุ่มภาพยนตร์เพื่อสังคม 3 เรื่อง จากผู้ร่วมสนทนา 3 กลุ่ม

การอภิปรายผลการสนทนากลุ่มภาพยนตร์เพื่อสังคม อภิปรายแบ่งเป็น 3 ประเด็นที่น่าสนใจ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การรับรู้เกี่ยวกับปัญหาสังคมของผู้ชมจากการชมภาพยนตร์เพื่อสังคม
2. ทักษะคิดของผู้ชมเกี่ยวกับปัญหาสังคมจากการชมภาพยนตร์เพื่อสังคม
3. ความตระหนักถึงปัญหาสังคมของผู้ชมที่ได้รับผ่านจากภาพยนตร์เพื่อสังคม

1. การรับรู้เกี่ยวกับปัญหาสังคมของผู้ชมจากการชมภาพยนตร์เพื่อสังคม

ประเด็นที่หนึ่ง การเข้าใจในสิ่งที่ภาพยนตร์เพื่อสังคมต้องการสื่อความหมายเกี่ยวกับปัญหาสังคม

ความแตกต่างระหว่างภาพยนตร์เพื่อสังคมและภาพยนตร์ทั่วไป พบว่า ภาพยนตร์เพื่อสังคมเป็นภาพยนตร์สะท้อนสภาพความเป็นจริงในสังคม โดยมุ่งเน้นไปที่การตีแผ่ปัญหา ที่เกิดขึ้นในสังคมให้ผู้ชมได้รับรู้และเข้าใจสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับปัญหาสังคมในปัจจุบัน ซึ่งถือว่าเป็นภาพยนตร์ที่เน้นเนื้อหาสาระจรรโลงสังคม เป็นหลัก และแทรกเสริมองค์ประกอบอื่นๆ เพื่อให้ผู้ชมได้รับความบันเทิงไปด้วยในขณะเดียวกัน ซึ่งแตกต่างจากภาพยนตร์ทั่วไป ที่มีบทบาทและหน้าที่

ส่วนใหญ่คือ การให้ความบันเทิงเพียงอย่างเดียว ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดเกี่ยวกับภาพยนตร์สะท้อนปัญหาสังคมของภทวดี สุพรรณพันธุ์ (2553) กล่าวไว้ว่า ภาพยนตร์แนวสะท้อนปัญหาสังคมนั้นเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าเป็นความบันเทิงแบบ “มีเนื้อหาสาระ” ที่ต้องอิงพื้นฐานอยู่กับการ “สะท้อนความเป็นจริง” โดยหวังว่าการตีแผ่ให้เห็นปัญหาและความเลวร้ายในสังคมจะสามารถกระตุ้นให้เกิดการแก้ไขปัญหาและเปลี่ยนแปลงสังคมไปในทางที่ดีขึ้น หรืออย่างน้อยก็ช่วยเสริมสร้างจิตสำนึกที่ดีให้แก่ผู้ชม ภาพยนตร์สะท้อนปัญหาสังคมจึงมี “หน้าที่” เฉพาะกิจที่นอกเหนือไปจากการสร้างสรรค์ความบันเทิงตามวิถีของหนังทั่วไป อย่างไรก็ตาม “หน้าที่” ดังกล่าวจะดำเนินลุล่วงไปด้วยดีเพียงใด ก็ขึ้นอยู่กับว่าภาพยนตร์สามารถสื่อสารหรือทำให้ผู้ชมประจักษ์ใน “ความเป็นจริง” ได้มากน้อยเพียงใดด้วย ดังนั้น “การสะท้อนความเป็นจริง” จึงเป็นหัวใจสำคัญของภาพยนตร์แนวนี้ และสอดคล้องกับแนวความคิด ของกฤษฎา เกิดดี (2541: 139) กล่าวไว้ว่า ภาพยนตร์สะท้อนปัญหาสังคม หมายความว่า ภาพยนตร์ที่มีฉากเป็นเหตุการณ์ร่วมสมัย เนื้อหาจะต้องมุ่งเน้นไปที่ความขัดแย้งในประเด็นปัญหาสังคม ซึ่งมีการยอมรับแล้วว่าเป็นปัญหา ปัญหาดังกล่าวอาจเป็นไปได้ทั้งปัญหาภายในประเทศและปัญหาระหว่างประเทศ ภาพยนตร์สะท้อนปัญหาสังคมเป็นภาพยนตร์ที่ถูกถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับปัญหาในช่วงนั้นๆ เพื่อให้ประชาชนหมู่ มากได้รับรู้รับทราบถึงปัญหาที่ยังมีอยู่และต้องการความร่วมมือร่วมใจเพื่อช่วยในการแก้ไขปัญหาลำนั้น

ด้านการรับรู้เกี่ยวกับปัญหาสังคม ผู้ร่วมสนทนาทั้ง 3 กลุ่ม ให้ความเห็นว่า ภาพยนตร์เรื่อง Juno และสามชุกดำเนินเรื่องได้เข้าใจง่ายกว่าเรื่อง Thank you for smoking ที่นำเสนอถึงอันตรายของการสูบบุหรี่ และการทำงานที่ขัดต่อจริยธรรมในสังคม โดยดำเนินเรื่องผ่านวิถีชีวิตของตัวละครเอกคือ นิค ที่มีหน้าที่การงานขัดต่อจริยธรรมทางสังคม เป็นโง่เขลาของบริษัทผู้ค้าบุหรี่ที่ใช้กลยุทธ์ในการพูดเพื่อให้ผู้บริโภคคล้อยตามและมองข้ามโทษของการสูบบุหรี่ ภาพยนตร์ไม่ได้ “ต่อต้าน” หรือ “สนับสนุน” การสูบบุหรี่ โดยตรง เนื่องจากตัวภาพยนตร์เองนั้นยังคงเน้นย้ำถึงผลกระทบอันร้ายแรงของบุหรี่ต่อสุขภาพและต่อผู้คนรอบข้าง พิษภัยของบุหรี่เป็นสิ่งที่ใคร ๆ ก็รู้ดี แต่ในอีกด้านหนึ่งทุก ๆ คนก็ควรจะมีสิทธิ์และเสรีภาพที่จะ “เลือก” สูบหรือไม่สูบก็ได้ ส่วนภาพยนตร์เรื่อง Juno เป็นการนำเสนอถึงปัญหาการท้องก่อนวัยอันควร และวิธีการแก้ปัญหของตัวละคร และสามชุก เป็นการนำเสนอถึงปัญหาติดยาเสพติดของเยาวชนที่เป็นปัญหาเรื้อรังมานาน ซึ่งถือได้ว่าภาพยนตร์ทั้ง 2 เรื่องมีการนำเสนอถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวละครอย่างชัดเจน

จากที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ทราบว่า ผู้ร่วมสนทนาทั้ง 3 กลุ่มมีการรับรู้และเข้าใจ ถึงปัญหาสังคมที่ภาพยนตร์นำเสนอในแต่ละเรื่องได้เป็นอย่างดี และสามารถถ่ายทอดเนื้อหาของภาพยนตร์ออกมาในทิศทางเดียวกัน อาจมีสาเหตุมาจาก ปัญหา ที่ภาพยนตร์นำเสนอเป็นสิ่งที่

เกิดขึ้นจริงและพบเห็นอยู่ทั่วไปในสังคม ซึ่งถือเป็นปัจจัยแวดล้อมเดียวกัน จึงส่งผลให้การรับรู้และเข้าใจเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ถึงแม้ว่าจะเกิดการสับสนต่อการดำเนินเรื่องไปบ้างแต่ในท้ายที่สุดก็สามารถเข้าใจในวัตถุประสงค์ ที่ภาพยนตร์เพื่อสังคมต้องการนำเสนอ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการรับรู้ของศิริพรรณวดี รุ่งวุฒิชัย (2541: 32) ที่กล่าวว่า การรับรู้เป็นกระบวนการหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเปิดรับ และแปลข่าวสารของแต่ละบุคคล คนสองคนอาจเปิดรับข่าวสารเดียวกัน ในสถานการณ์เดียวกัน แต่มีพฤติกรรมตอบสนอง นองที่แตกต่างกันได้เพราะแต่ละคน “มอง” สถานการณ์ต่างกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากความแตกต่างของกระบวนการรับรู้มีได้ขึ้นอยู่กับลักษณะของสิ่งเร้าที่มาในรูปของข่าวสารเท่านั้น แต่ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้ากับสิ่งแวดล้อมอีกด้วย และยังคงสอดคล้องกับแนวคิดของ Hauenstein และ Bachmeyer (1975) ได้ให้ทั้งคำนิยามและกระบวนการของการตีความหมายไว้ว่า การตีความหมาย คือ ความเข้าใจ และการตอบสนองต่อสารที่ได้รับ โดยมีกระบวนการ 4 ขั้นตอน ได้แก่ การรับรู้ (perceiving) การตีความ (interpreting) การสังเคราะห์ (synthesizing) และการตอบสนอง (responding)

ประเด็นที่สอง ปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อการรับรู้เนื้อหาที่ภาพยนตร์นำเสนอ (ประสบการณ์เดิมทั้งทางตรงและทางอ้อมหรือสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการทำความเข้าใจความหมายที่ภาพยนตร์ต้องการสื่อ)

ประสบการณ์เดิมทั้งทางตรงและทางอ้อมหรือสิ่งแวดล้อม มีผลต่อการรับรู้และทำความเข้าใจความหมายในภาพยนตร์เพื่อสังคม ได้ง่ายขึ้น เนื่องจากเคยพบเจอมาก่อน นอกจากนี้ผู้ร่วมสนทนากลุ่มที่ 2 ยังให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า ประสบการณ์ยังสามารถช่วยดึงดูดผู้ชมให้สนใจ ภาพยนตร์ที่มีความเกี่ยวเนื่องหรือคล้ายคลึงกับประสบการณ์ที่ตนเองเคยประสบมา ดังนั้นประเด็นดังกล่าวจึงถือว่าเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการรับรู้เกี่ยวกับปัญหาสังคมที่ถูกสะท้อนอยู่ในภาพยนตร์เพื่อสังคมได้ชัดเจนขึ้นจนนำไปสู่การเกิดทัศนคติเกี่ยวกับปัญหาสังคมเหล่านี้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการรับรู้ของ วิทวัส รุ่งเรืองผล (2545: 72) ให้ความหมายของการรับรู้ว่า หมายถึง กระบวนการเปิดรับ ตีความ และทำความเข้าใจ สิ่งต่างๆ รอบตัวของผู้นับถือ ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ซึ่งการตีความดังกล่าวสำหรับแต่ละบุคคลจะแตกต่างกันตามประสบการณ์ และสิ่งที่แต่ละบุคคลได้พบเห็น โดยประสาทสัมผัสทั้ง 5 จะประกอบ ด้วย การได้ยิน การได้กลิ่น การมองเห็น การลิ้มรส และการสัมผัส ที่บุคคลจะนำข้อมูลที่ได้รับมาตีความ

ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของพัชนี เชนจรรยา , เมตตา กฤตวิทย์ และ ถิรนนท์ อนุวัชศิริวงศ์ (2534) ตรงที่ว่า การรับรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นโดยไม่รู้ตัวหรือตั้งใจแล มักเกิดตามประสบการณ์และการสังสมทางสังคม คนเราไม่สามารถให้ความสนใจกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัวได้หมด

แต่จะเลือกรับรู้เพียงบางส่วนเท่านั้น แต่ทุกคนมีความสนใจและรับรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวต่างกัน ฉะนั้นเมื่อได้รับสารเดียวกันผู้รับสารสองคน อาจให้ความสนใจและรับรู้สารเดียวกันต่างกัน โดยทั่วไปการรับรู้ที่แตกต่างกันเกิดจากปัจจัยหลายอย่าง แต่ในงานวิจัยชิ้นนี้พบว่าประ สบการณ์ เดิม กรอบอ้างอิง และสิ่งแลดล้อมเป็นปัจจัยหลักในการสร้างการรับรู้ของผู้ชม

2. ทศนคติเกี่ยวกับปัญหาสังคมจากการชมภาพยนตร์เพื่อสังคม

ประเด็นที่หนึ่ง ทศนคติต่อภาพยนตร์เพื่อสังคม

ผู้ชมมีทศนคติต่อภาพยนตร์เพื่อสังคม ไปในด้านบวก โดยให้ทศนคติว่าเป็นภาพยนตร์ที่ดี สร้างสรรค์สังคม มีสาระ สอดแทรกปัญหาสังคมมีข้อคิดเตือนใจผู้ชม ดังนั้นการดำเนินเรื่องจึงมีการกล่าวถึงตั้งแต่ต้นตอ สาเหตุของการเกิดปัญหาอย่างละเอียด ทั้งย ังนำเสนอวิธีแก้ปัญหา หรือนำเสนอทางเลือก พร้อมทั้งแง่มุม และแนวคิดที่แปลกใหม่ในภาพยนตร์ โดยภาพยนตร์เพื่อสังคม เลือกที่จะสอดแทรกข้อมูล หรือรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสังคม เช่น ข้อมูลเชิงสถิติ และผลกระทบต่อสังคม เป็นต้น โดยบางข้อมูลผู้ชมไม่เคยได้ทราบมาก่อน ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งน่าสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ สุชา จันท์ธอม และสุรางค์ จันท์ธอม (2520) กล่าวไว้ว่า ทศนคติ คือ ความรู้สึก หรือท่าทีของบุคคลที่มีต่อบุคคล วัตถุสิ่งของ หรือสถานการณ์ต่างๆ ความรู้สึก หรือท่าทีจะเป็นไปในทำนองที่พึงพอใจ หรือไม่พอใจ เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยก็ได้

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวความคิดของ อัครพร เลอมานุวรรตน์ (อ้างถึงใน Allport :2543)ได้ให้คำจำกัดความของทศนคติว่า “ทศนคติเป็นการเรียนรู้ในการตอบสนองต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่มีความโน้มเอียงไปในทิศทางที่จะชื่นชอบหรือไม่ ชื่นชอบต่อเรื่องนั้นๆ” ซึ่งจะแสดงออกทางความคิด ความเชื่อ และความรู้สึกของตน เช่น ดีและไม่ดี ชอบและไม่ชอบ พอใจและไม่พอใจ เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย เป็นต้น

ประเด็นที่สอง ทศนคติต่อเนื้อหาปัญหาสังคมที่ภาพยนตร์เพื่อสังคมต้องการสื่อ

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มทั้ง 3 กลุ่มมีทศนคติต่อเนื้อหาปัญหาสังคม ที่ภาพยนตร์เพื่อสังคมทั้ง 3 เรื่องนำเสนอแตกต่างกัน โดยส่วนใหญ่มีความประทับใจต่อเนื้อหาที่นำเสนอว่ามี การสื่อออกมาได้ดี มีที่มาของปัญหาพร้อมแนวทางแก้ไข รวมทั้งสร้างความสนุกสนานสอดแทรกมาในเนื้อหาที่มีสาระ โดยเฉพาะเรื่อง Juno นอกจากนี้ภาพยนตร์ทั้ง 3 เรื่องยังสามารถทำให้ผู้ชมมีอารมณ์ร่วมไปกับภาพยนตร์ ผู้ชมส่วนใหญ่มีความรู้สึกสงสาร และเห็นใจหลังจากที่ได้ชม เนื่องจากรู้สึกเห็นใจในผลกระทบที่ตัวแสดงได้รับในท้ายที่สุด เพราะในบางครั้งการเกิดปัญหาเหล่านี้เกิดจากความไม่รู้

ไม่ได้ตั้งใจได้ อย่างไรก็ตามภาพยนตร์ไม่ได้มีผลต่อพฤติกรรมของผู้ที่ได้ชม เนื่องจากภาพยนตร์ไม่ได้มีพลังเพียงพอต่อความกลัวของผู้ชมในการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับปัญหาหรือส่งผลต่อการเลิกปฏิบัติในกรณีที่ผู้ชมเป็นผู้ที่ทำอยู่แล้ว เช่น การสูบบุหรี่ เป็นต้น ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าว ขึ้นอยู่กับทัศนคติของแต่ละบุคคลที่มีต่อนั้นๆ ซึ่งแยกจากทัศนคติที่มีต่อเนื้อหาที่ภาพยนตร์นำเสนอ กล่าวคือ ผู้ร่วมสนทนากลุ่มมีทัศนคติที่ดีต่อเนื้อหาที่ภาพยนตร์นำเสนอ คือเป็นการถ่ายทอดที่ดี และเป็นเรื่องที่มีประโยชน์ แต่ไม่ได้หมายความว่า จะเห็นด้วยกับแนวทางที่ภาพยนตร์นำเสนอ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ Rogers (1978 อ้างถึงใน บดินัญวานิช , 2545) กล่าวว่า ทัศนคติคือ ดัชนีที่บ่งชี้ให้เห็นว่าบุคคลนั้นคิดและ รู้สึกอย่างไรกับคนรอบข้าง วัตถุ และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสถานการณ์ต่างๆ โดยที่แนวความคิด หรือทัศนคตินั้นมีรากฐานมาจากความเชื่อถือที่อาจจะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมในอนาคตได้ ดังนั้นทัศนคติจึงเป็นมิติของการประเมิน เพื่อแสดงว่าชอบหรือไม่ชอบต่อประเด็นหนึ่งๆ ซึ่งถือเป็นการสื่อสารภายในบุคคล ที่เป็นผลกระทบมาจากการรับสาร อันจะมีผลต่อพฤติกรรมต่อไป

นอกจากนี้ผู้ร่วมการสนทนา บางท่านมีทัศนคติที่แตกต่างว่า ภาพยนตร์เรื่อง Juno แม้จะนำเสนอถึงวิธีแก้ปัญหา แต่เนื่องด้วยวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน วิธีการแก้ปัญหาของจูโน่จึงอาจยังไม่เหมาะสมและยังไม่เป็นที่ยอมรับในสังคมไทย การให้คำแนะนำกับเด็กในการชมภาพยนตร์เรื่องนี้ จึงเป็นสิ่งที่ควรทำอย่างยิ่ง

3. ความตระหนักถึงปัญหาสังคมที่ได้รับผ่านจากภาพยนตร์เพื่อสังคม

ประเด็นที่หนึ่ง ความเข้าใจการนำเสนอทิศทางหรือแนวทางการแก้ปัญหาของภาพยนตร์เพื่อสังคม

ผู้ร่วมการสนทนากลุ่มทั้ง 3 กลุ่มมีความเข้าใจการนำเสนอทิศทาง และแนวทางการแก้ปัญหาของภาพยนตร์เพื่อสังคมเป็นอย่างดี โดยเฉพาะผู้ร่วมสนทนากลุ่ม ซึ่งเป็นบุคคลที่ปฏิบัติงานกับหน่วยงานเพื่อสังคม พร้อมทั้งให้ความเห็นว่า แนวทางการแก้ปัญหาที่ภาพยนตร์นำเสนอ นั้น ต้องพิจารณาว่าสามารถทำได้จริงในสังคมไทยหรือไม่ และขึ้นอยู่กับวิจรรย์ญาณของตัวผู้ชมในการไตร่ตรองสิ่งที่ภาพยนตร์นำเสนอ และเห็นว่าควรเสนอแนวทางการป้องกัน ไม่ให้เกิดปัญหาควบคู่ไปด้วย

นอกจากนี้ ผู้ร่วมการสนทนากลุ่ม ยังตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาที่ภาพยนตร์นำเสนอ ว่าเป็นปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง โดย ให้ความเห็นแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับการแก้ปัญหาไว้ว่า สถาบันครอบครัว และการยอมรับจากสังคมเป็นสิ่งสำคัญมาก การรับฟัง และการดูแลเอาใจใส่ไม่เพียงแต่จะสามารถช่วยแก้ปัญหาพร้อมทั้งฟื้นฟูจิตใจให้กับคนที่เกิดปัญหา แต่

ยังสามารถป้องกันกาเกิดปัญหาได้อีกทางหนึ่ง นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมสนทนายังให้ความเห็นว่า สื่อมวลชนนั้นก็มิมีอิทธิพลในการก่อให้เกิดปัญหาได้เช่นกัน และความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในสังคมควรช่วยกันจึงจะสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมได้อย่างสมบูรณ์

ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ กนกวรรณ มณฑิราช (2539) ความตระหนักเป็นเรื่องของการมองเห็นถึงความสำคัญในปัญหาหรือเรื่องราวที่เกิดขึ้น และสอดคล้องกับแนวความคิดของ Good (1973) กล่าวไว้ว่า ความตระหนัก (Awareness) หมายถึง ความรู้สึกที่แสดงถึงความรับรู้ของบุคคลหรือการที่บุคคลแสดงความรู้สึกที่ตอบสนองต่อปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งมีความหมายเหมือนกับความสำนึก (Conscious) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Nelson (1965) กล่าวว่า ความตระหนักเป็นสภาวะที่บุคคลได้รับความรู้ หรือประสบการณ์ต่างๆ แต่มีการประเมินค่าและตระหนักถึงความสำคัญที่ตนเองมีต่อสิ่งนั้นๆ ซึ่งเป็นเรื่องของสภาวะตื่นตัวทางจิตใจต่อเหตุการณ์หรือสถานการณ์นั้นๆ

ประเด็นที่สอง คุณค่าที่ได้รับหลังจากชมภาพยนตร์เพื่อสังคม

คุณค่าที่ได้รับหลังจากชม ภาพยนตร์เพื่อสังคมทั้ง 3 เรื่อง คือ การให้แง่คิดสะท้อนปัญหาสังคมที่ถ่ายทอดออกมาผ่านทางภาพยนตร์ ช่วยกระตุ้นจิตใจให้ผู้ชมรับรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม พร้อมกับจิตสำนึกที่ดี ที่จะทำประโยชน์แก่สังคม และเห็นว่า คนในสังคมควรร่วมมือกันเพื่อทำให้สังคมดีขึ้น

อย่างไรก็ตามผู้ร่วมสนทนากลุ่มที่ 2 ที่เป็นกลุ่มนิสิตนักศึกษาที่เรียนเกี่ยวกับสาขาวิชาการภาพยนตร์ให้ความเห็นว่า แม้ว่าภาพยนตร์มีส่วนช่วยกระตุ้นจิตสำนึกของคนในสังคม แต่ก็คงเป็นเพียงช่วงเวลาสั้นๆ เพราะเมื่อเวลาผ่านไปชมภาพยนตร์จบความรู้สึกนั้นก็หมดลงด้วยเช่นกัน สิ่งที่สามสามารถทำให้สังคมได้ดีที่สุดก็คือ การทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด ไม่สร้างปัญหาให้แก่สังคมก็พอ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องความตระหนักของเรจซัย คงสง (2547 : 34) กล่าวไว้ว่า ความตระหนักเป็นสภาวะทางจิตใจที่ เกี่ยวกับความสำนึก ความรู้สึกนึกคิด และความปรารถนาต่างๆ ของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง โดยมีเหตุการณ์ สภาพแวดล้อมในสังคมหรือสิ่งเร้าจากภายนอกเป็นปัจจัยที่ทำให้บุคคลเกิดความตระหนัก หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ความตระหนักมีความหมายใกล้เคียง กับความรู้สึกสำนึกนั่นเอง แต่การจะลงมือแก้ไขอย่างจริงจังเป็นเรื่องที่กระทำได้ยาก เนื่องจากเป็นการกล่าวถึงกลุ่มคนๆ หนึ่ง หรือชุมชนๆ หนึ่ง ในสังคมเท่านั้น ซึ่งคนส่วนมากมักจะคิดว่าไม่ใช่เรื่องของตนเองจึงไม่ใส่ใจเพราะคิดว่าเป็นเรื่องที่ไกลตัว ไม่ใช่ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเอง บุคคลในครอบครัว หรือบุคคลใกล้ชิด นอกจากนี้สถาบันครอบครัว และการยอมรับจากสังคมเป็นสิ่งสำคัญมาก การรับฟัง และการดูแลเอาใจใส่ไม่เพียงแต่จะสามารถช่วย

แก้ปัญหาพร้อมทั้งฟื้นฟูจิตใจให้กับคนที่เกิดปัญหา แต่ยังสามารถป้องกันการเกิดปัญหาได้อีกทางหนึ่งด้วย

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของประพาสพรณ สุวรรณ (2526) ให้ความหมายของคำว่า ตระหนก ไว้ว่า การที่บุคคลถูกคิดได้ หรือการเกิดขึ้นในความรู้สึกว่ามีสิ่งหนึ่งสิ่งใด เหตุการณ์หนึ่ง หรือสถานที่หนึ่งซึ่งการรู้สึกว่ามีหรือการได้ถูกคิดถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นความรู้สึกที่เกิดในสภาวะของจิตใจ แต่ไม่ได้หมายความว่าบุคคลนั้นสามารถจำได้ หรือระลึกได้ถึงลักษณะบางอย่างของสิ่งนั้น

3. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การรับรู้ ทศนคติ และความตระหนกเรื่องปัญหาสังคมของผู้ชมภาพยนตร์เพื่อสังคม” มีรายละเอียดดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ชมมีการรับรู้ความหมายในสิ่งที่ภาพยนตร์นำเสนอได้ง่ายขึ้น จากภาพยนตร์ที่มีวิธีการนำเสนอในลักษณะให้ความบันเทิงสนุกสนานและสอดแทรกสาระ สร้างสรรค์จรรโลงสังคม อย่างเช่น ภาพยนตร์ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเรื่อง Juno มากกว่าภาพยนตร์เพื่อสังคมรูปแบบเดิมๆ ที่มีแต่สาระเพื่อสังคมอย่างเดียว ทำให้ผู้ชมเกิดความเครียดและเบื่อหน่ายในการชมภาพยนตร์เพื่อสังคมแบบเดิม ดังนั้น ผู้สร้างหรือผู้กำกับภาพยนตร์เพื่อสังคม ควรปรับรูปแบบการนำเสนอภาพยนตร์ให้เข้ากับยุคสมัย พร้อมนำเสนอในรูปแบบของความบันเทิงที่สอดแทรกสาระ เพื่อที่จะทำให้ผู้ชมหันมาสนใจและให้ความนิยมในการชมภาพยนตร์เพื่อสังคมมากขึ้น

2. จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ชมมีทัศนคติที่ดีต่อภาพยนตร์เพื่อสังคมเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีสาระ แลแง่คิดที่จรรโลงสังคม และสามารถช่วยพัฒนาจิตใจผู้คนในสังคมให้มีจิตสำนึกที่ดีได้ ดังนั้น ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำเอาภาพยนตร์เพื่อสังคมไปจัดฉายรณรงค์ เพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมของประชาชนทั่วไปได้ หรือสามารถคัดเลือกภาพยนตร์ที่นำเสนอปัญหาสังคมที่เกี่ยวกับวัยรุ่น เพื่อนำไปฉายให้นักเรียน นักศึกษาได้ชม พร้อมทั้งให้อาจารย์คอยแนะนำ ชี้แนะแนวทาง แก้ปัญหาที่ถูกต้อง เพื่อเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีตั้งแต่เด็ก เพื่อที่จะไม่สร้างปัญหาให้แก่สังคมในอนาคต

3. จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ชมมีทัศนคติที่ดีต่อภาพยนตร์เพื่อสังคม จนเกิดความตระหนักถึงคุณค่าและ สามารถสร้างจิตสำนึกที่ดีแก่ผู้ชมได้ แต่เป็นเพียงคนกลุ่มหนึ่งในสังคมเท่านั้น เนื่องจากผู้ชมที่ไม่ได้มีประสบการณ์หรือความใกล้ชิดกับปัญหาสังคมที่ภาพยนตร์นำเสนอ ก็จะไม่ได้รับความรู้สึกร่วมถึงขนาดทำให้เกิดพฤติกรรมกระทำอะไรเพื่อสังคมขึ้นมาได้ ดังนั้น ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควร มีการพัฒนาภาพยนตร์เพื่อสังคมให้เป็นที่รู้จักในวงกว้าง และแทรกซึมเข้าไปในชีวิตประจำวันของประชาชนได้ ก็อาจนำไปสู่การพัฒนาจิตใจของประชาชนทั่วไปได้ไม่มากนักน้อย เนื่องจากภาพยนตร์ถือเป็นสื่อที่มีอิทธิพลต่อผู้ชมในปัจจุบันเป็นอย่างมากอีกสื่อหนึ่ง

4. จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ร่วมสนทนากลุ่มที่ 3 กลุ่มนักเรียนและเคลื่อนไหวเพื่อสังคม เห็นว่าแนวทางการแก้ปัญหาของภาพยนตร์เพื่อสังคมบางเรื่องไม่เหมาะสมกับสังคมไทย เช่น ภาพยนตร์เรื่อง Juno ที่แก้ปัญหาโดยหาคนมารับเลี้ยงเด็กที่กำลังจะเกิด เป็นต้น ดังนั้น หากผู้ที่เกี่ยวข้องต้องการที่จะนำเสนอปัญหาสังคมเรื่องการตั้งท้องก่อนวัยอันควรผ่านทางภาพยนตร์เพื่อสังคม อาจนำเสนอถึงแนวทางการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ โดยการป้องกันการเกิดปัญหา นำเสนอเนื้อหาที่รณรงค์ให้เด็กรักษาวลสงวนตัวไม่ซิงสุกก่อนห้าม เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาท้องก่อนวัยอันควรได้ ซึ่งเป็นแนวทางที่ดีและเหมาะสมกับสังคมไทยมากกว่า

5. จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ชมส่วนใหญ่ชื่นชอบภาพยนตร์เพื่อสังคม แต่สำหรับผู้ชมที่เป็นกลุ่มเด็กและเยาวชน เห็นว่าภาพยนตร์เพื่อสังคมเป็นภาพยนตร์ที่น่าเบื่อ ดังนั้น การนำเสนอภาพยนตร์เพื่อสังคมที่น่าเสนอปัญหาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ควรนำเสนอในรูปแบบของความบันเทิง เช่น ถ่ายทอดออกมาโดยเนื้อหาที่สนุกสนาน แฝงมุมมองแง่คิดสะท้อนสังคม ผ่านนักแสดงที่เป็นขวัญใจของเด็กและเยาวชน เพื่อเป็นการดึงดูดใจให้เด็กและเยาวชนหันมาสนใจที่จะดูภาพยนตร์เพื่อสังคมมากขึ้น

6. จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ชมส่วนใหญ่ยังมีทัศนคติในด้านลบต่อภาพยนตร์เพื่อสังคมของไทย ว่าเป็นภาพยนตร์ที่ทำออกมาที่น่าเบื่อ การนำเสนอเนื้อหายังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจเท่าที่ควร ดังนั้น ผู้สร้างภาพยนตร์หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการพัฒนาศักยภาพทางด้าน การสร้างงานภาพยนตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาพยนตร์เพื่อสังคมให้พัฒนามีมาตรฐานทัดเทียมกับมาตรฐานสากล ให้ภาพยนตร์ไทยสามารถแข่งขันกับภาพยนตร์ของต่างชาติได้

4. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การทำวิจัยครั้งนี้ได้เลือกศึกษาภาพยนตร์เพื่อสังคมที่สะท้อนปัญหาสังคมเพียง 3 ด้าน จึงควรมีการศึกษา ภาพยนตร์เพื่อสังคม เรื่องอื่นที่สามารถ ถสร่างการ รับรู้และตระหนักถึงปัญหาสังคม ให้หลากหลายด้าน เพื่อเป็นการสนับสนุนผลของการวิจัยครั้งนี้ และขยายผลการวิจัยให้เห็นถึงประโยชน์ของสื่อภาพยนตร์ในองค์รวมมากยิ่งขึ้น
2. ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยคัดเลือก กลุ่มผู้เข้าร่วมการสนทนาที่นิยมชมภาพยนตร์ นิสิตนักศึกษาที่เรียนภาพยนตร์ และกลุ่มนักบรรณารักษ์และเคลื่อนไหวเพื่อสังคม คือ เจ้าหน้าที่จากมูลนิธิธรรมรักษ์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ เจ้าหน้าที่จากมูลนิธิป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และเจ้าหน้าที่จากมูลนิธิเพื่อนหญิง เท่านั้น จึงควรมีการทำวิจัยกับกลุ่มประชาชนทั่วไป เพื่อให้ได้ข้อมูลที่กว้างขึ้น และสามารถพัฒนาภาพยนตร์เพื่อสังคมให้เหมาะกับผู้ชมทั่วไปได้
3. การวิจัยทางนิเทศศาสตร์ เกี่ยวกับคุณ ค่าของสื่อภาพยนตร์ในประเทศไทย ยังมีจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบกับต่างประเทศ จากผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้เห็นว่า สื่อภาพยนตร์มีคุณค่าอย่างมีนัยสำคัญ ใน การทำให้ผู้รับสารเกิดการรับรู้และความตระหนักต่อปัญหาสังคม ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจ หากว่าจะมีการทำวิจัยเกี่ยวกับคุณค่าของสื่อภาพยนตร์ในแนวทางอื่นๆ

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กนกวรรณ มณฑิราช. พฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสาร สิ่งแวดล้อมด้านป่าไม้กับความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ของเยาวชนในจังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ ภาควิชาประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- กระทรวงยุติธรรม. 2553. ท้องไร่เตียงสา 1 ปีให้ลมหายใจกว่า 7 หมื่นชีวิต. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.kamlangjai.or.th/thai/view.php?docId=122#> [2553, ตุลาคม 7]
- กฤษฎา เกิดดี. ประวัติศาสตร์ภาพยนตร์: การศึกษาว่าด้วย 10 ตระกูลสำคัญ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์หสน, 2541.
- กฤษณา พันธุ์มวานิช. 2552. ภาพยนตร์ สื่อสร้างสรรควัฒนธรรมของชาติ. มติชน [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.matichon.co.th> [2554, มกราคม 15]
- กาญจนา แก้วเทพ. การวิเคราะห์สื่อ: แนวคิดและเทคนิค. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : เอดิสัน เพรส โปรดักส์, 2541.
- กาญจนา แก้วเทพ. สื่อสารมวลชน: ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ศาลาแดง, 2545.
- การเกด ทิพทวี. 2549. บุหรืกับฮอลลีวู้ด มาตรฐานสองระดับ. กรุงเทพฯธุรกิจ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://dental.anamai.moph.go.th/oralhealth/buree/story/movie.pdf> [2553, ตุลาคม 8]
- ชัตติยา กรรณสูต. ทัศนคติในการปฏิบัติงานของข้าราชการ คณะกรรมการส่งเสริมการวิจัยสถาบัน บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 2516.
- จำเริญลักษณ์ ธนะวังน้อย. ประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ไทย: ตั้งแต่แรกเริ่มจนถึงสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544.
- จุฑามาศ ศรีโมรา. การวิเคราะห์เนื้อหาภาพยนตร์การ์ตูนของไทยทางโทรทัศน์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ ภาควิชาประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- จุฑามาศ สุกิจจานนท์. การวิเคราะห์เนื้อหาและการสื่อความหมายด้านจริยธรรมที่ปรากฏใน ภาพยนตร์การ์ตูนของบริษัทวอลท์ดิสนีย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ ภาควิชาประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

รูปนัฟส์ วิจิตรรัฐกานต์. ทัศนะของผู้ชมที่มีต่อภาพยนตร์อเมริกันแนวชีวิตในฐานะสื่อเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในการพัฒนาตนเอง. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

ดวงฤดี พลอดภัย และคนอื่นๆ. การรับรู้สื่อประชาสัมพันธ์มหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ของนักเรียนในพื้นที่ 8 จังหวัดภาคใต้. ฝ่ายประชาสัมพันธ์และต้อนรับ สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่, 2549.

นพมาศ ธีรวจิน. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543.

บตี บุญวานิช. ทัศนคติของผู้บริโภคที่มีต่อคุณภาพการบริหารของห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล.

กรุงเทพมหานคร : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

บุญรักษ์ บุญฤชเชตมาลา. ศิลปะแขนงที่เจ็ดเพื่อวัฒนธรรมแห่งการวิจารณ์ภาพยนตร์.

กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พับลิค บุเคอรี, 2533.

ปาริชาติ สถาปิตานนท์ สโรบล. เอดูเทนเมนต์ : สื่อสาระบันเทิงเพื่อการเปลี่ยนแปลงสังคม. ใน กาญจนา แก้วเทพ (บรรณาธิการ), มองสื่อใหม่ มองสังคมใหม่, หน้า 274 – 358.

กรุงเทพมหานคร : เอดิชั่น เพรส โปรดักส์, 2543.

ปิยนุช สิงห์กนต์. การเปิดรับทัศนคติและความต้องการของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครต่อสื่อไตรีคเมล์ของห้างสรรพสินค้า. กรุงเทพมหานคร : นิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

พัชนี เขยจรรยา, เมตตา กฤตวิทย์ และ ธิรนนท์ อนุวัชศิริวงศ์. ภาพพจน์ของนักการเมืองสตรี : ศึกษาเปรียบเทียบภาพพจน์จากการรับรู้ของตนเองของประชาชนและการนำเสนอในหน้าหนังสือพิมพ์. วารสารนิเทศศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534.

พัชราภา เขียวขำ. กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์โครงการตราสินค้าไทยของกรมส่งเสริมการส่งออก.

วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

พัทยา สายหู. กลไกของสังคม. กรุงเทพมหานคร : เจ้าพระยาการพิมพ์, 2529.

ไพลิน ศศิณการแก้ว. การเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์ ความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

ภัทรวดี สุพรรณพันธุ์. ปัญหาในหนังสือสะท้อนปัญหาสังคมของท่านม่วย. (ฉบับอิเล็กทรอนิกส์).

นิตยสารสารคดี 2553 : 299.

มูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่. 2553. ตัวเลขเตือนภัยบุหรี่. สถานการณ์การสูบบุหรี่ [ออนไลน์].

แหล่งที่มา: <http://www.ashthailand.or.th> [2553, ตุลาคม 7]

มูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่. 2553. สถิติสำคัญเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ของคนไทย.

สถานการณ์การสูบบุหรี่ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.ashthailand.or.th>

[2553, ตุลาคม 7]

วชิระ ชินหนองจอก. 2553. Perception and attribution Theory. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<http://wasita.wikidot.com/kasetsart09-itcperception> [2553, ธันวาคม 11]

วิทวัส รุ่งเรืองผล. หลักการตลาด. กรุงเทพมหานคร : คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2545.

วิมลมาศ บรรเจิดกิจ. (ผู้ถอดเทป). วัยรุ่นตั้งครม...ปัญหาที่ทำนายของสังคมไทย (เทปบันทึกเสียง).

กรุงเทพมหานคร : กลุ่มยุทธศาสตร์และแผนการประชาสัมพันธ์ สำนักโฆษก, 2553.

ศิริพรรณวดี รุ่งวุฒิชัย. อิทธิพลของโฆษณาทางโทรทัศน์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ผ้าอนามัยของ

กลุ่มนิสิตนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการ

สื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2541.

ศุภร เสรีรัตน์. พฤติกรรมผู้บริโภค. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : เอ.อาร์. บีซีเนส เพรส, 2545.

ศูนย์ปฏิบัติการกระทรวงศึกษาธิการ. 2553. สำนักงานสถิติแห่งชาติเผยแพร่ผลสำรวจสถานการณ์ด้าน

ยาเสพติดปี 2553. สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<http://www.moc.moe.go.th/node/2016> [2553, ตุลาคม 6]

ไสลทิพย์ จารุภูมิ. การศึกษาความพึงพอใจที่ได้รับจากละครโทรทัศน์. วิทยานิพนธ์ปริญญา

มหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2535.

สงวนศรี วิรัชชัย. จิตวิทยาสังคมเพื่อการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ศึกษาพร, 2527.

สมควร กวียะ. นิเทศศาสตร์เพื่อชีวิต. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แก้วน้ำ, 2544.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. สังคมวิทยาปัญหาสังคม. กรุงเทพมหานคร : เจ้าพระยาการพิมพ์, 2526.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. การศึกษาบทบาทของสื่อสารมวลชนต่อการศึกษาของ

ชาวบ้าน : สภาพปัจจุบันของสื่อมวลชน. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาแห่งชาติ, 2522.

ลีปปลีสำเร็จ. กลยุทธ์สารและการตอบสนองของผู้บริโภคต่อภาพยนตร์โฆษณาส่งเสริมสังคม.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

สุชา จันทร์โสมและสุรางค์ จันทร์โสม. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : แพร์พิทยา, 2520.

สุรพรรณ ตั้งทวีวัฒนา. ผลกระทบของภาพยนตร์การ์ตูนญี่ปุ่นทางโทรทัศน์เรื่อง 'เณรน้อยเจ้าปัญญา' ที่มีต่อผู้ชม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

เสาวลักษณ์ พัวพัฒนกุล. 2551. Juno: หนังสือน่าจะเป็นสื่อการสอนเพศศึกษาในโรงเรียน.

[ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://gotoknow.org/blog/nuinui/191889> [2553, ตุลาคม 8]

แสงพรทิ ภัทรกิจกุลธร. การเปิดรับ การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจสื่อมวลชนประเภทสิ่งพิมพ์ที่ให้ความรู้ในการพัฒนาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมปลายในเขตกรุงเทพมหานคร.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

ภาษาอังกฤษ

Beebe, S. A., Beebe, S. J., and Redmond, M. V. Interpersonal communication : Relating to others. Boston : Allyn and Bacon, 1996.

Harton, K. J. International politics: a framework for analysis. Englewood Cliffs, NJ : Prentice Hall, 1976.

Hauenstein, A. D., and Bachmeyer, S. A. The world of communications: Audiovisual media. Bloomington : McKnight, 1975.

Kevin, L. S. 2002. Film and knowledge: essays on the integration of images and Ideas. [Online]. Available from <http://books.google.com> [2010, October 19]

Maland, C. J. The Social Problem Film. In Handbook of American Film Genres, pp. 306. New York : Greenwood Press, 1988.

Vernoff, E. and Shore, R. The international dictionary of 20th biography (2nd ed.). London : Sidgwick and Jackson, 1988.

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวคำถามที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม

ประเด็นคำถามเกริ่นนำ พฤติกรรมการชมภาพยนตร์

1. คุณชอบดูหนังหรือไม่ แล้วดูบ่อยแค่ไหน ประเภทของหนังที่ชื่นชอบ แล้วคาดหวังว่าจะได้อะไรจากภาพยนตร์ที่ชม
2. คิดว่าสื่อภาพยนตร์มีอิทธิพลกับสังคมและตัวบุคคลอย่างไร

ประเด็นคำถามที่ 1. การรับรู้เกี่ยวกับปัญหาสังคมจากการชมภาพยนตร์เพื่อสังคม

- 1.1 การเข้าใจในสิ่งที่ภาพยนตร์เพื่อสังคมต้องการสื่อความหมายเกี่ยวกับปัญหาสังคม
 - 1.2 ปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อการรับรู้เนื้อหา ที่ภาพยนตร์นำเสนอ (ประสบการณ์เดิมทั้งทางตรงและทางอ้อมหรือสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการทำความเข้าใจความหมายที่ภาพยนตร์ต้องการสื่อ)
1. คุณคิดว่าภาพยนตร์แนวนี้มีการนำเสนอเหมือนหรือแตกต่างจากภาพยนตร์ทั่วไปหรือไม่อย่างไร
 2. คุณทราบหรือไม่ว่า ภาพยนตร์เพื่อสังคมทั้งสามเรื่องต้องการสื่ออะไรกับผู้ชม และคุณเข้าใจสิ่งที่ภาพยนตร์ต้องการสื่อหรือไม่ อย่างไร
 3. คุณคิดว่าผู้สร้างภาพยนตร์เพื่อสังคมมีวัตถุประสงค์เพื่ออะไร
 4. ในความคิดของคุณ คิดว่าภาพยนตร์เพื่อสังคมทั้งสามเรื่อง จัดได้ว่าเป็นภาพยนตร์เพื่อสังคมที่ดีหรือไม่ เมื่อพิจารณาจากเนื้อหา และเพราะอะไร
 5. คุณคิดว่าประสบการณ์มีผลทำให้คุณเข้าใจเนื้อหาในภาพยนตร์มากขึ้นหรือไม่ เพราะอะไร

ประเด็นคำถาม 2. ทักษะคิดเกี่ยวกับปัญหาสังคมจากการชมภาพยนตร์เพื่อสังคม

- 2.1 ทักษะคิดต่อภาพยนตร์เพื่อสังคม
 - 2.2 ทักษะคิดต่อเนื้อหา (ปัญหาสังคม) ที่ภาพยนตร์เพื่อสังคมต้องการสื่อ
1. คุณรู้สึกอย่างไรกับภาพยนตร์เพื่อสังคม (ชอบ/ไม่ชอบ/เห็นด้วย/ไม่เห็นด้วย) เพราะอะไร
 2. คุณคิดว่าภาพยนตร์เพื่อสังคมสามารถเป็นที่รู้จักในวงกว้างได้หรือไม่ และ /หรือ ควรทำอย่างไรเพื่อให้ภาพยนตร์เพื่อสังคมเป็นที่รู้จักในวงกว้าง และสามารถดึงดูดให้ผู้ชมสนใจที่ดูภาพยนตร์เพื่อสังคม
 3. คุณคิดว่าภาพยนตร์เพื่อสังคมมีความโดดเด่นอย่างไร ประเมินโดยรวม
 4. คุณรู้สึกอย่างไรกับเนื้อหาที่ภาพยนตร์เพื่อสังคมทั้งสามเรื่องนำเสนอ

5. ปัญหาที่ถูกถ่ายทอดในภาพยนตร์เพื่อสังคมทั้งสามเรื่องสามารถที่จะเกิดขึ้นในสังคมทั่วไปของเราหรือไม่ อย่างไร
6. คุณคิดว่าการที่ภาพยนตร์นำเสนอเนื้อหาแบบนี้มีผลกระทบต่อสภาพสังคมหรือไม่ อย่างไร

ประเด็นคำถาม 3. ความตระหนักถึงปัญหาสังคมที่ได้รับผ่านจากภาพยนตร์เพื่อสังคม

- 3.1 ความเข้าใจการนำเสนอทิศทางหรือแนวทางการแก้ปัญหาของภาพยนตร์เพื่อสังคม
- 3.2 คุณค่าที่ได้รับหลังจากชมภาพยนตร์เพื่อสังคม

1. คุณคิดว่าภาพยนตร์เพื่อสังคมทั้งสามเรื่องมีการนำเสนอทิศทาง แนวความคิด แนวแก้ปัญหาไว้หรือไม่ อย่างไร
2. และคิดว่าภาพยนตร์เพื่อสังคมควรจะนำเสนอแนวทางหรือวิธีแก้ปัญหาไว้ด้วยหรือไม่ หรือไม่จำเป็น และคาดหวังหรือไม่ที่จะให้ภาพยนตร์เพื่อสังคมนำเสนอแนวทางแก้ปัญหา
3. ถ้าหากต้องการรณรงค์เพื่อสังคม เช่น การป้องกันยาเสพติด การป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร การรณรงค์เลิกบุหรี่ คุณคิดว่าการนำภาพยนตร์เพื่อสังคมทั้งสามเรื่องไปฉายเพื่อประชาสัมพันธ์โครงการเป็นความคิดที่ดีหรือไม่ เพราะเหตุใด
4. คุณคิดว่า คุณค่าที่ปรากฏอย่างชัดเจนในภาพยนตร์เพื่อสังคมทั้งสามเรื่องนี้คืออะไร ส่วนไหนของภาพยนตร์ที่คิดว่าทำให้จดจำหรือเกิดความประทับใจมากที่สุด
5. หลังจากได้ชมภาพยนตร์เพื่อสังคมแล้วคิดว่ามันสามารถกระตุ้นให้เราอยากทำอะไรเพื่อสังคมบ้างหรือไม่ / หรือสามารถปลูกจิตสำนึกที่ดีในการรับผิดชอบต่อสังคมได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

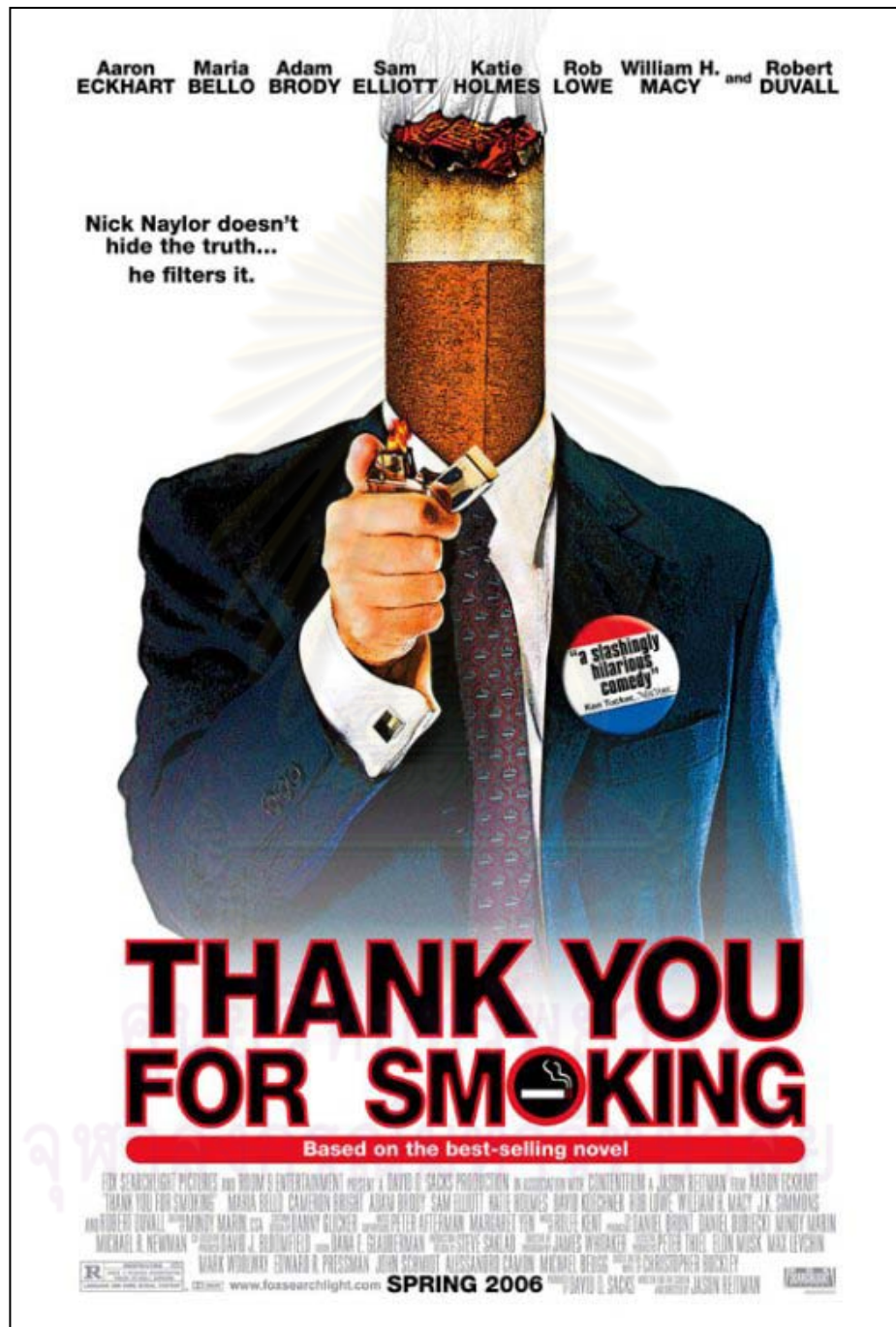
ภาพโปสเตอร์ของภาพยนตร์เพื่อสังคมทั้ง 3 เรื่องที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. ภาพยนตร์เรื่อง Thank you for smoking

กำกับโดย Jason Reitman

เข้าฉายในปี ค.ศ. 2005

2. ภาพยนตร์เรื่อง Juno
 กำกับโดย Jason Reitman
 เข้าฉายในปี ค.ศ. 2007

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวดิศนีย์ อธิธิ์ธีรญวงศ์ เกิดเมื่อวันที่ 12 เมษายน พ .ศ. 2521 จังหวัด กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ สาขาวิชาเอกภาษาอังกฤษธุรกิจ สาขาวิชาโทการบริหารจัดการโรงแรม และเข้ารับการศึกษต่อในระดับปริญญาโทที่สาขาวิชานิติศาสตร์พัฒนการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2552

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย